

TRANSCRIPT VAN DE PROVINCIALE STATEN VERGADERING VAN PROVINCIE UTRECHT

d.d. 7 februari 2024

1. Opening

De voorzitter: Dames en heren, van harte welkom in de vergadering van Provinciale Staten van de provincie Utrecht. Die vergadering open ik van harte. Ik heet u allemaal welkom. Dat welkom geldt ook voor degenen op de publieke tribune en al diegenen die onze vergadering via de livestream volgen. Dames en heren, ik heb bericht van verhindering gekregen van de leden mevrouw Oude Luttikhuis en mijnheer Oude Wesselink en mevrouw Blekxtoon. De laatste twee zouden nog eventueel kunnen aanschuiven op het moment van de stemming, maar dat is onzeker. De heer Kamp zal onze vergadering vanaf 12:00 uur bijwonen en ook mevrouw Veen is verlaat, dus zij zal ook later bij onze vergadering aanwezig zijn. Dus dat voor wat betreft de berichten van verhindering. U ziet dat wij de gasten van de Staten vandaag ontvangen. Mensen die aan ... Binnenkomen, die vraag ik om te gaan zitten op de publieke tribune zodat ik ze, ik zal nog even wachten tot iedereen een plekje gevonden heeft, als u dat goed vindt, zodat ik ze kan welkom heten. Dames en heren, wij hebben op onze publieke tribune inmiddels de gasten van onze Staten, dus namens Provinciale Staten heet ik die gasten van harte welkom vandaag bij ons op bezoek in het huis van de provincie en in het bijzonder ook bij deze Statenvergadering. Van harte welkom. Fijn dat u bent. Fijn dat uw interesse heeft voor de vergadering van Provinciale Staten en het werk wat Provinciale Staten doet. u wordt goed begeleid, heb ik begrepen, door mensen van de griffie, maar ook leden van Provinciale Staten zelf. Dus welke vragen u ook wil stellen, stel het alstublieft. Want dan krijgt u het inzicht wat u graag wil hebben over het functioneren van Provinciale Staten. Maar voor nu van harte welkom. Ook zult u volgens mij nog bij de lunch aanwezig zijn, zodat u ook nader kunt kennismaken met de afzonderlijke leden van Provinciale Staten. Dames en heren, ik meld u dat op 28 december 2023 het oud-Statelid, de heer Hooijer, die Statelid was van 1995 tot 2007, lid van de VVD, is overleden. Dames en heren, dan was dat voorafgaand aan de vergadering de opening en de daarbij behorende mededelingen.

2. Agenda 7 februari 2024

De voorzitter: Dan stel ik voor om te behandelen agendapunt 2. Dat is het vaststellen van de agenda. Vanmorgen heb ik samen met de fractievoorzitters naar de agenda van deze Statenvergadering gekeken. Ik meld u op voorhand dat een voorstel om een onderdeel van het agendapunt, even mijn blaadje omslaan, 8 Statenvoorstel Vaststelling eerste wijziging Omgevingsverordening, dat daar door de BBB bij dat agendapunt een voorstel wordt gedaan om een onderdeel van de besluitvorming rond dat agendapunt van de agenda af te voeren. Ik heb met de fractievoorzitters afgesproken dat ik daar de gelegenheid voor biedt aan het begin van dat agendapunt, daar ook de gelegenheid biedt om dat amendement daarvoor in te dienen, ook de gelegenheid biedt aan de gedeputeerde om daar even kort op te reageren. Daarna heb ik afgesproken dat we dan even met elkaar kijken of er een steun is voor het amendement. Als dat het geval is in de meerderheid van uw Staten, dan zal het verder geen onderdeel ook meer van onze beraadslagingen uitmaken. Dus dan kunnen we de discussie over dat deel van het Statenvoorstel op een later moment met elkaar bespreken. Dus dat doen we aan het begin van dat agendapunt. Zijn er overigens opmerkingen over de vaststelling van de agenda? Kunt u met in acht name van wat ik zojuist gezegd heb instemmen met de agenda? Dank u wel.

3. Verslag Provinciale Statenvergadering 13 december 2023

De voorzitter: Dan is aan de orde het verslag van de Provinciale Statenvergadering van 8 november 2023. Daar stemt u mee in.

4. Langetermijnplanning Provinciale Staten

De voorzitter: Dan is aan de orde agendapunt 4, de Langetermijnplanning van Provinciale Staten. Daar stemt u mee in. Dank u wel.

5. Vragenhalfuur

De voorzitter: Dan is aan de orde agendapunt 5. Dat is het vragenhalfuur. Er zijn vragen ingediend over het Ruimtelijk Voorstel door de fractie van de BBB. Ik geef graag mevrouw Ghijssels het woord. Mevrouw Ghijssels, gaat uw gang. U mag het vanachter het spreekgestoelte doen.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Goedemorgen allemaal. Voorzitter, dank u wel voor het feit dat ik hier even kan staan. Ter introductie, wij hebben een korte voorbereiding voorbereid om toe te lichten waarom wij het als BBB opportuun achten dit vragenhalfuurtje te gebruiken om enkele vragen te stellen over het Ruimtelijk Voorstel van 12 december. Dan met name eigenlijk toegespitst op bijbehorende ruimtelijke doorrekening welke als bijlage was toegevoegd bij de stukken van de commissievergadering van 17 januari jongstleden. De BBB was namelijk behoorlijk geschrokken over de ruimtelijke doorrekening, welke overigens diep verstopt zat in de vergaderstukken. Uit deze doorrekening lijkt het namelijk een onmiskenbare conclusie dat de provincie Utrecht de landbouwsector in de komende periode vooral ziet als sluitpost. Wij vonden het, ook met oog op de geambieerde versnelling van het UPLG, daarom noodzakelijk om dit vandaag al aan de orde te brengen. Vanzelfsprekend hopen wij natuurlijk dat GS ons van het tegendeel kan overtuigen. Hoe dan ook, wij constateerden dat er voor de landbouwsector, en dit in tegenstelling tot andere bestemmingen en ambities zoals groene energieproductie, woningproductie of natuur, er geen kwantitatieve ambities als input geformuleerd zijn. Er wordt in de begeleidende tekst wel gesproken over verduurzaming van de landbouwsector. Maar desondanks is er geen ruimte meegenomen voor de benodigde extensivering van de landbouw. Er is ook geen kaderstellend minimum gedefinieerd voor voedselproductie. Kortom, er blijft ongelooflijk veel onduidelijk voor de sector, terwijl de provincie wel proactief aan de slag wil met het UPLG. Daarom hebben wij specifiek de volgende vragen geformuleerd voor GS. Eén, ziet GS deze doorrekening als het voldoen aan moties 36, welke specifiek door de BBB is aangeleverd om moverende redenen? Twee, is het juist dat er geen kaderstellende voorwaarde is gebruikt voor de productie van voedsel, terwijl dit bijvoorbeeld wel het geval is voor groene energieopwekking of woningbouwproductie, overigens ook om moverende redenen? Drie, op grond waarvan heeft GS bepaald dat dit voor de productie van voedsel niet nodig is en bijvoorbeeld voor de productie van groene energie wel? Vier, klopt het dat in de toelichtende teksten wel gesproken wordt over de behoefte van natuurinclusieve landbouw, maar dat er op geen enkele manier gerekend is aan de benodigde extensivering daarvoor? Behelst dit alles bij elkaar dan niet een nogal loze belofte? Vijf, is er cijfermatig inzicht in de hoeveelheid voedsel dat nog geproduceerd kan worden op basis van gelijkblijvend arsenaal, maar rekening houdend met extensivering? En zo nee, is het mogelijk om daar een rekening voor te gaan opzetten? De laatste vraag, is de constatering juist dat de landbouw als restpost wordt beschouwd en dat er feitelijk in de conclusie staat dat er effectief landbouwgrond nodig is om te voldoen aan de ruimtevraag voor andere sectoren, welke conclusie te vinden was op pagina 42? Dat was het. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Ghijssels. Dan wil ik nu de gedeputeerde vragen, mijnheer Van Essen, om te reageren.

Gedeputeerde Van Essen: Dank, voorzitter. Dank voor de vragen. Het is inderdaad een onderwerp wat afgelopen commissievergadering Omgevingsvisie geagendeerd stond, toen is doorgeschoven. Dus het debat hierover kan uiteraard ook in de eerstvolgende commissie Omgevingsvisie nog uitgebreider gevoerd worden, ook over dit onderwerp. Maar ik ga graag vast in op de vragen die daar vandaag ook alvast over zijn gesteld. De eerste is inderdaad of wij die motie 36 om een ruimtelijke doorrekening op te nemen bij de Strategische Collegeagenda, daarvan hebben wij als college toen ook aangegeven dat we dat bij het Ruimtelijk Voorstel

zouden doen. Of we dit als uitgevoerd beschouwen, jazeker. Dat is inderdaad wel wat die motie vroeg, dus wat we hiermee gedaan hebben. Is het daarmee de laatste de ruimtelijke doorrekening? Nee, wat ons betreft zeker niet. Want daar zijn zeker nog zaken verder uit te werken en te verfijnen. Ik denk dat de vragen daar ook voor een deel betrekking op hebben. Dan wordt er gesproken, een tweetal vragen, over de kaderstellende voorwaarden die gebruikt zijn met betrekking tot voedsel en andere opgaven. Het is niet zodat wij nieuwe kaderstellende voorwaarden gesteld hebben als college. We hebben gebruik gemaakt van de kaders die als Staten al heeft vastgesteld op het gebied van wonen, op het gebied van werken, op het gebied van energie, op al dat soort opgaven, en op het gebied van natuur, heeft u keuzes gemaakt in het verleden, want u zegt, dit is de opgave en dit is de ruimte die we daarvoor nodig hebben. Die hebben wij in beeld gebracht. Dat is deze ruimtelijke doorrekening. Dat is ook de reden dat daar bepaalde aspecten gekwantificeerd kunnen worden en andere niet. Dus dat is de enige reden. Dan wordt er ook gerefereerd aan de vragen aan natuurinclusieve landbouw en extensivering en hoe dat dan zit. Het ruimtebeslag van een aantal opgaven in het landelijk gebied, landbouw, maar dat geldt bijvoorbeeld ook voor waterberging, een aantal van dat soort zaken, bodemdaling, wat is daarvan precies ook het ruimtebeslag uiteindelijk, wat betekent dat voor verschillende functies, een aantal zaken daarvan zijn nog niet gekwantificeerd en zullen ik denk onder de vleugels van het UPLG en ook ik denk de nieuwe Omgevingsvisie, of de actualisatie daarvan, die kunnen natuurlijk ook een aanleiding zijn om dat met elkaar te gaan verdiepen. Waarbij natuurlijk extensivering inderdaad aan de ene kant ook een ruimtedruk geeft. Stoppende agrariërs aan de andere kant ook weer een tegengesteld effect kunnen hebben. Hoe dat precies uitpakt, ook in relatie tot die andere opgaven, onze provincie wordt niet groter. Tenminste, daar zijn op dit moment volgens mij geen aanwijzingen voor. Dus daar ... Dat betekent dat we het gewoon zullen doen met de ruimte die we hebben. Is dan, de volgende vraag, een cijfermatig inzicht in de hoeveelheid voedsel die nog geproduceerd kan worden. Dat hangt ook van af hoe die ruimtelijke ordening in het landelijk gebied verder gestalte zal krijgen. Daar is op dit moment volgens mij niet zo een pasklaar antwoord op. Wij hebben voor die ruimtelijke doorrekening die bij de stukken zat, ook gewoon ons gebaseerd op beschikbare bronnen. Op dit onderwerp is voor zover bij ons bekend geen bron die wij hiervoor zouden ... Zomaar zouden kunnen benutten. Misschien de laatste vragen, is de landbouw daarmee een restpost? Nee. Ik zou zeggen, geenszins. Maar de discussie en het gesprek over de ruimtedruk in het landelijk gebied en hoe je daar met elkaar tot een goede koers opkomt, dat is natuurlijk zeker een actueel thema. Dat is ook, en zo wordt het volgens mij in de stukken bij het Ruimtelijk Voorstel ook wel benoemd en ook bij deze ruimtelijke doorrekening, wat bij verdere actualisaties ook van deze ruimtelijke doorrekening absoluut aandacht verdient. Dank.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Essen. Voldoende, mevrouw Ghijsels?

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Mag ik heel kort reageren?

De voorzitter: Heel kort, als er eventueel ... Een klein dingetje.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Even een samenvattende vraag. Als ik goed geluisterd heb, betekent het dus dat, omdat wij vanuit de provincie eigenlijk geen kaderstellend ruimte gevraagd hebben voor de landbouwsector, dat die niet meegenomen wordt met de doorrekening, dus dat dat aan ons is om daar bijvoorbeeld actie op te ondernemen. Is dat juist?

De voorzitter: Tot slot, mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Dat geldt voor veel meer opgaven in het landelijk gebied. Het is ook niet zo dat er natuurlijk voor al die andere opgaven altijd al in hectares zaken benoemd staan. Maar bijvoorbeeld voor woningbouw is dat wel uit het Programma Wonen en Werken af te leiden. Daar kun je natuurlijk gewoon zien welke locaties bestempeld zijn als toekomstige woningbouwlocaties. Dat is ook onderdeel van die ruimtelijke doorrekening, hetzelfde voor bijvoorbeeld vanuit de RESsen en vanuit de programmering voor

bedrijventerreinen. Het klopt dat dat voor landbouw er niet is op die manier en ook niet voor die andere opgaven in het landelijk gebied. Ik weet ook niet of je dat aan de voorkant met een schaarstje kan knippen. Maar het gesprek daarover, hoe zorg je voor ook grip op de verschillende ruimtevragen in het landelijke gebied en dat er voor de verschillende ruimtevragers voldoende ruimte komt en daar ook een goed mechanisme voor, dat is natuurlijk denk ik zeker een belangrijk onderwerp, voor het Utrechts Programma Landelijk Gebied en ook voor de Omgevingsvisie.

De voorzitter: Mooi. Dank.

6. SV Benoeming bestuurder directeur Randstedelijke Rekenkamer

De voorzitter: Dan is aan de orde agendapunt 6, het Statenvoorstel benoeming bestuur directeur Randstedelijke Rekenkamer. Daar stemt u mee in. Dank u wel.

7. SV Actualisatie Verordening systematische toezichtinformatie provincie Utrecht

De voorzitter: Agendapunt 7, het Statenvoorstel actualisatie Verordening systematische toezichtinformatie provincie Utrecht. Daar kunt u mee instemmen. Dank u wel.

8. SV Vaststelling 1e wijziging Omgevingsverordening

De voorzitter: Dan is aan de orde agendapunt 8, het Statenvoorstel Vaststelling eerste wijziging Omgevingsverordening. De commissiebehandeling heeft aangegeven dat we daarvoor de ruimte nemen in een vorm van een groot debat. Dus daar zijn de termijnen voor u als woordvoerders op afgestemd, de spreektijd. Ik begin met het woord te geven aan mevrouw Van den Broek namens de BBB, omdat zij, zoals al aangekondigd, zal beginnen met een amendement, waar ik dan even de beraadslaging over zou willen hebben voordat we verder gaan. Mevrouw Van den Broek, gaat uw gang.

Mevrouw Van den Broek: Dank u wel, voorzitter. BBB zou inderdaad graag zien dat één beslispunt bij dit onderwerp uit de besluitvorming wordt gehaald, en dat gaat om punt nummer 3, de nota van beantwoording over de zienswijze... Nee, heb ik het goed neergezet? Nee, het gaat om punt ... Het gaat om het delegatiebesluit inderdaad, Omgevingsverordening provincie Utrecht, om die daaruit te halen, uit de besluitvorming, omdat we in de commissie daar nog niet fatsoenlijk over van gedachten hebben kunnen wisselen. Er waren door de BBB en door een andere fractie, SGP, vragen gesteld en toen heeft de gedeputeerde besloten om dit schriftelijk af te handelen, maar daardoor heeft er geen debat over kunnen plaatsvinden en ook geen beeldvorming door de rest van de fracties. We hebben dit amendement met andere partijen ingediend, met UtrechtNu!, SGP en CDA. De vraag is ook aan de andere fracties hoe ze er tegenover staan om dit punt eruit te halen en het op een later moment nog in een commissie of tijdens de Staten te behandelen om het nog even beter ... Erachter te kunnen komen wat het precies behelst.

De voorzitter: Goed. Dank u wel, mevrouw Van den Broek. U vervolgt straks uw betoog over de andere punten die op de agenda staan. Maar nu kijk ik even naar de gedeputeerde voor een reactie. Dan kijk ik daarna even de kring van de fracties rond hoe men over dat amendement denkt. Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Misschien, het delegatiebesluit, daarmee delegeert u als Staten een aantal bevoegdheden richting het college. Dat is ook in de huidige ... Bij de vaststelling van de huidige verordening al gebeurd. Dit is eigenlijk gewoon een soort standaardprocedure om een aantal toch kleine wijzigingen, om daar niet een hele zware procedure iedere keer voor te hoeven doorlopen, maar om daar de bevoegdheid voor bij het college neer te leggen. Dat zit ook in dit besluit. Het is ook integraal onderdeel van het Statenvoorstel wat vandaag voorligt. Dat is niet voor niks. Omdat het ook gewoon zorgt voor een werkbare manier om invulling te geven aan ons Omgevingsbeleid en aan de verordening. Er zitten inderdaad een aantal kleine wijzigingen in ten

opzichte van de vorige keer. Het is inderdaad juist dat in de commissie daar wel vragen over zijn gesteld. Die zijn natuurlijk wel allemaal schriftelijk beantwoord. U heeft daar ook het debat over kunnen voeren. In onze ogen zijn die wijzigingen ook niet dusdanig grootschalig dat wij nou de indruk hebben dat daar een ... Dat een heel apart debat verdient. Maar uiteindelijk gaat u erover. Misschien even, wat zou de consequentie zijn als u het vandaag niet behandelt? Dat betekent dat wij daar als college dan niet meteen toe gemandateerd zijn om dat soort kleine wijzigingen door te voeren. Dat moet wel heel snel daarna geregeld worden, wil het werkbaar blijven. Het heeft ook consequenties voor hoe dingen in het DSO landen. Dus mocht u ... Laat ik zeggen, ons advies zou zijn, ook gezien de aard van de veranderingen die toch vrij beperkt zijn in het delegatiebesluit, wat ons betreft zouden we ons kunnen voorstellen dat u het vandaag wel bespreekt. Maar als u toch zegt, dat voelt toch ongemakkelijk, dan zou het zeker wel de eerstvolgende Statenvergadering ter besluitvorming voor moeten liggen. Dat vraagt wel weer enige flexibiliteit aan de procedures aan uw kant, omdat natuurlijk aanlevertermijnen daarvoor inmiddels verstreken zijn. Dus als u zegt, we vinden het toch dusdanig van aard dat we het willen doorschuiven, dan zou dat wel ons voorstel zijn. Wat ons betreft zou het vandaag behandeld kunnen worden, maar u gaat erover.

De voorzitter: Goed. Mooi. Dank voor uw duidelijke advies. Ik stel voor dat ik heel even, het is een beetje een ongebruikelijke manier, maar toch een soort preconsultatie houden over het amendement wat is aangekondigd door mevrouw Van den Broek. Dan kijk ik even naar de GroenLinks-fractie, mijnheer Virginia.

De heer Virginia: Dank, voorzitter. Wij neigen niet om in te stemmen met het amendement. Maar ik ben wel benieuwd, mevrouw Van den Broek, zijn er specifieke zaken voor mevrouw Van den Broek, die inhoudelijk problematisch zijn als we dit wel zouden aannemen? Ik snap het principe, maar ik begrijp niet zozeer of er inhoudelijke zaken ook zijn waar BBB over struikelt.

De voorzitter: Misschien, mijnheer Virginia, want anders wordt hij echt ingewikkeld, ik heb met de fractievoorzitter eigenlijk afgesproken om even te consulteren hoe naar het amendement wordt gekeken. Juist om dan duidelijk te maken, wordt het vandaag behandeld of niet? Want daar kunt u uw inbreng op afstemmen. En het inhoudelijke daarover echt dan te laten op het moment dat het aan de orde is. Dat is ofwel, als het amendement wordt afgewezen, straks, aanstonds, ofwel in de commissie. Dus dan kunt u ... Vindt u dat goed? Dus ik consulteer nu heel eventjes.

De heer Virginia: Dan in ieder geval niet voor het amendement.

De voorzitter: Goed. VVD-fractie, wie mag ik aankijken? De heer Gilissen.

De heer Gilissen: Voorzitter, ik ben geneigd om de heer Virginia te volgen in het feit dat er inhoudelijk misschien vragen onder liggen, van of de BBB-fractie voldoende comfort voelt om het inhoudelijk te bespreken. Ik hoor de gedeputeerde ook geen hindernissen opwerpen. Dus het hangt voor mij ook echt samen met de inhoud. Dus als ik weet dat mijn buurman een amendement heeft op het besluit zelf, die heeft het voldoende voor kunnen bereiden en daar vinden we straks ook wat van, is toch ook wel weer, sorry, voorzitter, de wedervraag van ... Als de fractie zich onvoldoende bediend voelt, ben ik geneigd te zeggen, als er niks misgaat, dat we het ook volgende keer kunnen doen. Maar het helpt mij dan wel op het moment dat ik dan weet dat er ook een inhoudelijke reden is om het op een ander moment ook apart te moeten bespreken.

De voorzitter: Maar uw voorzitter gaat niet meebewegen, want ik ... We varen even op het kompas wat de fractievoorzitters mij hebben meegegeven, dat ik even consulteer hoe naar het amendement wordt gekeken.

De heer Gilissen: Zeker, voorzitter. Ik had ook wel verwacht dat u die vraag aan mij zou stellen. Dus alles overwegende neigen we er toch naar om voor uitstel te zijn.

De voorzitter: Dank u wel. D66.

Mevrouw De Widt: Geen uitstel.

De voorzitter: Geen uitstel. CDA.

De heer Westerlaken: Uitstel en behandeling in de volgende Statenvergadering.

De voorzitter: Dank u wel. Partij van de Arbeid.

De heer Adriani: Dank, voorzitter. Voor de Partij van de Arbeid niet nodig. We hebben er ook gewoon vertrouwen in dat college goed met die bevoegdheden omgaat.

De voorzitter: Sorry. Partij voor de Dieren.

De heer Travaille: Wat ons betreft steun voor het uitstel en daarmee steun voor het amendement, hoewel we het amendement nog niet hebben gezien. Maar steun voor de strekking daarvan.

De voorzitter: Altijd een voorbehoud maken natuurlijk, begrijp ik. ChristenUnie, mijnheer Schaddelee.

De heer Schaddelee: Het is best nog wel ingrijpend om nu al aan te moeten geven of we een onderdeel uit de besluitvorming niet willen bespreken vandaag. Dus wij zouden niet geneigd zijn om het amendement te steunen, maar wachten wel de discussie af die we er met elkaar over hebben vandaag.

De voorzitter: Goed. UtrechtNu!, mijnheer Berlijn.

De heer Berlijn: Uitstel.

De voorzitter: Volt, mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Als daar behoefte voor is, dan steunen we dat. Uitstel.

De voorzitter: SGP, mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, wij steunen uitstel. We dienen het amendement ook mede in. Maar dat betekent wel dat u nog een maandje moet wachten op ons fantastisch amendement Kaders binnen delegatiebesluit. Maar daar kunnen we het dan in de commissie nog over hebben. Dank u wel.

De voorzitter: We leggen het vast onder ons hoofdkussen, mijnheer Van den Dikkenberg. PVV, mevrouw Van der Velde.

Mevrouw Van der Velde: Ook steun voor uitstel.

De voorzitter: SP, mijnheer Breur.

De heer Breur: Zorgvuldigheid gaat bij ons boven snelheid, dus steun voor uitstel.

De voorzitter: Forum voor Democratie, mijnheer Van Breukelen.

De heer Van Breukelen: Voorzitter, het lijkt me fijn om in de commissie sowieso het debat aan te kunnen gaan, dus steun voor uitstel.

De voorzitter: 50PLUS, mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Steun voor uitstel, voorzitter.

De voorzitter: Dan stel ik vast dat er een meerderheid is die het amendement van de BBB, wat daadwerkelijk wordt ingediend en daadwerkelijk in stemming wordt gebracht, want anders klopt de boekhouding straks niet meer, maar dat daar steun voor is. Dan stel ik voor om in uw beraadslagingen dus ervan uit te gaan dat op een later moment, de eerstvolgende keer in de Statenvergadering, het delegatiebesluit aan de orde komt.
Mevrouw Van Den Broek.

Mevrouw Van den Broek: Ik zie net dat er nog wat foutjes in staan, dus ik ga even met Niels zorgen dat er een verbeterde versie komt.

De voorzitter: Mijnheer Travaille had al een slag om de arm. Maar het amendement wordt even netjes gemaakt. En maakt dan, wordt ingediend, en maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen en vanavond ter stemming. Mevrouw Van Den Broek, mag ik u verder het woord geven voor uw inbreng? Mevrouw Ghijssels gaat het doen. Mevrouw Ghijssels, u mag vanachter het spreekgestoelte uw inbreng leveren.

Gedeputeerde Van Essen: Misschien een verzoek. Ik denk dat het verstandig is ook om dit amendement even ambtelijk te laten checken, ook omdat ... De verordening heeft nogal een juridisch karakter en het is fijn als dat wat ... In de strekking van het amendement ook echt even wordt gecheckt.

De voorzitter: Goed. Dat aanbod ligt er, dus daar maakt u gebruik van. Mevrouw Ghijssels, gaat uw gang.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Voorzitter, dank u wel. De BBB heeft de wijzigingen in Omgevingsverordening goed bestudeerd. Wij hebben daarop in ... Tijdens de commissievergadering een aantal opmerkingen geplaatst en hebben in lijn daarmee een zeer beperkt aantal amendementen mee ingediend. Deze zien dan vooral toe op zogenaamde verlichting in de Omgevingsverordening. De BBB constateert namelijk dat er opnieuw stapeling plaatsvindt van aanvullende regelgeving. Deze zijn misschien marginaal ten opzichte van het geheel, maar de tendens gaat wat ons betreft de verkeerde kant op. De BBB maakt zich namelijk vooral zorgen dat nog meer verplichtingen en procedures de voortgang en juist de geambieerde versnelling van onder andere de woningbouw steeds meer in de weg gaat lopen. We weten dat de lange ruimtelijke ordeningsprocedures alsmede de stapeling van wensen ten aanzien van betaalbaarheid, van natuurbestendig bouwen en van groen energiegebruik en zo nog meer steeds vaker voor initiatiefnemers en woningontwikkelaars een reden is om er niet eens aan te beginnen of halverwege af te haken. Hoewel de provincie daar iets aan lijkt te willen doen, lijkt zij even zozeer het niet te kunnen laten om nog meer wensen, en tegenwoordig ook steeds meer politieke, vast te leggen in de Omgevingsverordening. BBB heeft derhalve beperkt opmerkingen over de voorgestelde wijzigingen, maar vindt het vooral spijtig dat er niet meer zaken uitgetaald zijn. Voor het overige, BBB is positief over de aanpassingen ten aanzien van flexwonen, om dit zodoende meer ruimte te geven. Dat is goed. Maar zij verneemt tegelijkertijd ook vanuit de sector veel signalen dat het niet vaak tot een haalbare financiële casus leidt. Daarom geldt ook hier, waarom wel versoepeling op flexwonen en waarom niet op bijvoorbeeld ook kleine woningbouwprojecten? Willen wij niet allemaal dat straatje erbij? Juist bij kleine woningbouwprojecten drukken de voorbereidende onderzoeks- en proceskosten relatief zwaar op de haalbaarheid, zeker omgeslagen naar ... Per woning. BBB zal zich daarom bij een nieuwe wijzigingsronde gaan inzetten voor een vergelijkbare versoepeling van kleine woningbouwprojecten. Graag ook nog aandacht voor de in beton gegoten landbouwtransitie. Wij spraken er een halfuurtje geleden ook al over, maar er wordt duidelijk gezocht naar andere verdienmodellen voor de agrariër. Dat waarderen wij natuurlijk. Maar toch constateerden wij in de wijzigingen een verdere versmalling in deze context. Het woordje dag wordt toegevoegd aan een mogelijke nevenactiviteit, recreatie. Hoewel we deze vanuit planologische redenen begrijpen, hebben wij toch gemeend dit middels een amendement, die ik trouwens niet hier heb liggen, alsnog moeten zien te voorkomen. De reden is vooral dat er inmiddels ook agrariërs zijn die wellicht moegestreden zo goed als afscheid ... Sorry, zo goed als afscheid hebben genomen van hun landbouwactiviteiten. Voor hen kan de situatie zich voordoen dat de inkomsten van andere activiteiten, dus bijvoorbeeld ook van een kleine bed and breakfast, toch al de inkomsten uit hun agrarische activiteiten overtreffen. De BBB kan om die reden niet

meegaan met inperking van enkel dagrecreatie. Overigens vraagt BBB zich af of we in deze context ook voor wat betreft verdere aanscherping in Omgevingsverordening niet eerst het onderzoek van de SEIA, het sociaaleconomisch impactanalyse, moeten afwachten. Nu wordt er immers vooruitgelopen op de realiteit en bijvoorbeeld al geanticipeerd op het in veel gevallen samenvoegen van natuur en landbouw, terwijl we de financiële en de economische consequenties daarvan onvoldoende kennen, met name voor de agrariërs zelf. Onze vraag is dan ook aan GS of zij meer informatie hebben over wanneer de resultaten van dit onderzoek kunnen worden verwacht. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Ghijssels. Ik stel vast dat naast het amendement wat door mevrouw Van den Broek is aangekondigd, er nog één amendement is ingediend namens de BBB-fractie aangaande dit onderwerp. Dus die zullen zo snel mogelijk worden vermenigvuldigd en in het Stateninformatiesysteem worden gesteld en onderdeel zijn van onze beraadslagingen en besluitvorming. Dan is nu het woord aan de fractie van GroenLinks. Mijnheer Virginia, gaat uw gang.

De heer Virginia: Dank, voorzitter. Bij deze eerste wijziging van de Omgevingsverordening passen namens GroenLinks in de eerste plaats complimenten en waardering aan GS en ook aan de ambtelijke organisatie. Vele tekortkomingen en verschrijvingen zijn gecorrigeerd, kleine wijzigingen hebben in zorgvuldig opgestelde tekst een plaats gekregen. Ook breed in de provincie wordt het belang van Omgevingsverordening gezien. Dat is te merken aan de vele goede zienswijzen. Voor GroenLinks staat bij de beoordeling een gezonde en toekomstbestendig provincie centraal. Mijn fractie is daarom verheugd over de meer essentiële wijzigingen, zoals de bereikbaarheidstoets en het toevoegen van de energietoets. Ook initiatieven mede naar aanleiding van de zienswijze zoals een meet- en registratieplicht voor de grondwateronttrekkingen zijn belangrijke verbeteringen. Zorgen van GroenLinks bij deze verordening gaan vooral over het behoud van natuur in onze provincie en over de kwaliteit van ons water. Ook hier beginnen we met complimenten. Het document Wezenlijke Kenmerken en Waarden is van groot belang en geeft aan welke waardevolle landschappen en natuur bescherming verdienen in onze provincie. Het is een belangrijk basisdocument. Excuus, mijn tekst. Dat aangeeft wat we moeten beschermen. Maar hoe we dat moeten doen, hoe door gemeenten het document moet worden gebruikt, dat komt te staan in de handreiking voor gemeenten die helaas nog niet beschikbaar is. Het document wordt door GS vastgesteld. Maar het is van belang dat PS zo spoedig mogelijk inzicht heeft in deze handreiking. Daarover dienen wij mede de motie Meerwaarde borgen we samen in, die in dit debat nader wordt toegelicht door de PvdA. De uitgangspositie bij dit alles is duidelijk. Het lukt de provincie maar mondjesmaat om de natuur uit te breiden. Natuur uitbreiden blijft onze ambitie. Maar regels om de bestaande natuur te beschermen zijn in deze situatie des te meer noodzakelijk. Bij het vaststellen van de Interim omgevingsverordening heeft GroenLinks amendementen ingediend over alternatief onderzoek en de tijdige compensatie. In 2020 hebben wij samen met andere fracties bij motie aangedrongen op evaluatie van de meerwaardebenadering. In de voorgestelde wijziging vinden wij daarvan delen terug. Maar we zijn alweer verder in de tijd en de natuur neemt bijna niet toe. Dus wij willen echt stappen vooruit maken. Er zijn drie uitzonderingen die ontwikkelingen in het NNN mogelijk maken. De eerste is maatschappelijk belang, bij de derde uitzondering gaat het om kleine wijzigingen die overigens ook moeten worden gecompenseerd. Bij de tweede uitzondering gaat het om wijzigingen waarbij de compensatie van het NNN aan de orde is, maar ook de meerwaardebenadering. Uitgangspunt voor GroenLinks is steeds dat het NNN moet worden beschermd. In de voorgestelde wijziging vonden wij die bescherming terug, ook in de toetsing van plannen op meerwaarde, maar er ontbrak toch nog iets. Een oplossing kan namelijk aan de regels voldoen, maar toch niet de meest optimale zijn. Voor GroenLinks is het belangrijk dat alternatieve locaties met een zo klein mogelijke impact op het NNN worden onderzocht en overwogen. Dit zien wij nog niet terug in de voorstelle. In een amendement, bestaande uit verschillende onderdelen, hebben wij dat daarom nog eens verduidelijkt en aangescherpt. Daarbij gaat het in de eerste plaats om de instructieregel in 6.2, waarin ons ... In ons voorstel van de gemeenten wordt verwacht dat zij alternatieve mogelijkheden overwegen en aangeven hoe ze tot het uiteindelijke plan zijn gekomen en daarom dat het beste plan is, dan wel het minste inbreuk maakt op het NNN. Deze inzet komt bij 6.3, waar het over uitzondering twee met meerwaardebenadering gaat, nogmaals aan de orde. GroenLinks ziet

de toevoeging als het uitdagen van planmakers en gemeenten om creatief te zijn, om met de meest gunstige oplossing voor de natuur te komen. Wij dienen het amendement Meerwaarde met zo min mogelijk aantasting daarom in. Dit is mijn maidenamendement, dus ook nog een bijzonder moment. Wat betreft verder het inzicht en evaluatie, het is goed dat we blijven leren van concrete situaties waarin de meerwaardebenadering aan de orde is. We dienen daarover de motie mede in die door D66 zal worden toegelicht. Al vaker heeft GroenLinks aandacht gevraagd voor het verbeteren van de kwaliteit van ons bodemwater. Twee stoffen waar we ons, samen met andere fracties hier in de Staten, in het bijzonder zorgen om maken, zijn glyfosaat en PFAS. Daarom dienen we van harte het amendement van Volt en andere over glyfosaat in waterwingebied en een motie van Volt en andere over PFAS-houdende bestrijdingsmiddelen mede in. GroenLinks wil bij de voorliggende wijziging ook het functioneren van de Omgevingsverordening even benoemen, naar aanleiding van een recente ontwikkeling. Op 24 januari jongstleden heeft de Raad van State het bestemmingsplan Landgoed Paleis Soestdijk vernietigd. Dat wil zeggen dat het bestemmingsplan in zijn geheel is vernietigd omdat er een groot aantal bezwaren gegrond is verklaard. Het gaat erbij om een drietal zaken op grond van de Interim omgevingsverordening. Maar het roept natuurlijk vraag op hoe dit kan, wat nu de gang van zaken is geweest tot het bestemmingsplan heeft geleid. Een plan dat wat betreft verstedelijkingsverbod, compensatie natuur en houtopstanden in strijd is met de verordening. Ook was er kritiek op de zorgvuldigheid met betrekking tot de Natura 2000-gebieden. De vraag van GroenLinks is daarom, wordt de gang van zaken met betrekking tot de Omgevingsverordening op alle onderdelen waarbij de provincie betrokken is geëvalueerd? En kunnen PS het evaluatierapport ontvangen? Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Virginia. Dan is nu het woord aan de fractie van de VVD. Mijnheer Gilissen, gaat uw gang.

De heer Gilissen: Dank u wel, voorzitter. Ik sta bij dit agendapunt zonder moties en amendementen. Maar mijn fractie hecht er toch aan om een aantal beschouwingen en ook iets te stellen over hoe wij straks het voorstel zelf maar ook de moties en amendementen zullen waarderen. Want ik kan me aansluiten bij de complimenten die de heer Virginia ook namens GroenLinks al maakte. We hebben een doorwrocht en goed proces doorlopen in ieder geval, als het gaat over de totstandkoming van de verordening. Ik denk dat we als Staten nog wel iets te winnen hebben bij de wijze waarop we hem zelf hebben voorbereid, ook in de commissie en ook met vragen. Dat blijkt ook maar uit het feit dat er een voorstel ligt om een deel van het Statenvoorstel ook niet in behandeling te nemen. Maar goed, ook daar leren wij weer van. Na de eerste wijziging komt ook altijd een tweede wijziging, dus we zien dat ook als een goede kans om daar ook weer als Staten verstandiger en beter mee om te gaan. Voorzitter, die verordenende bevoegdheid van Provinciale Staten is best een zware eigenlijk. Daarin treden wij maximaal in onze rol eigenlijk als provinciaal wetgever. De verordening heeft dan ook veel impact op hoe onze provincie wordt vormgegeven. Dat is voor de VVD belangrijk, want we zijn per slot van rekening een partij die graag ruimte wil geven. Ik wil niks afdoen aan de bijdrage van andere collega's, maar de meetlat waarlangs de VVD toch vooral dit voorstel zal leggen, zal ook zijn in hoeverre deze verordening ook ruimte blijft geven aan al die andere grote opgaves. Namelijk, hoe zorgen we ervoor dat we voldoende woningen realiseren? Hoe zorgen we ervoor dat onze provincie een plek is waar je kunt blijven ondernemen als agrariër, maar ook als andere ondernemers? En bovenal, hoe zorg je ook wat de provincie een plek blijft waar je van A naar B kunt gaan? Natuurlijk hebben wij dan oog voor die andere waardes, cultuurhistorisch, natuur, dat is belangrijk. Tegelijkertijd willen wij als VVD niet in de reflex schieten om dingen dicht te gaan regelen en verder te juridiseren. Dat betekent dat maatwerk ook op zijn plaats moet blijven en dat manifesteert zich misschien wel het meeste ook rond de meerwaardebenadering. Het is ook door anderen al aangehaald en het zal ongetwijfeld vandaag nog veel besproken worden. We zullen de motie van D66, die straks ... Dat straks zal worden ingediend, ook steunen om die uitvoering van die meerwaardebenadering ook goed te monitoren en te kijken naar de effecten van het beleid op dat punt. Tegelijkertijd zullen we alle andere voorstellen die hier vandaag komen ook van de collega's beoordelen op dat vraagstuk van die ruimte. Maakt het de ruimte om te kunnen ondernemen, te kunnen wonen en te bewegen groter, of maakt het die ruimte juist kleiner? Of kiezen wij zelfs voor in een toch complexe juridische verordening om zaken onnodig op scherp stellen en we daardoor

misschien wel een tegenoverstelde effect gaan bereiken? Dus goede bedoelingen ten spijt zullen we als VVD-fractie ook zeker kijken of een bijdrage, een wijziging van die verordening, ook daadwerkelijk tot het beoogde doel gaat leiden. Dat gezegd hebbende, voorzitter, rond ik af voor mijn bijdrage in eerste termijn. We gaan veel voorstellen bekijken vandaag en we zullen die beoordeling langs de lijn van, biedt het voldoende ruimte, gaan we niet te veel juridiseren, en zorgt het er ook voor dat we in onze provincie kunnen blijven wonen, bewegen en werken? Tot zover. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Gilissen. Dan is nu het woord aan de fractie van D66, mevrouw De Widt.

Mevrouw De Widt: Voorzitter, dank u wel. Nu we sinds 1 januari ook echt werken onder de Omgevingswet, is het goed dat er een nog betere Utrechtse Omgevingsverordening is. In deze ronde gaat het vooral om technische aanpassingen, maar ook een aantal verbeteringen om het stelsel te laten werken zoals wij willen dat het werkt. Een nieuw onderdeel is onder andere de energietoets. D66 is blij met een dergelijke toevoeging. Onze zorg zit nog bij artikel 6.3 onder Natuur, en dan specifiek de meerwaardebenadering. Daar werd daarnet al aan gerefereerd. Dit artikel heeft al voor veel discussie binnen en buiten gezorgd in de afgelopen tijd. Er zijn nu belangrijke aanpassingen waar wij helemaal achter staan. De tekst is aangescherpt, er is een document Wezenlijke Kenmerken en Waarden toegevoegd, dat veel duidelijker maakt waar het om gaat in het NNN. Er is helaas nog geen bijbehorende handreiking. We steunen daarom het verzoek om over die handreiking nog wel eerst in commissieverband te kunnen spreken. Omdat we graag de vinger aan de pols houden of het met de verbeteringen nu wel goed gaat met het werken met artikel 6.3, heb ik een motie opgesteld om dit te evalueren. Een nieuwe motie 30. Deze dien ik in mede namens GroenLinks, PvdA en de VVD. Dan over de flinke hoeveelheid zaken die via moties en amendementen zijn aangedragen bij dit agendapunt. De heer Gilissen had het er daarnet ook al over. Wij, D66, vinden dit niet de goede plek om al die dingen te willen regelen, hoe belangrijk wij de meeste van die onderwerpen ook vinden. Wij zullen daarom weinig amendementen en moties steunen. Ten slotte, voorzitter, de Omgevingsvisie en -verordening zijn de belangrijkste instrumenten bij de hoofdtaak van de provincie om te zorgen voor een goede verdeling van de ruimte. Er is een herziening op komst. We gaan weer opnieuw met de hele provincie praten over de herziening van de Omgevingsvisie. D66 rekent erop dat dit een mooi proces wordt, met goede gesprekken met alle betrokken partijen. Ik dank u wel.

De voorzitter: Ogenblikje. Er is een interruptie. Gaat uw gang, mevrouw Batteau.

Mevrouw Batteau: Dank u wel, voorzitter. Ik wil even reageren op de opmerking dat het hier niet de plek is om aanpassingen te maken in de verordeningen die de natuur ten goede komen. Dan was ik even benieuwd waarom dat zo is volgens D66.

De voorzitter: Mevrouw De Widt.

Mevrouw De Widt: De aanpassingen van de Omgevingsverordening in deze ronde zijn vooral heel erg veel technische aanpassingen, waar een uitvoerig proces met zienswijzen over heeft plaatsgevonden. Er zijn heel veel afwegingen over geweest. Dus er zijn wel degelijk aanpassingen gedaan om het beter te laten werken. Ik vind het niet logisch dat wij vanuit de Staten in dit stadium daar nog allerlei toevoegingen aan doen. Dat had dan een ronde eerder gemoeten. Een volgende kans ontstaat er bij, wat ik net zei, de herziening van het hele stelsel van visie en verordening, waar we over een jaar, anderhalf jaar met zijn allen heel uitgebreid over gaan praten. Dat is een veel betere kans om er weer een integraal verhaal van te maken, dan nu met allerlei losse dingen proberen kleine dingen bij te sturen.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Batteau, voldoende?

Mevrouw Batteau: Nee, nog niet.

De voorzitter: Tot slot.

Mevrouw Batteau: Dat het allemaal technische wijzigingen zijn, daar zijn wij het toch niet mee eens, omdat ze ook best wel inhoudelijke consequenties hebben. Er wordt heel erg gestuurd op wijzig... Alleen maar amenderen op wijzigingen, terwijl wij denken dat, als Staten hebben wij het recht, dat is ook onze bevoegdheid, om op een Omgevingsverordening te reageren en daar aanpassingen aan te doen, waarvan we denken dat die effectief zijn. Dus ik ben het er niet mee eens met deze analyse.

De voorzitter: Goed. Waarvan akte, denk ik. Dank u wel. Dan ben ik toe aan de fractie van het CDA. Mijnheer Westerlaken heeft het woord. Hij staat er al. Mijnheer Westerlaken, gaat uw gang.

De heer Westerlaken: Dank u, voorzitter. Zoals mevrouw De Widt zojuist zei, de Omgevingswet is een maand geleden in werking getreden en wij bespreken nu al de eerste wijziging van onze Omgevingsverordening, zoals we dat afgesproken hebben bij de vaststelling van de interim in 2022. Het is wel één jaar later dan dat we toen afgesproken hadden. Bovendien werd bij de eerste bespreking van de werkwijze volgens ons de indruk gewekt dat het alleen om technische wijzigingen zou gaan en dat niet van ons verwacht werd nieuwe zaken aan te dragen. Toch lijkt de provincie voorop te lopen met de uitvoering van de Omgevingswet. Dat is een goede zaak, maar dat betekent ook dat we tegen een aantal onvoorziene ervaringen aanlopen die we de volgende keer graag willen voorkomen. In hoofdlijnen gaat het om de volgende onvolkomenheden. Niet per se in volgorde van belangrijkheid, maar ik noem ze. Onvoldoende kaderstelling, betere integrale voorbereiding en meer zorg voor draagvlak en participatie. De Omgevingsverordening is het belangrijkste instrument, zo u wilt, de enige wetgeving van de provincie om kaders te stellen op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling, water, bodem en milieu. Wij zijn van mening dat bij deze eerste wijziging de Staten haar kaderstellende rol onvoldoende heeft kunnen uitoefenen. De Staten hebben twee keer kennis mogen nemen van wijzigingsvoorstellen die ter inspraak werden voorgelegd en kunnen daar nu slechts op reageren. De volgende keer dient PS eerst te bespreken volgens ons welke aanpassingen in de verordening wenselijk zijn. Vervolgens kan GS deze en andere aanpassingen verwerken in een wijzigingsvoorstel dat ter inzage wordt gelegd. Zo kan PS haar kaderstellende rol beter vervullen. De Omgevingswet vervangt tientallen wetten en honderden uitvoeringsregelingen, met als doel betere integrale afwegingen in de ruimtelijke ontwikkeling te kunnen maken. Bij de totstandkoming ...

De voorzitter: Ogenblikje, mijnheer Westerlaken. Mijnheer Schaddelee heeft een interruptie. Gaat uw gang.

De heer Schaddelee: Dank, voorzitter. De heer Westerlaken poneert hier nogal wat, namelijk dat we eigenlijk qua participatie als Staten ons werk niet goed hebben gedaan in de voorbereiding van het besluit van vandaag. Om nou te voorkomen dat dat straks een gesprek met het college gaat worden, wij gaan als Staten zelf over onze eigen werkwijze. Dus ik ben ook even benieuwd, kan het CDA het wat concreter maken wat we dan hadden moeten doen? Want we hebben vorig jaar volgens mij vlak voor de zomer, vlak na de verkiezingen, als Staten het eerste concept gezien. We hadden dan eigenlijk als Staten op dat moment onze vinger moeten opsteken en moeten zeggen van, wij willen daar als Staten zelf ook een stuk paar participatie op doen. Ook even vanuit de ChristenUnie daarop reflecterend, is het heel handig om, nadat het college zijn eigen participatietraject gaan, dat ook weer als Staten dubbel over te doen? Ik ben gewoon even benieuwd, hoe zit het CDA daarin?

De voorzitter: Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Dank u, voorzitter. Nee, het is niet per se dubbel doen. Als je zoals wij voorstellen op een tijdig moment ook aan de Staten vraagt van, wat achten jullie belangrijk ook in het kader van die integrale benadering, dat het tegelijkertijd meegenomen wordt. Dan kun je dat toch in een keer ter visie leggen. Dan voorkom je die twee keer.

De voorzitter: Mijnheer Schaddelee, nog behoefte aan repliek? Gaat uw gang.

De heer Schaddelee: Dan kijk ik maar even in de spiegel en dan zeg ik van, dan hadden we dus eigenlijk als Staten vlak voor de zomer procesmatig hier een streep in het zand moeten zetten. Dat is denk ik een leerpunt voor de volgende keer.

De voorzitter: U kunt vervolgen, mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Dank u, voorzitter. Ik onderstreep met name wat de heer Schaddelee net zei, dat is een leerpunt voor de volgende keer. Dat is precies wat wij hiermee bedoelen. Ik ga verder. Bij de totstandkoming van de aanpassing in de Omgevingsverordening moeten we alle onderwerpen integraal betrekken. Alle onderwerpen die de ruimtelijke ontwikkeling raken, en dat zijn er heel veel. We vinden dat dit beter kan en dat bijvoorbeeld onderwerpen als verkeersveiligheid en maritiem erfgoed voorbeelden zijn die eigenlijk in die voorbereiding ondervangen hadden kunnen worden. Omdat het deze keer niet is gebeurd, dienen wij een amendement over verkeersveiligheid in en een motie over het maritiem erfgoed. Dat maritiem erfgoed, mijnheer Schaddelee, dat kan dan bij de volgende aanpassing van de verordening, die over een jaar weer is, al meegenomen worden. De Omgevingswet legt de verantwoordelijkheid voor het organiseren van participatie uitdrukkelijk neer bij de initiatiefnemers. Dat kunnen inwoners zijn, maar ook grondeigenaren of projectontwikkelaars. Het is voor initiatiefnemers verleidelijk participatie ten voordele van zichzelf te organiseren. De bestuurlijke verantwoordelijke dient daarom actief te controleren of participatie op een behoorlijke wijze is verlopen. Dat wil zeggen, alle belanghebbende tijdig en zorgvuldig in de planning zijn betrokken. Gedeputeerde Staten, de provincie, is bestuurlijk verantwoordelijk voor het verlenen van vergunningen of ontheffingen in NNN en Natura 2000-gebieden. Wij dragen via een motie GS op actief te bewaken dat deze participatie op een goede wijze is verlopen en te controleren of geen belanghebbenden zijn overgeslagen. Als belanghebbenden zijn overgeslagen of onvoldoende zijn betrokken, dient gedeputeerde hen ... Gedeputeerde Staten hen in staat te stellen hun zienswijze alsnog in te dienen. In de motie vragen wij dan ook Gedeputeerde Staten jaarlijks aan de Staten hierover te rapporteren. Mijnheer de voorzitter, we leren nu voor volgend jaar. Ik neem tenminste aan dat de aanpassingen ...

De voorzitter: Mag ik u even onderbreken? Mijnheer De Jong heeft denk ik een punt wat slaat op wat u zojuist gezegd hebt. Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Dank, voorzitter. Een korte verhelderende vraag inderdaad. Deze motie moet ergens vandaan komen, die het CDA hier zojuist inbrengt. Dus de vraag is, waar komt hij vandaan? Is er een ervaring dat bepaalde belangengroepen onvoldoende zijn meegenomen in het verleden en welke groepen zijn dat dan geweest?

De voorzitter: De heer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Het is niet zozeer een ervaring als meer iets wat wij vinden dat onvoldoende geborgd is in de huidige regelgeving. Je vindt het ... Het wordt in de Omgevingswet nadrukkelijk benoemd. Maar als je kijkt naar alle zaken die vervolgens geregeld moeten worden, zien we dat dat niet voldoende geregeld is en vrezen we dat, als we met de meerwaardebenaderingen, als we die gaan hanteren, dat dat weleens net ertussendoor kan glippen. Vandaar dat wij vragen, kom alsjeblieft als GS met een goede toetsing daarvan.

De voorzitter: Tot slot, mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Daar alle steun voor vanuit Volt uiteraard. Een slotvraag voor het CDA is dan, heeft u daarbij dan ook bepaalde doelgroepen op het oog waarvan u zegt, specifiek voor die doelgroepen moeten we het helemaal goed waarborgen, want die delven vaak het onderspit? Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Geen specifiek. Wij vinden dat iedere doelgroep even belangrijk is. Daarom moet je dat ook goed regelen.

De voorzitter: Dank u wel. U kunt vervolgen.

De heer Westerlaken: Ik rond af. Laten we nu leren voor volgend jaar. Wij nemen aan dat de aanpassingen, zoals is toegezegd, jaarlijks zullen plaatsvinden en vragen daarom dringend, GS, vraag de Staten eerst om kaders, bereid de wijzigingen integraal voor en zorg dat alle belanghebbenden zonder onderscheid tijdig en zorgvuldig in de uitvoering worden betrokken.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Westerlaken. Dan is nu het woord aan de Partij van de Arbeid. Mijnheer Adriani, u krijgt het woord.

De heer Adriani: Voorzitter, dank. Ik zou voordat ik naar de Omgevingsverordening ga, dit ...

De voorzitter: Het wordt ingewikkeld als ik van drie kanten word benaderd. Dus ... U bent nog niet begonnen. Maar mijnheer Gilissen ... Dat is wel een hele late interruptie.

De heer Gilissen: Sorry, voorzitter, ik was het verkeerde ... Misschien in verwarring.

De voorzitter: Mijnheer Westerlaken is nog bereid. Gaat uw gang.

De heer Gilissen: Omdat ik in de voorbereiding op dit debat ook een amendement van het CDA zag langskomen over verkeersveiligheid. Heeft de heer Westerlaken dat zojuist ingediend? Mag ik daar een vraag over stellen, voorzitter? Dat was even mijn ... Het CDA vindt de VVD aan zijn zijde, als het gaat over het strijden ook voor verkeersveiligheid in de provincie. Mevrouw Bickers zet zich daar in, collega's als zijnde ook vanuit mijn fractie. Ik vroeg mij even af wat het beoogde effect is van de fractie van het CDA, om dat punt van verkeersveiligheid op deze plek in de verordening toe te voegen. Want voor zover ik het heb kunnen zien, staat het in de Omgevingsvisie. Het is een wettelijke taak van de provincie. Dus wat is specifiek het beoogde effect van het toevoegen van het aspect verkeersveiligheid aan de verordening?

De voorzitter: De heer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Dat heeft vooral te maken met een van die punten die wij net noemden. Niet de kaderstelling en ook niet de transparantie, maar met name die integrale benadering. Op het moment dat je dat in je Omgevingsvisie zet, maar je laat het los vervolgens in de verordening, denken wij dat je dat mee moet nemen, juist omdat je dan bij je planvorming en je beoordelingen daarvan mee kunt nemen of uitvoerders daadwerkelijk verkeersveiligheid als even ... Net als mobiliteitstoets en noem maar op meeneemt.

De voorzitter: Tot slot, mijnheer Gilissen.

De heer Gilissen: Voorzitter, tot slot. Ik kan voor een end meegaan in die redenering. Tegelijkertijd, het enkel toevoegen van het woord veiligheid geeft volgens mij geen kaders over hoe je het dan toetst. Dus is de fractie van het CDA het niet met me eens dat je ook veel moet naar moeten kijken van, welke criteria ga je dan hanteren, ook bij de beoordeling, of het punt van verkeersveiligheid voldoende wordt meegenomen, en dat je er dus niet bent met alleen het toevoegen van het woord verkeersveiligheid alleen?

De voorzitter: Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Eens. De uitvoering van die ... Het opstellen van die kaders, dat zal zeker een vervolg moeten krijgen.

De voorzitter: Mijnheer Schaddelee wil denk ik hier even op reageren. Daar krijgt hij gelegenheid voor. Mijnheer Schaddelee.

De heer Schaddelee: Dank, voorzitter. Want wij zaten er in de voorbereiding ook een beetje op de kauwen. Niemand is volgens mij tegen verkeersveiligheid. Ik hoorde het relaas van de heer Westerlaken, die zegt van, we moeten integraler dingen benaderen. Past het dan wel, als je maar één onderdeel dan zo in de kop gaat zetten, terwijl wij bijvoorbeeld ook allemaal voor gezonde bereikbaarheid zijn? Voeg dan ook het woord gezond toe aan die titel. Zo zijn er nog wel wat meer dingen toe te voegen. Dus wij kauwen ook een beetje op, a, of dit dan wel zou integraal is, alleen maar dit ene woord, wat één aspect van mobiliteit naar voren haalt, toe te voegen. En twee, of inderdaad, wat de heer Gilissen ook zegt, nou echt het materieel effect heeft op de onderliggende stukken.

De voorzitter: Goed. Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Ik zou zeggen, kauwen en herkauwen.

De voorzitter: Dat is mooi. We hebben nog een hele dag te gaan met diverse gelegenheden daarvoor. Mijnheer Adriani, dank voor uw geduld. U hebt het woord.

De heer Adriani: Dank, voorzitter. Dan begin ik nu alsnog. Voorzitter, ik zou dit moment, voordat ik bij de Omgevingsverordening kom, even willen gebruiken om namens de Partij van de Arbeid onze enorme afkeuring uit te spreken over hetgeen hier door een klein groepje boeren hier bij het provinciehuis heeft plaatsgevonden en onze waardering en steun uit te spreken voor de manier waarop de commissaris en de provinciesecretaris zich ... Dat hebben opgepakt en ook voor de verklaring die daarover inmiddels vanuit GS is uitgegaan. Ik zou willen dat we Statenbreed staan voor het goede gesprek met goedwillende boeren die samen met natuureigenaren en andere belanghebbenden in de gebiedsprocessen wel vooruit willen. Ik wens gedeputeerde Sterk daar veel sterkte mee. Dat gezegd hebbende, voorzitter, het is eigenlijk best raar om een debat, een groot debat, te hebben over een Omgevingsverordening, over een wijziging van een Omgevingsverordening. Want zou een verordening niet eigenlijk gewoon de technische juridische doorwerking moeten zijn van beleid en kaderstelling die we hier allang met elkaar hebben uit gedebatteerd? Toch hebben we hier een groot debat, en ik geloof een stuk of 25 moties en amendementen. Hoe komt dat? Ik denk dat er stiekem, de heer Westerlaken zei daar net ook wat over, best wel veel nieuw beleid toch direct in deze Omgevingsverordening is terechtgekomen. Veel daarvan overigens zijn we blij mee. Daar kom ik straks op terug. Maar dat maakt wel dat we nu over zo'n technisch juridisch document als de verordening best een heel inhoudelijk debat hebben. Ik denk, wat ook niet helpt, is dat het een partiële wijziging is. Ik heb ook bij de inspraak in de commissie gezien dat dat voor mensen buiten best ingewikkeld is. Waar mogen we nou op reageren en waar niet op? Wij hebben toch in het coalitieakkoord ook met elkaar gezegd, eigenlijk zouden we die hele verordening een keer moeten herzien, om te kijken of die niet te veel een vinkjeslijst is en niet ... Of die niet meer in de geest van de Omgevingsvisie gebracht kan worden. Het derde, en ook daar hebben een aantal partijen al wat erover gezegd, is, is de rol van ons als Staten in dat hele proces duidelijk geweest? Ik herinner me nog de commissievergadering bij de ... Voor de ter inzage legging van het ontwerp. Toen zei de gedeputeerde, wat u nu zegt, is maar een schot voor de boeg, u komt aanzet bij de behandeling van dat definitieve stuk. Dat is dan vandaag. Is dat slim? Moeten we inderdaad niet eerder in het proces daar met elkaar meer helderheid over geven? Dan aantal moties, voorzitter, die ik denk die van belang zijn voor de volgende ronde, waarbij, en dat heb ik ook in de commissie gezegd, wat de Partij van de Arbeid betreft we dus een volledige herziening doen. Ik hoop dat dan ook straks in de startnotitie terug te kunnen lezen. Met dat we ook voor ogen hebben om de Omgevingsvisie te wijzigen, denk ik dat het goed is om even na te denken over de volgorde daarin, zodat die nieuwe verordening straks ook echt alleen nog maar een technisch juridische doorvertaling is van hetgeen wat we hier inhoudelijk allang besproken hebben. Dan inhoudelijk. Veel waardering, voorzitter, voor een aantal echte verbeteringen in deze nieuwe Omgevingsverordening, als het

gaat om de energietoets, als het gaat om het verruimen van de mogelijkheden om met het mobiliteitsonderzoek om te gaan, als het gaat voor de ruimte die er ontstaat voor flexwonen die we echt nodig hebben om het groot woningtekort op te lossen. Ook waardering voor de poging in ieder geval die gedaan is om meer grip te krijgen op het behoud van natuur en de kwaliteit van natuur. Begin 2023 heeft het college ook in een brief, naar aanleiding van de toen ingediende motie 30, in feite een drietrapsraket geïntroduceerd. We gaan de regeling aanscherpen, we gaan het rapport Wezenlijke Kenmerken en Waarden opstellen en we gaan aan handreiking opstellen die gemeentes en initiatiefnemers helpt om ook goed met die meerwaarde om te gaan. Die regeling die is nu aangescherpt. Daar ligt een amendement van GroenLinks om daar ook nog het onderzoek van alternatieven bij te betrekken. Die dienen wij mee in, want we denken dat dat een goed idee is. De nota Wezenlijke Kenmerken en Waarden is daar, en daar is ook veel waardering voor vanuit partijen in het veld, maar ook zeker vanuit de Partij van de Arbeid. Maar die handreiking is er nog niet. Dat is jammer, want die kunnen we dus niet meenemen in de beoordeling van die drieslag die in feite het college voorstelde. Daarom dienen we samen met GroenLinks en D66 een motie in om die handreiking eerst in de commissie met de Staten te bespreken, voordat die in GS wordt vastgesteld en daarin duidelijk ook op te nemen, de drieslag oppervlakte, kwaliteit en samenhang in de te realiseren meerwaarde en ook die alternatieven in beeld te brengen expliciet op te nemen. Die overhandig ik u. Voorzitter, en dat is ook een beetje in reactie op hetgeen de VVD zei, dit is niet het verder juridiseren van het begrip meerwaarde. Maar laten we ook elkaar niet voor de gek houden. Als je met een positieve bril kijkt, dan is er meerwaardebenadering onder de streep altijd een plus voor de natuur. Maar we weten denk ik ook allemaal dat alles wat je in het omgevingsrecht moet onderbouwen, ook een geitenpaadje is om iets mogelijk te maken wat eigenlijk ongewenst is. Of het nou gaat om parkeernormen, of het nou gaat om luchtkwaliteit, of het nou gaat om geluidsbelasting, of dat het nou gaat om de meerwaarde voor de natuur. Onderbouwen zijn ook geitenpaardjes en dat is de reden dat we er vanuit de Partij van de Arbeid ook meer grip op willen blijven houden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Adriani. Dan is nu het woord aan de Partij voor de Dieren. Mevrouw Batteau, u heeft het woord.

Mevrouw Batteau: De heer Adriani? Dank u wel, voorzitter. Voor ik begin, wil ik ook namens de fractie Partij voor de Dieren ons aansluiten bij de woorden van de heer Adriani van Partij van de Arbeid. Inderdaad waardering voor de manier waarop de provincie met dit incident is omgegaan, dus met het bezoek van de boeren aan ons provinciehuis en ook afkeuring voor deze vorm van intimidatie door een klein groepje boeren, waarbij ook geen moment is gedacht aan de impact voor de Oekraïense vluchtelingen die hier in ons huis worden opgevangen. Ook daar hebben wij zorgen over gehad. We hopen dat we als provincie in gesprek blijven met die boeren, met die boeren en belangenpartijen die van goede wil zijn en zich willen inspannen om die omslag in onze landbouw ook daadwerkelijk te realiseren en dat we ons niet onder druk laten zetten door een klein groepje die koste wat het kost een destructieve status quo willen behouden. Ik ga nu over tot de wijzigingen in de Omgevingsverordening. Voorzitter, een toekomstgerichte inrichting van de openbare ruimte, het respect voor natuur, voor de belangen van inwoners, menselijk en niet menselijk, blijkt keer op keer een hele lastige te zijn. We hebben in de commissievergadering OGV aandachtspunten en zorg benoemd ten aanzien van deze wijziging in de verordening. De kern zit voor onze fractie in de goede bescherming van de natuur. Niet alleen op papier, maar ook in de praktijk. Daar schiet het steeds tekort. De voorbeelden zijn legio, waarbij burgers en organisaties soms jarenlang moeten vechten om ondeugdelijke natuuronvriendelijke plannen tegen te houden. Of het nu gaat om het bos bij Paleis Soestdijk, het Slotermeer, Landgoed Oude Tempel, westelijke rondweg in Amersfoort, enzovoort, enzovoort. Ons eerste amendement, NNNee tenzij, vat deze zorgen heel bondig samen. Het gaat over de politieke keuzes die we maken. We hebben in Utrecht ervoor gekozen om drie uitzonderingsregels te hanteren voor ontwikkeling in NNN-gebied. We zeggen daarmee dat ontwikkelingen in NNN-gebied niet alleen mag als er een zwaarwegend openbaar belang is en als er geen reële alternatieven zijn, maar ook als we gewoon iets willen en denken dat de natuur daar over tien jaar beter van wordt. Dat is de meerwaardebenadering in het kort. We vinden, zoals Volt dat mooi stelt in een amendement, het is een hypotheek nemen op de toekomst van NNN. Het is je rijk rekenen met veronderstelde

verbeteringen, zonder garanties en zonder mogelijkheden om de schade te herstellen, want die is al geschied. In plaats van een heel juridisch stelsel rondom de meerwaardebenadering op te bouwen, kun je ook met elkaar zeggen, NNNee tenzij het echt niet anders kan, zoals dat in provincie Zeeland is geregeld in de Omgevingsverordening. Dus dat kan. De staat van de natuur is dusdanig slecht, dat je je moet afvragen hoe verantwoord het nu is om achteruitgang op korte termijn toe te staan zonder garanties voor verbetering op de lange termijn. Met de urgentie die er nu is, staat een dergelijke instructieregel haaks op wat er nu per direct nodig is. Juist een omgekeerde beweging van versterking en van uitbreiding van NNN is nodig, een opgave die nu al jaar in, jaar uit achterblijft, zonder dat we inspanningen zien om het anders te doen of aan te pakken. De achilleshiel van verordeningen, hoe goed die ook zijn, zit in de uitvoering. Dat weten we allemaal. Keer op keer blijken gemeenten veel moeite te hebben met het onderbouwen van omgevingsplannen als het gaat om de gevolgen voor natuur. Dat komt omdat natuurtoetsen vaak tekortschieten, slordig zijn, bewust nalatig, het gebied en de beoogde ontwikkeling daarbinnen niet integraal bezien, et cetera. Wat dus nodig is, is een stevig houvast voor gemeenten om deze natuuronderzoeken te toetsen. Daarvoor is een handreiking in de maak, wat positief is, zeker als dat in overleg met natuurorganisaties en experts wordt opgesteld. Dan is het wel noodzakelijk dat deze handreiking vertaald wordt naar formele beoordelingscriteria die de consistentie, inzichtelijkheid, maar ook controleerbaarheid van beoordelingen versterken. Want een handreiking zonder formele status biedt geen garanties, zo hebben partijen in het partijparticipatieproces ook nadrukkelijk aangegeven. Daarom dien we ook deze motie, Borging NNN-toetsing in de Omgevingsverordening, samen met Volt, SP en 50PLUS in. Voor wat betreft wonen en werken ...

De voorzitter: Ogenblikje, mevrouw Batteau. Mijnheer Schaddelee wil een interruptie plegen. Gaat uw gang.

De heer Schaddelee: Dank, voorzitter. We hebben van tevoren kennisgenomen van het amendement NNNee tenzij. Ik heb dat zitten lezen en toen dacht ik van, betekent dit feitelijk niet dat de Partij voor de Dieren zegt van, wij willen eigenlijk die hele meerwaardebenadering niet? Want die schrapt u met het amendement uit de verordening. Ik hoor u dat nu eigenlijk ook zeggen. U noemt het een hypotheek nemen op de toekomst. Misschien was een hypotheek iets om je heel ongerust te maken voor 2008. We hebben daarna de bankencrisis gehad. Volgens mij, bij een hypotheek wordt er wel heel goed gekeken van, wordt dit ook echt betaald? Wordt er afgerekend de komende jaren? Gooit u hiermee niet een ontzettend mooi middel weg om aan de ene kant iets te doen wat echt noodzakelijk is, namelijk woningbouw, of het nou voor statushouders of voor jonge mensen of voor wie dan ook is, dus de mogelijkheid om woningen te bouwen en tegelijkertijd de garantie erbij te krijgen dat er ook nieuwe natuur gerealiseerd wordt, gooit u dat middel daarmee niet weg?

De voorzitter: Gaat uw gang, mevrouw Batteau.

Mevrouw Batteau: Ik denk niet dat het zo'n mooi middel is. Als u het heeft over woningbouw in NNN, dat lijkt me zeer onwenselijk. Waar we tegen aankijken nu, is dat onze natuurgebieden niet lukt ... Het lukt ons niet om ze te vergroten, noch te versterken. We hebben nu een heel juridisch stelsel opgebouwd om alsnog binnen wat we eigenlijk al ... Waar we in achterblijven, weer reepjes natuur weg te halen. Dus ons voorstel hierbij is, denk out of the box. We kunnen ... We hoeven niet met elkaar op de vierkante millimeter een heel juridisch stelsel waar we ... Helemaal uit te timmeren van wat dan wel mag, als we dan toch in die natuurgebieden gaan zitten. Je kan ook zeggen, nee, is niet nodig. We hebben heel veel grond wat nog niet gebruikt wordt voor bouw, energietransitie, et cetera, et cetera. Kijk de andere kant op, niet naar beschermde natuur.

De voorzitter: Tot slot, mijnheer Schaddelee.

De heer Schaddelee: Dank, voorzitter. Volgens mij zijn we het allebei wel eens over de noodzaak van structureel natuurherstel. Maar om nou een casus te pakken. We hebben ... Bij Lopik hebben we een heel klein defensie terrein. Op een of andere wonderlijke manier is daar ooit de vlag van NNN op geplant. Als je daar langsrijdt, dan zou je niet denken dat dat hoogwaardige natuur is. Stel nou dat je op zo'n plek

woningbouwontwikkeling kan doen waardoor een paar ... Wat oud defensiematerieel aan de kant gaat. En je spreekt tegelijkertijd af, een stukje verderop gaan we hoogwaardig nieuwe natuur ontwikkelen. Dan is dat toch een versterking van de natuur? Dus dan creëer je toch niet een geitenpaadje, maar dan maak je juist de natuur toch robuuster, terwijl je tegelijkertijd ook iets doet waar iedereen om schreeuwt, namelijk meer woningen realiseren?

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Batteau, tot slot op dit punt.

Mevrouw Batteau: Mooi voorbeeld. Mijn antwoord zou zijn, maak het natuur en ga dat versterken. Bovendien hebben ... We vergeten steeds dat we het hebben over tien jaar. We hebben het niet over, we maken hier ... We bouwen hier even wat en daar komt dan natuur. We hebben het over een traject van tien jaar die we ons niet kunnen veroorloven. We moeten nu handelen. Dus dat zou mijn antwoord zijn.

De voorzitter: U kunt vervolgen.

Mevrouw Batteau: Dank u wel.

De voorzitter: Want mijnheer Gilissen die wil ook nog iets zeggen. Mijnheer Gilissen, gaat uw gang.

De heer Gilissen: Voorzitter, dank. Het gaat over de motie van de Partij voor de Dieren. Daarin wordt verwezen naar een gesprek met experts om te komen tot eigenlijk een nadere duiding van die handreiking en dan ook vast te leggen, formele criteria. Ik vroeg me af aan welke experts mevrouw Batteau denkt.

De voorzitter: Mevrouw Batteau.

Mevrouw Batteau: Ik denk daarbij aan ecologen, dierenwelzijnsexperts, mensen met een daadwerkelijke deskundigheid op het gebied van biologie, ecologie en dierenwelzijn.

De heer Gilissen: Voorzitter, want ...

De voorzitter: Tot slot, mijnheer Gilissen.

De heer Gilissen: Voorzitter, tot slot. Want dan komt een beetje de aap uit de mouw, want je zou natuurlijk ook kunnen zeggen dat experts ook zijn de mensen die met die verordening moeten werken, dat dat gemeenten zijn, dat het initiatiefnemers zijn die ook invulling willen geven, met behoud van natuur en natuurwaarde, aan de grote opgaves waar onze provincie voor staat. Wonen, bereikbaarheid en ook werken. Dus ziet de Partij voor de Dieren wel de ruimte om dat soort experts ook een plek aan tafel te geven om die belangen goed te kunnen wegen, of is het uiteindelijk een ultieme poging om maar te greenwashen?

De voorzitter: Mevrouw Batteau.

Mevrouw Batteau: Ik denk dat u Partij voor de Dieren niet kunt verwijten, we doen aan greenwashen. Die handreik... Maar het uitgangspunt van de motie is, is dat er een handreiking komt. Daar hebben we eigenlijk heel veel vertrouwen in. Dat is opgesteld door deskundigen waar wij vertrouwen in hebben en ook door natuurorganisaties input op gegeven. Die handreiking is gericht op het belang van de natuur, dus daar hebben we niet andere belanghebbenden aan tafel te zitten om die handreiking te schrijven. Wel vind ik dat het belangrijk is, op het moment dat je een handreiking neemt als basis voor verbindende beoordelingscriteria, dat dat dan wel juridisch goed moet onderlegd zijn. Dus daar zou ik van zeggen, daar moeten ook die expert aan tafel.

De voorzitter: Dank u wel. Nog één klein puntje, mijnheer Gilissen. En dan ...

De heer Gilissen: Voorzitter, echt toch om daar kort op te reageren. Want die handreiking dient volgens mij echt wel een breder doel, namelijk duidelijkheid te geven over hoe die meerwaardebenadering wordt vormgegeven. Daar zijn ook andere belangen mee te waarborgen dan alleen die van natuur. Volgens mij moeten Partij voor de Dieren dat ook in ogenschouw nemen, dat er uiteindelijk meer is, dat het breder gaat dan alleen over wat ecologen vinden. Want volgens mij weet ik wel wat hun conclusie zal zijn.

De voorzitter: Goed. Dank u wel. U gaat zitten, dat is een geruststelling. Dan gaat mevrouw Batteau verder met haar betoog.

Mevrouw Batteau: Dank u wel. We gaan door op wonen en werken. Voorzitter, bij wijze van uitzondering, en daar dient instructieregel 9.14a voor, kunnen er flexwoningen gebouwd worden. Maar we hebben de ruimte ook voor natuur nodig. Daarom willen we daar in de toelichting van de instructieregel helderheid over hebben, dus daar hebben we ook een voorstel voor gedaan. Het college is ambitieus als het gaat over een transitie naar een circulaire economie. Dat moet ook wel, zo laat Planbureau voor de Leefomgeving weten, want op de huidige koers worden zelfs doelen van 2030 niet gehaald, laat staan 2050. Als kleine, centraal gelegen en aantrekkelijke provincie kan de provincie Utrecht wat ons betreft stelliger zijn als het gaat om welke bedrijven zich hier vestigen. Dus daarom een motie samen met SP en 50PLUS om bij de uitbreiding van bedrijventerreinen voorrang te verlenen aan bedrijven die bijdragen aan een circulaire economie. De eerste wijziging van Omgevingsverordening is voor ons als PS een mooie kans om provinciale ambities op het gebied van natuur, cultuur en recreatie kracht bij te zetten. De voorgestelde moties en amendementen, die we deels samen met Volt, SP en 50PLUS indienen, maken we volgens ons een kleine stap in de goede richting. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Batteau. Dan kom ik nu bij de fractie van de ChristenUnie. Mijnheer Schaddelee heeft het woord.

De heer Schaddelee: Voorzitter, elke stad, hoe klein ook, is in feite verdeeld in twee. Een stad van de armen en een stad van de rijken, die in oorlog zijn met elkaar. Dit was de analyse van Plato, nu bijna 2400 jaar geleden. Tweedeling is van alle tijden. Toch zijn bestuurders steeds weer geroepen om die tweedeling tegen te gaan. Vanuit de christelijk-sociale traditie waarin ik sta, zie ik mensen als onverbeterlijke relationele wezens. Wij mensen komen tot onze bestemming in gewortelde gemeenschappen. Gemeenschappen die overigens, zeker vanuit de overheid, maar beperkt maakbaar zijn. Gemeenschappen moeten we niet reduceren tot een middel, maar hebben een morele waarde in zichzelf. Iets als sociaal kapitaal wordt bij uitstek gevormd in gemeenschappen. Dit sociaal kapitaal is een onderdeel van brede welvaart en kan zelfs voorkomen dat mensen afhaken van ons politieke bestel. Wat heeft dat nu allemaal te maken met de eerste wijziging op de provinciale Omgevingsverordening die wij vandaag vaststellen? Voorzitter, die gemeenschappen kleuren voor de ChristenUnie de manier waarop wij kijken naar ons ruimtelijk beleid. Want tegenstellingen in de samenleving worden groter. De Franse filosoof Bruno Latour stelde, mensen zijn niet meer met elkaar verbonden en elites nemen geen verantwoordelijkheid meer voor de samenleving als geheel. Herman Tjeenk Willink vroeg daarom in zijn boekje Groter denken, kleiner doen, welke verbindingen houden de samenleving nog bij elkaar? Het viel mij op dat hij in zijn boekje eigenlijk nauwelijks tot antwoorden op die vraag kwam, terwijl dat toch best een belangrijke vraag is. Er is werk aan de winkel. De ChristenUnie heeft goed gekeken of de voorstellen van vandaag niet alleen de provincie nog een beetje mooier, schoner en gezonder maken, wat natuurlijk al een prachtig doel op zich is, maar we hebben ook goed gekeken hoe ons ruimtelijk beleid tegenstellingen kan overbruggen, kan helpen om iedereen weer mee te laten doen, kansen schept en randvoorwaarden om provinciale gemeenschappen tot bloei te laten komen. Deze inzet is niet nieuw. Al in maart 2021 is een amendement van de ChristenUnie aangenomen, waarbij brede welvaart is toegevoegd aan de Omgevingsvisie. Juist brede welvaart raakt aan de kwaliteit van leven en de gezonde leefomgeving waarin we leven. Dit houdt onze aandacht. Vandaag nog twee inhoudelijke zorgpunten die ik met u wil delen. Allereerst, de ChristenUnie heeft zorgen over de borging van de meerwaardebenadering. Een vrij technische kreet die we al ruimschoots

hebben besproken vanmorgen, en ook in RGW is dit punt best wel goed geadresseerd door een aantal insprekers. Wij hebben in onze provincie niet voor niks en NNN-gebieden. Daar ligt ook de dringende ecologische, maar inmiddels ook juridische noodzaak onder om aan systeemherstel van onze natuur te werken. We hebben daarnet ook met Partij voor de Dieren over van gedachten gewisseld. Volgens mij zijn er veel medestanders in deze zaal voor dat werk aan de natuur. Wij pleiten voor een stevige juridische borging, maar tegelijk ook wel eentje die ... Wetgeving die zo transparant mogelijk is. Je wil dat aanvragers van een vergunning helder hebben wat wij van hen vragen en hoe wij dat wegen. Hoe scherper, hoe duidelijker. Want er moet ook ruimte zijn voor nieuwe ontwikkelingen, met name rond woningbouw. Moties en amendementen die op dat punt meer duidelijkheid bieden en bijdragen aan natuurherstel, kunnen daarom rekenen op onze steun. Samen met Volt dienen we er ook een aantal in. Dan ons tweede zorgpunt. De mobiliteitstoets wordt vervangen door een bredere bereikbaarheidstoets. Dat is een hele mooie stap vooruit. Maar volgens de ChristenUnie nemen we toch nog een beetje een loopje met onze eigen ambities rondom het utilitair lopen. En dat is, voor de kijkers thuis en op de tribune, gewoon wandelen naar school of werk. Dus niet met de fiets of met de auto, maar te voet naar je werk. Dit utilitair lopen is nu nog niet opgenomen in deze wijziging, terwijl we al wel weten dat dit is uitgewerkt in het nieuwe bereikbaarheidsprogramma. De ChristenUnie pleit ervoor dat we dit nu al wel helder opnemen. Dat sluit ook aan bij eerdere inzet in provinciale plannen voor nabijheid. In maart 2021 is bij de vaststelling van de Omgevingsverordening een motie van de ChristenUnie aangenomen met de oproep om regionale wandelroutenetwerken beter te borgen en in nauwe samenwerking met gemeenten knelpunten op te lossen. Onze vraag is daarom aan GS, hoe loopt dit nu verder? Wij komen met een motie op dit punt om te voorkomen dat we als provincie dit te veel op zijn beloop laten. Voorzitter, de ChristenUnie heeft de voorliggende wijzigingen verder met veel waardering gelezen. Dank aan college en onze medewerkers voor het vele werk dat voorafgegaan is aan ons besluit vandaag.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Schaddelee, zeg ik voor nu alvast. Maar mijnheer Travaille gaat nog een vraag stellen. Gaat uw gang.

De heer Travaille: Dank u, voorzitter. Het begrip utilitair lopen is een beetje onhandig, denk ik. Maar mijn vraag gaat over iets anders. U stelde zojuist een interruptie naar aanleiding van de motie van de Partij voor de Dieren. Tegelijkertijd stelt u, als we het mooier en schoner kunnen maken en als we een bijdrage kunnen leveren aan de natuur, dan doen we dat graag. Bent u het met de Partij voor de Dieren eens dat de doelstellingen op het gebied van uitbreiding van de natuur de afgelopen jaren nooit zijn gerealiseerd? En zou dan niet de ultieme bescherming van die natuur zitten juist in die motie door te zeggen, we gaan niet te veel toegeven op die NNN-gebieden en we houden het gewoon bij de NNN-gebieden en die beschermen we echt, zoals in de motie van Partij voor de Dieren staat?

De voorzitter: Mijnheer Schaddelee.

De heer Schaddelee: Voorzitter, dit is een terecht punt dat deze vraag gesteld wordt. Volgens mij, en dat zeg ik nu voor de derde keer, zijn we als ChristenUnie groot voorstander van systeemherstel van onze natuur. Dan is het inderdaad wel bijdehand om in ieder geval de natuur die je al hebt te versterken en niet vol te bouwen. Tegelijkertijd heb ik ook niet voor niks in mijn bijdrage best wel stevig neergezet hoe wij aankijken tegen het belang van gemeenschappen. Gemeenschappen vragen op dit moment ook dat er aan woningbouw gewerkt wordt. We zien gewoon dat jongeren niet meer een woning kunnen vinden. We zien dat er nieuwe groepen naar ons land komen die of op de vlucht zijn voor verschrikkingen of die wij nodig hebben om onze economie draaiende te houden, die geen fatsoenlijke woning kunnen hebben. Als we gaan kijken op parkeerterreinen langs snelwegen, dan komen daar steeds meer caravans waarin arbeidsmigranten de nacht doorbrengen omdat ze niet meer fatsoenlijk ergens kunnen slapen. Dat soort leed, dat soort onrecht, daar moeten we ook wat mee. Juist daarom hechten wij zo aan die meerwaardebenadering waar je en kan werken aan systeemherstel van de natuur en ook andere noodzakelijke opgaven kan realiseren.

De voorzitter: Goed. Dank u wel. Tot slot, mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Beluister ik u goed dat als u zegt, we hebben zoveel belangrijke opgaven tegelijk, woningbouw ook en de natuur, zou u er dan groot voorstander van zijn, op moment dat wij woningbouw kunnen realiseren zonder natuur te schaden, om daar dan de voorkeur aan te geven, zoals we voorstellen in de motie?

De voorzitter: Mijnheer Schaddelee.

De heer Schaddelee: Die voorkeur hebben wij wel, maar wij willen dat hek niet helemaal dichtzetten. Dus soms, ik noemde dat voorbeeld van Lopik net al, heb je plekken waar misschien dat NNN-gebied wel op papier bestaat, maar er in de realiteit helemaal niet zo fantastisch uitziet. Dus wij willen dat we ... Wij willen gewoon die mogelijkheid openhouden en wij willen samen opwerken aan allebei die opgaven, want ze zijn ons allebei even lief.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Schaddelee. Dan is nu het woord aan de fractie van UtrechtNu!. Ik kijk even wie de woordvoering op zich zal nemen.

De heer Berlijn: Voorzitter, we hebben niet per se een bijdrage nu omdat onze collega Michiel helaas ziek is. Maar ik heb er alle vertrouwen in dat de SGP onze standpunten ook duidelijk zal maken. Wij doen ook mee met twee amendementen. Dus ik hoop dat de heer Van den Dikkenberg geen gekke dingen gaat zeggen. Maar ik sluit me dus alvast aan bij de bijdrage van de SGP.

De voorzitter: Dat heeft hij nog nooit ... In mijn beleving heeft hij dat nog nooit gedaan, dus ... Maar waarvan akte. Mijnheer Fiscalini heeft de vergadering verlaten en u maakt geen gebruik van het woord. Dank u wel. Dan kom ik bij de fractie van Volt. Mijnheer De Jong, u bent aan de beurt.

De heer De Jong: Dank u, voorzitter. De Omgevingsverordening, een bundel van al onze regels voor de fysieke leefomgeving. Blij dat we hem hebben en ook blij dat we periodiek de kans krijgen deze aan te passen. We doen ons best overzicht te behouden en willen ook erkennen dat dit voor de ambtelijke organisatie een imposante klus was. We bedanken daarom iedereen die daaraan heeft gewerkt. We stellen voor om buiten de vergadering middels een evaluatie samen eens te kijken hoe Provinciale Staten nog beter kan worden gepositioneerd voor de tweede wijziging en het wellicht voor burgers en belangenorganisaties ook wat inzichtelijker wordt allemaal. Dan de inhoud. Want vandaag is misschien wel de dag waarvan je wist dat hij ging komen, een dag om keuzes te maken voor onze toekomst. Een dag dat we niet alleen zeggen wat we graag zouden willen, maar een dag dat we duidelijke keuzes durft te maken die het verschil gaan maken. Zoals over de toekomst van glyfosaat, een stof die veel stof doet opwaaien. Onlangs is de hete aardappel in Europa nog eens met tien jaar doorgeschoven, terwijl er gerede zorgen blijven over de effecten op de volksgezondheid en biodiversiteit. Voor Volt is het precautionary principle, het voorzorgsprincipe, belangrijk. Een moreel en politiek principe dat stelt dat als een ingreep of een beleidsmaatregel ernstige of onomkeerbare schade kan veroorzaken aan de samenleving of het milieu, de bewijslast ligt bij de voorstander van de ingreep of de maatregel, als er geen wetenschappelijke consensus bestaat over de toekomstige schade. Laten we daarom in Utrecht duidelijk zijn en vanuit die gedachte kiezen dat PFAS en glyfosaat geen toekomst hebben in Utrecht. We overzien mogelijk niet alle consequenties op dit moment en we hebben daar ook niet met alle partijen uitvoerig over kunnen spreken als provincie zijnde, maar, collega's, de kraan drupt vervuiling, de kraan drupt risico's voor onze gezondheid en natuur. Laten we die emmer niet overlopen ... Doen overlopen. We kunnen ook bij een verbod blijven praten met partijen en consequenties in beeld brengen en mogelijk later met uitzonderingen daaraan tegemoetkomen, mocht dat noodzakelijk zijn. De mogelijke nevenschade erbij lijkt meer omkeerbaar dan schade aan gezondheid en natuur. Dat is de juiste volgorde wat Volt betreft. Want voorkomen is immers beter dan genezen.

De voorzitter: Mijnheer Van den Dikkenberg wil een interruptie plegen. Gaat uw gang.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dank. Ik heb na deze inleiding over glyfosaat en PFAS, ik heb natuurlijk de amendementen tot mij genomen, weet de heer De Jong wat de praktische consequenties zijn van deze amendementen?

De voorzitter: Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Voorzitter, deze amendementen? Dus welk amendement bedoelt u specifiek?

De heer van den Dikkenberg: Dan doel ik specifiek op het weghalen van de meldingsplicht, op het verbieden van het gebruik van glyfosaat- en PFAS-houdende middelen in drinkwatergebied, bijvoorbeeld de Bethunepolder en het na meldingsplicht toch kunnen toepassen van deze middelen.

De heer De Jong: Ik wacht op u. Dus dat is niet die ... Het amende... Ik heb hem nog niet aangekondigd. Ik ga hem zo indienen. Het amendement waar het om gaat, is dat wij in het waterwingebied inderdaad glyfosaat, de uitzondering die er nu staat voor glyfosaat, die willen we niet hebben. We hebben een motie, die gaat over PFAS, waar we het college oproepen om daaraan te gaan werken PFAS in de toekomst te verbieden en dat dan tijdens een tweede wijziging aan ons te doen voorstellen. Dat is het amendement wat er nu ligt. Ik ben er heilig van overtuigd dat dat strikt noodzakelijk is, gezien de risico's die de stoffen met zich meebrengen.

De voorzitter: Goed, mijnheer Van den Dikkenberg nog even op dit punt. Gaat uw gang.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, wij hebben even in de praktijk getoetst wat het zou betekenen als glyfosaat verboden wordt. De huidige werking namelijk van de meldplicht, een van de dingen die voorligt om dat eruit te halen, dat leidt ertoe dat drinkwaterbedrijven boeren begeleiden naar alternatieven, waarmee er dus draagvlak ontstaat voor het gebruik van alternatieven. Het nu weghalen vandaag van dit besluit zorgt er ook voor dat er minder alternatieven zijn. Want ik zie in het amendement geen voorstellen, en in uw bijdrage tot nu toe, van het voorstellen om dat te begeleiden en dat ook concreet te maken van, hoe gaan we daar dan mee om? Kunt u daar iets meer inkleuring aan geven wat u dan voor ogen hebt, op het moment dat dit amendement wordt aangenomen, wellicht een verbod, en dan?

De voorzitter: Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Ik weet niet of het helemaal aan mij is om dan hier te gaan stellen wat het alternatief zou moeten zijn, maar ik sta zeker voor uw suggestie open dat er begeleiding zou moeten zijn in een transitiefase van, hoe kunnen we dan bewegen naar wat mij betreft biologische en regeneratieve wijze van het bedrijven van landbouw? Ik ben er ook wel van overtuigd dat de sector zo sterk is en zo volwassen dat zij ook weten, als we niet met glyfosaat kunnen werken, dat we dat op andere wijzen ook aan kunnen. Dat het misschien in het begin niet makkelijk is, dat geloof ik. Maar ik heb liever dat ongemak dan de schade die wij al jaren veroorzaken. Tot slot, via de voorzitter, wil ik graag zeggen, het kan toch geen verrassing zijn, voor niemand, dat het een einde is aan glyfosaat? Al jaren en jaren wetenschappelijke publicaties na publicaties stellen toch dat dat in ieder geval in twijfel getrokken kan worden? En dan het voorzorgsprincipe stelt, bij twijfel niet doen.

De voorzitter: Goed. Ik zie mijnheer Gilissen ook aanstalten maken. Dan krijgt hij nu de gelegenheid. Mijnheer Gilissen.

De heer Gilissen: Voorzitter, toch even doorgaand op het punt wat de SGP ook aanhaalde, namelijk volgens mij ook de constatering dat er op dit moment geen werkbare alternatieven zijn voor het gebruik van glyfosaat. Dus ik denk dat ik een heel eind mee kan gaan ook in de redenering van factie van Volt. Tegelijkertijd is er natuurlijk ook een wereld buiten dit provinciehuis waar we ook mee te doen hebben. Dan kan ik de heer Van den

Dikkenberg goed volgen in het feit dat je volgens mij dit niet zomaar hier kunt neergooien zonder dat je ook hebt nagedacht over de praktische consequenties en hoe we agrariërs gaan helpen om die overstap te maken. Dus nog een keer, want ik hoor de heer De Jong zeggen van, ik wil daar ook rekenschap van geven, maar waar leidt het dan nu concreet toe, als het aan de fractie van Volt ligt?

De voorzitter: Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Waar het concreet toe gaat leiden, is dat we glyfosaat gaan verbieden, of in ieder geval die uitzondering die nu in een verordening staat voor waterwingebieden, dat we die ruimte niet meer bieden. Ja, ik ben ontvankelijk voor het meedenken met de sector. Maar het is toch echt geen verrassing voor de sector. Bovendien is er denk ik een hele grote groep binnen deze sector die al helemaal geen glyfosaat gebruikt. Die kunnen wellicht als voorbeeld worden aangehaald.

De voorzitter: Goed. Tot slot.

De heer Gilissen: Voorzitter, dan tot slot. Ik zoek toch een beetje naar wat de heer De Jong dan verstaat onder het meedenken met de sector zelf. Want ik hoor hem heel duidelijk en heel stoer zeggen, het stopt. En tegelijkertijd zou ik hem toch willen uitdagen nu, of anders in de tweede termijn, om ook een handreiking te doen naar die sector en ook te zorgen dat we dat doel, uiteindelijk geen glyfosaat meer, ook gezamenlijk vorm en inhoud kunnen gaan geven.

De voorzitter: Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Als we samen dat doel kunnen bereiken, dat is denk ik het allerbelangrijkste. Dus laten we in de tweede termijn dat overwegen. Maar wat als een paal boven water staat, is dat wij duidelijkheid moeten verschaffen. Die duidelijkheid wat Volt betreft is geen glyfosaat meer in Utrecht.

De voorzitter: Goed. Mevrouw Ghijssels. Ik vraag de leden wel om elkaar niet te veel te herhalen, want ik denk dat de standpunten helder zijn. Mevrouw Ghijssels.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Ik zal niet herhalen. Er is ... Sorry. Er is genoeg gezegd over de sector. Ik wil daar wel bij tippen dat het natuurlijk niet het beschermen van de sector is, maar ook de voedselproductie waar we allemaal wel van profiteren. Maar wat ik ook even wilde melden, of althans een vraag over heb, u pakt de landbouwsector als de grootste vervuiler van het water, terwijl aantoonbaar is dat zo'n 75 tot 80 procent vanuit de stad komt. De vraag is ook, zeker gezien de sprekers van de voorgaande en het belang van voedsel en van de landbouwsector, waarom u daar dan feitelijk niets aan doet of daar geen amendement op indient of dat eigenlijk als een vast gegeven laat.

De voorzitter: Goed. Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Laat het vooral in de notulen staan dat Volt dat absoluut niet als vast gegeven stelt. Wij zijn nauwlettend aan het volgen de Europese wetgeving en regelgeving hieromtrent. Er komt er een op het gebied van stedelijk afvalwater. Ook dat is belangrijk. Volgens mij hebben wij er eerder het debat over gevoerd. Het is niet of of, maar en en. In dit geval hebben wij ons gericht in Omgevingsverordening op het aspect glyfosaat in waterwingebieden, waarbij we geen meerwaarde meer ertoe zien. Dan wil ik ook nog even terugkomen wat u eerder zei, het beschermen van de sector. Wat ons betreft is dit juist ook voor de sector, voor de toekomstbestendigheid van de sector, van grote waarde en belang.

De voorzitter: Goed. Dank u wel. Dan zie ik mijnheer Westerlaken. De heer Westerlaken, gaat uw gang.

De heer Westerlaken: Dank u, voorzitter. Het woord Europa viel. Maar ik kan me herinneren dat nog niet zo lang geleden de Europese besluitvorming niet was dat glyfosaat verboden moet worden. Nu haalt u aan, de Europese wetgeving. Dan zeg ik van, moeten we het dan anders gaan doen dan in grote delen van Europa gebeurt, terwijl u zelf zegt dat we de Europese wet- en regelgeving moeten volgen?

De voorzitter: Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Zeker moeten wij de Europese wet- en regelgeving volgen. Dat is een grote verantwoordelijkheid. Dat ben ik absoluut met u eens, zoals u weet. Maar daarnaast moeten wij natuurlijk ook kijken of wij in onze ambities voor een duurzame toekomst mogelijk wat sneller kunnen lopen dan we als Europa zouden kunnen. Wat Volt betreft gaat die duurzaamheidstransitie binnen Europa veel sneller dan die nu gaat. Op het gebied van glyfosaat is het een grote teleurstelling dat na heel veel onderhandelen en heel veel rapporten en een hele grote rol van de grote chemiereuzen er uiteindelijk, en Nederland heeft zich onthouden, als ik het goed zeg, tot een stemming is gekomen om het met tien jaar te verlengen. Dat is schoorvoetend gegaan, waaruit alles blijkt dat er ook vanuit Europa een uiteindelijke stop op glyfosaat gaat komen. Daar ben ik van overtuigd.

De voorzitter: Goed. Mijnheer Westerlaken, tot slot.

De heer Westerlaken: Ik begrijp uw idealisme, daar ben ik ... Op sommige punten zal ik ... Volg ik dat zeker daar waar het Europa betreft. Alleen ik denk dat wij in Nederland niet moeten proberen daarop vooruit te lopen, ook gezien de positie van de boeren in Nederland die terecht, kun je misschien over discussiëren, regelmatig klagen over stapeling van regels.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Westerlaken. U kunt daar nog op reageren en uw betoog vervolgen.

De heer De Jong: Een korte reactie, voorzitter, als u het me toestaat. Wat mij betreft het tempo van Europa wordt medebepaald door de hardlopers die het voorbeeld durven stellen en hun nek durven uitsteken. Nederland zou daar gezien haar positie toch zeker moeten bij horen op dit gebied. Ja, ik heb ook de boerenprotesten en de bezwaren gezien en gehoord. Ik denk dat we het hele verhaal moeten blijven vertellen en ook moeten kijken naar de steun vanuit Europa en wat we daar nog meer mee zouden kunnen doen, gericht op onze duurzame toekomst. Dan vervolg ik mijn betoog, voorzitter. Eens even kijken waar ik gebleven was. Het is al een beetje gezegd. Maar Volt dient dus hierbij een motie in die het college oproept om in overleg met experts te komen tot nieuwe bepalingen in de Omgevingsverordening, die toepassen van schadelijke PFAS-houdende bestrijdingsmiddelen in de toekomst niet meer mogelijk maken. Hiermee komen we ook tegemoet aan de grote zorg van drinkwaterbedrijven, onlangs nog in de krant, en bieden we een geplaatste reactie op uitzonderingen voor gewasbestrijdingsmiddelen die door de Europese commissie worden overwogen met betrekking tot het voorgestelde PFAS-verbod. De motie wordt door Volt ingediend, samen met GroenLinks en partij van de dieren ... Voor de Dieren. Voor glyfosaat stellen we ons allereerst voor te richten op de waterwingebieden. Het gebruik van glyfosaathoudende bestrijdingsmiddelen komt met grote risico's voor de biodiversiteit en volksgezondheid. Het gebruik is ook niet onomstreden en in de meeste gevallen niet de enig mogelijke oplossing. Volt vindt daarbij dat glyfosaathoudende middelen zouden moeten worden uitgesloten, gezien hun onomkeerbare negatieve effecten op het milieu en zeker in waterwingebieden, gezien de risico's voor de volksgezondheid. Daarom dient Volt hierbij het amendement in, zoals zojuist al in debat was aangekondigd, om de geboden vrijstelling voor glyfosaat in artikel 13 lid 3 te schrappen. Daarmee komen ook de artikelen 3.14 en 3.15, Meldplicht en Informatieplicht, te vervallen. Het amendement wordt door Volt ingediend, samen met Partij voor de Dieren, SP, 50PLUS, PvdA, GroenLinks en ChristenUnie.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer De Jong. Mijnheer Westerlaken heeft het woord. Maar ik wil u vragen om niet te veel te herhalen over wat er al gezegd is.

De heer Westerlaken: Nee, dit is ... Dank u, voorzitter. Luister naar wat ik ga vragen aan de heer De Jong. Dat is namelijk, wat u hier voorstelt, betreft dat de oppervlaktewaterwingebieden of alle waterwingebieden in de provincie? Want er is een heel groot verschil. Wij halen water uit het diepe grondwater waar ... Wat 300 jaar oud is ongeveer. We hebben twee specifieke waterwingebieden in deze provincie die ... Waarin oppervlaktewater wordt gebruikt, ten behoeve van drinkwater in Amsterdam. Het gaat om de Bethunepolder en om het Amsterdam-Rijnkanaal. Ik kan niet helemaal ... Ik krijg niet helemaal helder of dat u de hele provincie bedoelt of alleen maar die twee stukken.

De voorzitter: Goed. Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Terechte vraag. U had het net over onze ambities, geloof ik. Die zou zijn, de hele provincie. Maar het amendement is nu ingediend, dat is gericht op artikel 3.13 lid 3. Daar gaat het over de Bethunepolder.

De voorzitter: Helder? Dank u wel.

De heer Westerlaken: Voorzitter, ik hoor, nee, nee, uit de zaal.

De voorzitter: Maar zolang de voorzitter diegene het woord niet gegeven heeft, bestaat het niet. Dat weet u.

De heer Westerlaken: Maar dat gaat volgens het geluid wat ik hoor van een van de mede-indieners.

De voorzitter: Maar misschien is er nog bij de indieners beraad. Er is nog volop gelegenheid voor de rest van de dag. Dank u wel. Mijnheer De Jong vervolgt.

De heer De Jong: Dank. Tot slot zouden we graag willen verzekeren van een ov... Zouden we ons willen verzekeren van een overzicht van bestrijdingsmiddelen die worden ingezet in waterwingebieden. Het begint immers bij weten. Als er in de toekomst een hokuspokus-acetamide significante risico's blijkt te hebben en we willen maatregelen treffen, dan is het fijn dat we inzicht hebben in de toepassing. Daarom dienen wij hierbij een amendement in dat stelt dat het toepassen van bestrijdingsmiddelen in het waterwingebied moet worden gemeld bij het drinkwaterbedrijf. Dat kan gemakkelijk via een digitaal formulier. Het checken en bijhouden van een overzicht hoeft niet veel capaciteit te vragen. Wij verwachten erbij dat de provincie de nodige ondersteuning kan bieden, mocht dat dus nodig zijn. De melding maakt het mogelijk om te beoordelen of het gebruik van bestrijdingsmiddelen voldoet aan de gestelde eisen. Hiermee treedt zo min mogelijk schade op aan de bodem en het zich daaraan ... Daarin bevindende grondwater en oppervlaktewater. Het amendement wordt door Volt samen ingediend met de Partij voor de Dieren, SP, 50PLUS en ChristenUnie. Voorzitter ...

De voorzitter: Ik kijk naar mijnheer Westerlaken, die weet wat ik ga zeggen. Alleen een nieuw punt, mijnheer Westerlaken, en kort graag.

De heer Westerlaken: Het is weer een nieuw punt op een oud onderwerp. Maak duidelijk of het alle waterwingebieden betreft in de provincie of niet. Ik hoor u alleen zeggen, waterwingebieden in de provincie. Er is een onderscheid tussen oppervlaktewaterwinning en diepgrondwaterwinning.

De voorzitter: Goed. Herhaald. Mijnheer De Jong heeft het gehoord. Mijnheer De Jong, u vervolgt.

De heer De Jong: Dat heb ik gehaald en ik wil daar best zo nog even kijken of we daar nog duidelijk ... Een verduidelijking kunnen geven. In het amendement zelf, lees de tekst, staat het echt heel gericht geamendeerd bij een artikel en past het dus in het toepassingsgebied van dat artikel.

De voorzitter: Goed. Ik stel voor dat we die discussie, die technische discussie, niet hier gaan voeren, maar dat de pauzes die we nog hebben gebruikt worden om dat uit te zoeken. Mijnheer Van den Dikkenberg, op een ander punt, neem ik aan.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, een verduidelijkingsvraag over het amendement. Klopt het dat bij het ene amendement de meldingsplicht ook ermee uit geamendeerd wordt, bij de uitzonderingssituatie, en dat dat andere amendement juist belang wordt gehecht aan de meldingsplicht?

De voorzitter: Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Laten we voorkomen dat we nu een hele onduidelijke discussie krijgen. Glyfosaat, de uitzondering daarvoor, die willen wij uit de verordening. Er staan nu twee artikelen, een informatieplicht en een meldplicht voor glyfosaathoudende bestrijdingsmiddelen. Die komen te vervallen bij een verbod op glyfosaat in het waterwingebied. Daarnaast willen wij dat de toegestane bestrijdingsmiddelen bij toepassing in een waterwingebied wel worden gemeld.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Van den Dikkenberg, voldoende? Mijnheer De Jong, u vervolgt.

De heer De Jong: Voorkomen is dan beter dan genezen, en dat geldt dus ook, voorzitter, voor het ing... Voor ingrepen in onze waardevolle natuur. De voorgestelde Omgevingsverordening biedt ruimte om ons NNN aan te tasten als de meerwaardebenadering wordt gevolgd. Mijn voorgangers hebben het allemaal een beetje genoemd. Maar als er alternatieven mogelijk zijn om de impact te voorkomen of te herstellen, dan zou dit dus moeten prefereren boven een aanpak die uitgaat van compensatie. Een verplichting voor het aantonen dat er geen reële alternatieven zijn, die het NNN niet of minder aantasten, geldt nu enkel voor activiteiten waarbij sprake is van een groot openbaar belang. Nu noemt artikel 6.3 lid 2 wel de meerwaardebenadering, maar deze is in de begripsbepaling omschreven zonder verwijzing naar een noodzakelijk alternatievenonderzoek. Volt dient daarom een amendement in om dit te corrigeren. Het alternatievenonderzoek dient daarbij de mitigatieladder voor biodiversiteit te volgen. Voorkomen, verminderen, herstellen en dan pas compenseren. Als de opties voor voorkomen en herstellen zijn uitgeput, dan kan er overgaan worden tot compensatie, de maatregel die centraal staat in de meerwaardebenadering. Het amendement wordt door Volt samen ingediend met Partij voor de Dieren, ChristenUnie, 50PLUS en SGP. In diezelfde adem dienen we de motie van Partij voor de Dieren mede in die oproept om een handreiking NNN-toetsing te gebruiken voor het opstellen van beoordelingscriteria die gemeenten moeten hanteren om omgevingsplannen te toetsen. Voorzitter, nu gaat mijn hart sneller kloppen bij de term compensatie, waar ik buiten de Staten ook veel mee te maken heb. Natuurschade compenseren moet zich richten op de karakteristieke en condities van de leefomgeving of de habitat van dieren en planten. Het is niet eenvoudig om aantasting aan habitats op andere plekken weer goed te maken, laat staan om dat succes aan te tonen. Het is niet onmogelijk, maar het vergt de betrokkenheid van ecologische experts en een strakke monitoring. Daarnaast moeten we ook afspraken maken als er dus uit die monitoring blijkt dat de gestelde compensatiedoelen, zeker over een termijn van tien jaar, niet worden gehaald. Want we hebben ons lesje in Nederland nu toch wel geleerd. We kunnen geen hypotheek nemen op onze natuur. De schade van vandaag compenseren over een periode van tien jaar is risicovol. Volt stelt daarom ... Dient een motie in die het college oproept zich in te spannen om in overleg met relevante juristen en experts de verplichting voor onafhankelijke en deskundige monitoring op te nemen in de tweede wijziging van de ... Voor de Omgevingsverordening. In eerder overleg hebben wij begrepen dat er vanuit juridisch oogpunt hier mogelijk wat beren op de weg lijken te liggen, maar we vragen het college vooral te kijken naar de intentie van de motie en in overleg met experts te kijken op welke wijze onafhankelijke monitoring kan worden geborgd in de verordening. De motie wordt door Volt ingediend samen met GroenLinks, PvdA, ChristenUnie, Partij voor de Dieren, SP en 50PLUS. Voorzitter, succes begint ook bij duidelijkheid. Duidelijkheid voor gemeentes, duidelijkheid voor initiatiefnemers en projectontwikkelaars en duidelijkheid voor belangengroepen. Sleutelbegrippen in juridisch bindende stukken moeten helder worden gedefinieerd om onduidelijkheid,

willekeur en verschillende interpretaties in de praktijk te voorkomen. Het gaat hier ons met name om de begrippen die ruimte bieden aan activiteiten die mogelijk leiden tot aantasting van het NNN. Daarbij moet bij voorbaat zo min mogelijk onduidelijkheid over bestaan. Op dit moment staan er een aantal sleutelbegrippen in hoofdstuk 6 die niet scherp staan omschreven in de toelichting en veelal niet zijn gedefinieerd in de begripsbepalingen. Hier hebben we heel wat te winnen, in ieders belang. Daarom dienen wij een motie in die oproept om de sleutelbegrippen samen met juristen en experts te definiëren of scherper te omschrijven in de toelichtingen en deze aan Provinciale Staten voor te leggen tijdens de tweede wijziging. De motie wordt ... Van Volt wordt ingediend samen met ChristenUnie, Partij voor de Dieren, SP en 50PLUS.

De voorzitter: Mevrouw Ghijssels.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Een korte vraag naar aanleiding van de definities. We hebben met onze fractie hier overleg over gehad. Op zich is het goed om zaken te duiden, dus in principe zijn wij daar positief over. Tegelijkertijd vragen we ons in deze context af, wie zijn dan de deskundigen? Want zijn dat dan alleen de ecologen, et cetera, of ook een LTO en wordt dat op een neutrale manier gedefinieerd?

De voorzitter: Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Ik ondersteun heel erg het geluid achter de vraag. Wat mij betreft horen daar alle relevante experts bij. Ik heb veel vertrouwen dat het college dat op een goede manier kan beoordelen. Maar ik ga met u mee. Zeker, het is niet alleen maar eenzijdig. De belangenvertegenwoordigers van, wat u zei, de natuur. Maar zeker ook andere belangen of experts, onderzoeksinstituten, wat mij betreft veel wetenschappelijke experts, die daar een bijdrage aan zouden kunnen leveren. Zeker.

De voorzitter: Dank u wel. U kunt vervolgen. Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Dank u, voorzitter. Het gaat helemaal niet over water. Maar experts, zijn dat ook mensen uit de directe omgeving die niet wetenschappelijk geschoold zijn op het onderwerp, maar vanuit ervaring, levenservaring, noem maar op, wel heel veel weten?

De voorzitter: De heer De Jong.

De heer De Jong: Ervaringsexperts, levensexperts. Ik denk dat we ... Zeker dat het belangrijk is dat je dus niet alleen kijkt naar wetenschappers. Ik noemde dat even omdat we daar als Volt veel belang aan hechten dat we met wetenschappelijk onderzoek ons beleid staven en keuzes weten te maken. Maar zeker, lokale bijvoorbeeld bewoners en burgers kunnen voor dat gebied ook hele relevante experts zijn. Het gaat hier wel om een begripsbepaling. Dus ik vertrouw het college om daar een goede keuze in te maken om tot een goede omschrijving en of definiëring van begrippen te komen. Maar uw punt dat lokale mensen groot experts kunnen zijn, onderschrijf ik met ... Van harte.

De voorzitter: Voldoende, mijnheer Westerlaken? Mijnheer Van Breukelen.

De heer Van Breukelen: Dank u wel, voorzitter. Wij zijn ook wel een grote voorstander van het ... Natuurlijk specifiek het definiëren van bepaalde begrippen. Dat is natuurlijk belangrijk, dat er duidelijkheid ontstaat. Alleen waar wij wel knelpunt in zien, is dat het vaak dichttimmeren van bepaalde begrippen resteert in toch wel dichtgetimmerde juridische kaders. Is hier eigenlijk ook al ... Hebben jullie hierover nagedacht bij het indienen van dit amendement?

De voorzitter: Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Zeker. De intentie is absoluut niet dichttimmeren. Ik proef een beetje dat u daar vrees voor heeft. Ik kan me dat zo goed voorstellen. Ik denk dat het heel belangrijk is dat als je een verordening schrijft en een aantal vereisten daarin stelt, dat je ook heel duidelijk stelt wat de interpretatie in de praktijk zou moeten zijn. Dat je vanuit een pragmatisch oogpunt op sommige onderdelen ruimte laat om binnen bepaalde kaders keuzes te kunnen maken, dat is denk ik erg logisch en ligt een beetje ten grondslag aan wat een verordening is. Maar op dit moment is zelfs ... De kaders zijn niet helemaal duidelijk en vrezen wij dat in de praktijk dat tot interpretatieverschillen gaat leiden. Dat is niet ten gunste van de doelen die er zijn gesteld voor bijvoorbeeld natuurbehoud.

De voorzitter: Voldoende, mijnheer Van Breukelen?

De heer Van Breukelen: Voorzitter, dank voor het antwoord. Genoeg duidelijk voor mij.

De voorzitter: Dank u wel. Misschien zelfs wel afronden.

De heer De Jong: Ik ga mijn best doen, voorzitter, dank u wel. Er staat wel, tot slot. Het college heeft zichzelf in het coalitieakkoord de taak gesteld om opgaves integraal aan te pakken met daarbij de ambitie om in te zetten op duurzaam vervoer, deelmobiliteit en multimodale knooppunten. Nu is de mobiliteitstoets in verordening aangepast naar een mobiliteitsonderzoek. Volt ziet koppelkansen tussen het voorgestelde mobiliteitsonderzoek en onze ambities op het gebied van schoon en duurzaam vervoer. Het lijkt ons goed om een kansanalyse Duurzame mobiliteit mee te nemen in het onderzoek, om te bepalen of de ontwikkelingen tegelijk ook kansen bieden om lokaal een impuls te geven aan vormen van duurzame mobiliteit. Daarvoor dienen wij dus nu een motie in. Rest mij nog te zeggen dat Volt een amendement, dat naar verwachting door de SGP zal worden ingediend aangaande een efficiënt energieonderzoek, mede zal indienen. Want dit voorkomt onnodig veel werkzaamheden en behoudt scherp oog voor het doel, ontwikkelingen die passen binnen de energie-infrastructuur van de netbeheerder en andere relevante ontwikkelingen. Ook voor de motie van de Partij voor de Dieren aangaande circulariteit voelen wij veel sympathie. We vragen eerst Gedeputeerde Staten te reageren hoe dit binnen het bestaand beleid mogelijk kan worden gemaakt en of GS kan toezeggen dat er stappen zullen worden gezet om circulariteit leidende criteria te laten zijn in ruimte ... Het toedelen van ruimte op bedrijventerreinen. Ik wil zeggen, tot zover.

De voorzitter: Mooi. Dan hebben we die binnen. Dan kijk ik of mijnheer Gilissen nog iets aan ...

De heer Gilissen: Voorzitter, heel verstandig dat u dat in ieder geval even vaststelt dat de heer De Jong klaar is met zijn bijdrage. Het leidt mij toch ook toe samenvattend tot een wat bredere vraag over de bijdrage van de fractie van Volt, mede ook naar aanleiding van zijn opmerking over die kansanalyse Duurzame mobiliteit. Dat betekent natuurlijk in de uitvoering nogal wat voor organisaties, initiatiefnemers, voor gemeenten. Dat heeft natuurlijk ook kosten, brengt kosten met zich mee. Hoe kijkt de fractie van Volt tegen dat aspect aan? U heeft een aantal voorstellen gedaan. Die gaan volgens mij leiden tot meer regeldruk, tot meer druk in zijn algemeenheid, maar ook tot meer kosten. Dus hoe gaan we daarmee om?

De voorzitter: De heer Jong.

De heer De Jong: Voorzitter, ik begrijp de vraag niet helemaal. Dus ik zal mijn best doen daar een antwoord op te geven. Maar een hele algemene vraag van, waar moeten die kosten en regeldruk ... Volgens mij doen we hele concrete voorstellen die niet per se de regeldruk verzwaren, maar duidelijkheid verschaffen in de praktijk om onze doelen te halen. De kosten, dat vind ik zo'n algemene vraag, voorzitter, kan ik op dit moment dan niet op antwoorden.

De voorzitter: Goed. Mijnheer Gilissen, tot slot.

De heer Gilissen: Voorzitter, dan zal ik hem voor de heer De Jong nog wat concreter maken. Die kansanalyse Duurzame mobiliteit, die vindt de fractie van Volt een goede toevoeging. Wie gaat die analyse betalen?

De voorzitter: Goed. Dat is uw laatste vraag dan. Gaat uw gang, mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Daar ligt ... Voorzitter, daar ligt een veronderstelling dat het per se tot meer kosten leidt. Dat is natuurlijk maar de vraag hoe we dat gaan aanpakken of we daar een efficiëntieslag te bewinnen is, omdat wij natuurlijk ook vanuit onze duurzame ... Duurzaamheidsambities binnen het coalitieakkoord die doelen willen bereiken. Daar moeten we ... Hebben we ook middelen voor gealloceerd. Dus misschien leidt het wel tot een efficiëntieslag en kost het per saldo minder om meerdere doelen te behalen. Tegelijkertijd wil ik zeggen dat als het geld zou kosten om tijdens ruimtelijke ontwikkelingen en een toets daarvoor te kijken of we een impuls kunnen geven aan fietspaden, busbanen en multimodale knooppunten, zodat we schoner ons kunnen vervoeren in deze provincie, dan lijkt me het een welbestede euro. Goed. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Dan stel ik vast dat u aan het einde van uw inbreng bent gekomen. Dames en heren, we hebben nog vier fracties die in eerste termijn het woord gaan voeren. Ik stel u voor om dat voor de lunchpauze te doen. Maar dat betekent wel dat u daar ook ... Sorry, vijf fracties nog. Daar allemaal wel tegen moet kunnen. Maar dat gaan we proberen met elkaar. Akkoord? Goed. Mijnheer Van den Dikkenberg, SGP.

De heer Van den Dikkenberg: Mijnheer Amos de Jong. Goed. Voorzitter, dank u wel. Vandaag ligt de Omgevingsverordening voor, een wijziging van ons meest belangrijke instrument in dit huis. Hoewel het een partiële wijziging betreft, dus een stukje ervan gewijzigd wordt, is dit altijd weer een uitvoerig proces. Maar procesmatig was het voor ons deze keer in de commissie niet helder wat wanneer besproken werd. Er is een keer een lijst met thema's gepresenteerd bij een processtuk waar we toen inhoudelijk nauwelijks over konden spreken. Dat was in ieder geval niet de bedoeling. Later was er ook geen echt debat over mogelijk. Dat werd door de gedeputeerde volgens mij letterlijk gezegd, het is ... Deze bespreking is een schot voor de boeg. Daar zijn we vandaag dan, dan maar voor het echie. Ik zou daar de volgende keer graag meer scherpere in zien en misschien ook een duidelijke procesduiding waar onze invloed zit op het moment dat we aan de slag gaan. Voorzitter, dan de inhoud. Wij hebben drie amendementen voorbereid. Schrik niet, ik dien er maar twee in. Want het amendement over het delegatiebesluit zal ik nog even op zak houden. Daar gaan we eerst in de commissie dan over wisselen, in ieder geval de volgende Statenvergadering. Allereerst, de energietoets. Wij wilden hier vooraf helemaal vanaf, omdat dit primair aan de netbeheerder en de gemeente is. Maar we hebben ook gehoord wat de gedeputeerde in de commissie aangaf en zien de waarde ervan in dat de provincie het gesprek over de netcongestie monitort en ook de ontwikkelingen rond netcongestie monitort. Daarom het voorstel om in de instructie op te nemen dat het verslag van het overleg tussen netbeheerder en initiatiefnemer wordt opgenomen om zo toch te kunnen toetsen, maar het ook laagdrempelig te houden. Daarmee wordt er geen aparte onderbouwing ... We zien bijvoorbeeld aan de waterparagraaf hoe uitgebreid het soms kan worden. Een energieparagraaf kan dan ook enorm uitdijen. Maar we begrepen in de commissie ook vooral dat de gedeputeerde voor ogen heeft dat er iets gebeurt en dat het gesprek gefaciliteerd wordt en dat dat gesprek ook, afgedwongen klinkt zwaar, maar dat het gesprek een in ieder geval plaatsvindt. Een verslag daarvan is volgens ons voldoende om dan ook te kunnen toetsen, heeft het gesprek plaatsgevonden en wat is de inhoud van de energieontwikkelingen op de locatie van ontwikkeling? Voorzitter, dan een tweede. Dat amendement dien ik bij deze in. Een tweede amendement gaat over de haas. Wij vinden het voor een algemeen voorkomend diersoort als de haas, waarvoor de laatste jaren veel gebieden ook zijn ingericht als leefgebied, te ver gaan om deze uit bijlage 10 te schrappen. Het konijn kan ik goed begrijpen. Die heeft een hele lage populatie, nog maar 20 procent over vanaf 1997. En de populatie die er zit, is vaak resistent tegen verschillende konijnenvirussen. Maar een algemeen voorkomende soort ...

De voorzitter: Ik kijk even naar mijnheer Virginia, die vindt dit goed? Uitstrekkend. Gaat u door.

De heer Van den Dikkenberg: Maar een algemeen voorkomende soort als de haas, waar een groot leefgebied voor is met een grote vruchtbare populatie, zoals de minister aangaf bij de plaatsing op de rode lijst, en een stijgende populatietrend, achten wij het niet van een dergelijk beschermingsniveau noodzakelijk, waarvoor we ook een amendement indienen om de haas nog onder de uitzonderingspositie te laten vallen.

De voorzitter: Mijnheer Virginia.

De heer Virginia: Dank, voorzitter. Ik heb wat vragen. Staat u me toe dat de interruptie misschien iets langer duurt, want ik begrijp dit amendement niet. Dat heeft te maken met de inhoud en het effect. Laat ik beginnen met de inhoud. Er staan wat aannames en wat wensdenken in die ik niet kan plaatsen. Namelijk een aantal jaartallen waarin een trend zou stijgen of niet, die niet in het document staan waarnaar verwezen wordt. Het houdt op een 2020, terwijl het amendement uitgaat van 2021, 2022 en 2023. Dus dat begrijp ik niet. Er wordt aangegeven dat in het rapport, terecht inderdaad, geen populatieomvang staat, maar dat is totaal niet relevant voor een trendbepaling. Dus ik begrijp die inhoud al niet. Stel dat die inhoud allemaal klopt en dat gewoon wat hierin staat zou kloppen, dan wat is de bedoeling? Want zoals het college heeft aangegeven, het is een wettelijke verplichting. Met dit amendement verdwijnt de haas niet van de rode lijst. De wet, het Besluit kwaliteit leefomgeving verplicht de gemeen... De provincie om in te grijpen. Dus als dit amendement zou worden aangenomen, de dag dat dit ingaat, de volgende dag zal de provincie door natuur of dierenbeschermende organisaties voor de rechter gedaagd worden. De rechter geeft provincie een tik op de vingers, want je houdt niet aan de wet. Dat is toch niet iets wat wij zouden moeten willen? Ik kan me ook niet voorstellen dat de heer Van den Dikkenberg dat wil, dat wij ons niet aan de wet houden.

De voorzitter: Goed. Mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, om ... Het gegoochel met cijfers, dat komt ook uit de beantwoording van GS. Ik heb in De Telganger gezien, dat is ... Daar staat de recente actualisatie in van de CBS-statistiek. Op basis van de NEN-tellingen en daar staat in dat er een stijgende trend is en dat die daarmee ook kleiner is geworden dan 1 procent per jaar, waarmee de beoordeling van de staat van instandhouding dus ook verandert ten opzichte van hoe die tot nu toe gehanteerd wordt. Dat is een belangrijke volgens mij om in beeld te hebben, dat die CBS-grafiek waarop nu gezegd wordt dat er zeer een slechte staat van instandhouding is, die is met de laatste tellingen erbij geactualiseerd en er is niet meer sprake van een zeer slechte staat van instandhouding. Daarbij vinden er op basis van gesprekken die er onder andere in het kader van de aanpassing op jachtbeleid en dergelijke plaatsvinden, vinden er gesprekken plaats tussen de jagersvereniging en dergelijke over de telwijze die momenteel gehanteerd wordt, waarbij er ook vraagtekens zijn bij de tellingen die nu leiden tot het oordeel over de staat van instandhouding. Voorzitter, dan, dat is het eerste. Het tweede is van, als wij dat goed weten te onderbouwen voor de Utrechtse situatie, dan kunnen wij prima een rechtszaak aan, waarin we met elkaar zeggen van, dit is een algemeen voorkomende soort, er zijn meerdere algemeen voorkomende soort. Ik ben het geheel met u eens dat wij een zorgplicht hebben, algemene zorgplicht, ook voor meerdere diersoorten. Die zorgplicht moeten we goed invullen. Maar de uitzonderingspositie waarmee we nu te maken hebben, dat zou bijvoorbeeld betekenen, als je een hazenleger beschadigt als aannemer als je een fietspad aanlegt, dat je daar consequenties van kunt ondervinden die misschien ... Bij de andere soorten die op die lijst staan, kan ik die begrijpen. Maar bij de haas als algemeen voorkomende soort met een zeer groot leefgebied kan ik die niet begrijpen. Daarom maken we een uitzonderingspositie voor de haas en kunnen we denk ik goed onderbouwen dat het voor de haas ook gelegitimeerd is om daarop af te wijken.

De voorzitter: Goed, tot slot. Ik herken heel veel interessante debatten die ook helemaal niet misstaan in een commissievergadering. Dus ik zou ... Maar dat geldt niet alleen voor dit debat, maar de hele ochtend herken ik dat.

De heer Virginia: Maar, voorzitter, in de commissie lag dit amendement nog niet voor, dus was mijn verbazing er nog niet. Dank voor de beantwoording. Alleen dit beantwoordt niet de vragen. Ten eerste wordt er willekeurig een eigen invulling gegeven aan de staat van instandhouding, terwijl dit wetenschappelijk rapport aangeeft dat zelfs met een kleine stijging in de groene lijn de trend negatief blijft. Dus ... Maar ten tweede, de staat van instandhouding is niet relevant. Het gaat om de plaatsing van de haas op de rode lijst, die de provincie de verplichting geeft op te treden. Dus zelfs als een wensdenken is dat de staat van instandhouding zou stijgen, wat niet het geval is, dan nog kunnen wij daar in onze provincie geen uitzondering op maken.

De voorzitter: Misschien op dit laatste punt nog even. Mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, ik denk dat we dat voldoende kunnen onderbouwen met de ontwikkelingen die we treffen als het gaat om de inrichting van leefgebieden, natuurgebieden, et cetera, en daarmee de bevordering van de staat van instandhouding. Over het gegoochel met de cijfers, lees de beantwoording op de vragen naar aanleiding van de commissie. Daarin wordt ook bevestigd dat de recente tellingen ertoe leiden dat de staat van instandhouding op een andere manier wordt beoordeeld. Daar staat het gewoon in de stukken. Dat is geenszins gegoochel met cijfers.

De voorzitter: Goed. Mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Voorzitter, dank. Los van de wettelijke aspecten die de heer Virginia goed heeft neergezet, denk ik, zelfs als je alle schattingen en het doortrekkende extrapoleren doet, dan heeft u gelijk. Dan is er geen sprake meer van een slecht staat van instandhouding, dan wordt het een matige staat van instandhouding. Bent u dat mij eens, dat dat dan nu de positie zou zijn?

De voorzitter: Mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Dat wordt in de schriftelijke beantwoording gegeven als omschrijving op basis van de NEN-tellingen.

De heer Adriani: Bent u het dan ook met mij eens dat dat dus geen goede staat van instandhouding is?

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, daarom doe ik het bewust, formuleer ik het op basis van de NEN-tellingen, omdat er nog een groot gesprek plaatsvindt op de manier waarop de hazen meegenomen worden in de tellingen tussen de Sovon-tellingen die daar de basis voor zijn, of tellingen van WBE's en dergelijke. Daar vindt op dit moment een gesprek over plaats tussen het ministerie en de verschillende partijen in het landelijk gebied.

De voorzitter: Tot slot, mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Tot slot, voorzitter. Dan is mijn conclusie dat, de wetenschappelijke onderbouwing is nog steeds een dalende trend. Zelfs als je heel positief naar de extrapolatie kijkt, hebben we het over een matige staat van de instandhouding. We zijn nog lang niet daar waar we moeten zijn. Volgens mij komt dit amendement dus echt nog wel een paar jaar te vroeg.

De voorzitter: Goed. Dank u wel. Mijnheer Van den Dikkenberg, u mag nog reageren, maar vervolgt u ook uw betoog.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, ik kan daar heel goed op reageren omdat we inderdaad een kleinere populatie hebben dan 1997. Maar dat is ook niet zo heel gek, denk ik, als het leefgebied ook afneemt. Als we het sec op getallen gaan sturen, dan kun je volgens mij niet met elkaar sturen. Wat de minister terecht doet bij de plaatsing op de rode lijst, dat ze de kanttekening maakt dat er voor de haas een groot leefgebied is met een

hele grote populatie die ook voort kan planten. Dat is van belang bij de beoordeling over de staat van instandhouding.

De voorzitter: Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Dank u, voorzitter. Even een verhelderingsvraag voor mij. Want het amendement wordt niet ingediend door, neem ik aan, mijnheer Van den Dikkenberg, door u, om de jagers te pleasen. Wat een beetje ... Het gaat met name om dat u zegt, als we dit eruit halen, dan hebben we meer mogelijkheden om pro... Met minder problemen woningbouw te realiseren, bijvoorbeeld aan de randen van dorpen die in het weidegebied liggen.

De voorzitter: Mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dat is volgens mij precies wat mevrouw Ghijsels al aangaf van de BBB. Je kijkt naar de stapeling van regels. Dit is erop voorzien dat je dus een vrijstelling hebt voor het onderzoek en dat heeft niks meer eigenlijk met de jacht te maken. Dit gaat om onderzoeken die je moet verrichten of mitigerende de maatregelen die je moet treffen, op het moment dat je een fietspad aan wil leggen, een woning wil bouwen en dergelijke, naar de aanwezigheid van de haas en de mitigerende maatregelen daarop.

De voorzitter: Heeft u nog een aanvullende vraag, mevrouw Ghijsels?

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Ja. BBB dient dit amendement mede in. Een punt wat hier nog niet aan de orde is gekomen, is dat op het moment er een haas huft door een potentieel woningbouwgebied, dat dat enorm vertragend kan werken en waar ... Het lijkt wel alsof men daar geen rekening mee houdt, met de consequenties van dat aspect.

De voorzitter: Mevrouw Ghijsels, ik onderbreek u. Want het is de bedoeling, als u een interruptie heeft op de spreker ... Maar dit begrijp ik, is een ondersteuning van het amendement wat u mede indient. Dank daarvoor. Nu wil ik toch mijnheer Van den Dikkenberg vragen om zijn betoog voort te zetten.

De heer Van den Dikkenberg: En dat was afgerond, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Mooi. Dan geef ik het woord aan de fractie van de PVV, mevrouw Van der Velde.

Mevrouw Van der Velde: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, de PVV vindt van veel dingen iets en dat is ook bij deze wijziging van de Omgevingsverordening niet anders. Veel zaken die hier in terugkomen raken het dagelijkse leven voor onze inwoners, zowel ten goede als ten kwade. De PVV zou de PVV niet zijn als wij niet zouden onderstrepen wat wij faliekant mis zien gaan bij deze wijziging van die Omgevingsverordening. Neem nu het onderdeel over bereikbaarheid en mobiliteit. Zo op het eerste oog is dit natuurlijk ... Ziet het er prima uit. Een bereikbaarheidsonderzoek waarbij er gekeken wordt naar hoeveel mensen zich van plaats naar plaats verplaatsen, een onderzoek waarbij gekeken wordt naar de ontsluiting van die locatie en welk vervoer handig is op dat punt. Maar helaas ook een onderzoek waarbij wordt gekeken naar extra deelmobiliteit en een lagere parkeernorm. Dus de inwoners van Utrecht mogen wederom hun eigen auto uit en de bus, tram of huurauto weer in. Want een deelauto is gewoon een huurauto. En zo, voorzitter, wordt de vrijheid van onze inwoners langzaamaan totaal lamgeslagen. Daarna is er een stuk over energie. Aan dit onderwerp hebben wij als PVV natuurlijk al veel woorden vuil gemaakt, want die netcongestie is oprecht een probleem. Dus klinkt er een ... Klinkt de energietoets ook sympathiek. Maar weet u, voorzitter? Deze netcongestie zou helemaal geen probleem geweest zijn, als er niet overal zonneparken en windturbines geplaatst zouden worden. Want die wiebelstroom is namelijk wat ons elektriciteitsnet natuurlijk de das omdoet. Dat zorgt ervoor dat de energiekosten voor onze inwoners alleen maar oplopen. Dit is gerust dramatisch te noemen. Daarbij ... Daar willen wij natuurlijk al PVV ook totaal niet aan meewerken. Verder lopen we natuurlijk ook tegen de

woningbouwopgave aan binnen de provincie. Zowel bij het onderdeel natuur als bij het onderdeel wonen, werken en recreëren heeft de PVV vraagtekens bij de plannen van de provincie hierin. Het onderdeel natuur zorgt er namelijk voor dat we amper nog aan de NNN mogen komen, wat zowel voor onze boeren als voor onze woningbouw funest is. Bij het onderdeel wonen wordt er veel gesproken over flexwoningen die vooruit zouden moeten lopen op reguliere huizenbouw. Maar waarom kunnen we dan niet gewoon starten met die reguliere huizenbouw? Voorzitter, de PVV heeft al veel vaker gezien dat de tijdelijke woningen uiteindelijk bijna als vaste woningen worden ingezet. Dus waarom niet gelijk in de toekomst investeren, wat iedereen in deze Staten natuurlijk altijd heel graag wil, door ervoor te zorgen dat mensen gelijk op de juiste plek op een goede manier gehuisvest kunnen worden? Onze Utrechtse boeren heb ik natuurlijk even kort aangestipt, voorzitter, maar ook bij het onderdeel landbouw hebben we onze vraagtekens. Onze boeren hebben op dit moment namelijk helemaal geen zekerheid. Meer ruimte voor het ontwikkelen van de nevenfuncties bij agrarische bedrijven is op zich niet verkeerd. Maar wat ons betreft is dit te summier. Dit is eigenlijk gewoon een doekje voor het bloeden. Het is allemaal niet gemakkelijk, voorzitter. De PVV snapt ook zeker dat de provincie Utrecht zich te houden heeft aan de wet. Echter is er natuurlijk één zaak die altijd bovenaan zou moeten staan binnen onze provincie en dat zijn de inwoners van deze mooie provincie. Als de provincie haar inwoners klem zet of klem probeert te zetten met allerlei extra regels, zonder ze verder te helpen en te zorgen dat zij prettig kunnen wonen in die provincie, dan doet de provincie in onze optiek eigenlijk wel wat verkeerd. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van der Velde. Dan is nu ... Mijnheer Schaddelee heeft een vraag voor u, mevrouw Van der Velde.

De heer Schaddelee: Ik weet nog niet zeker of ik een vraag heb. Ik heb me heel gestoord aan de enorme karikatuur die de PVV hier maakt van een Omgevingsverordening. Vervolgens worden er bij die karikatuur allerlei vragen gesteld. Die had in de commissie kunnen stellen, daar was u niet. Ik vind dat u hiermee geen recht doet aan al het werk wat gedaan wordt en zet het echt weg alsof het bureaucratie is die zich tegen inwoners en allerlei groepen richt. Dat is onzin die ik ver van me wil werpen. Dank.

De voorzitter: Mevrouw Van der Velde.

Mevrouw Van der Velde: Ik dank de heer Schaddelee natuurlijk weer voor zijn verder werpen van onze mening hierover. Dat mag natuurlijk. Daarvoor is het een democratie.

De voorzitter: Mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Dank u. Aan het begin van uw betoog gaf u aan dat minder auto's of minder gebruik maken van auto's, dat dat leidt tot minder vrijheid van mensen. Dat punt vind ik wel opzienbarend. Want bent u het met mij eens dat als er minder auto's in de stedelijke omgeving zouden zijn of in het landelijk gebied, er meer verkeersveiligheid zou zijn, mensen makkelijker naar buiten kunnen, dat er meer ruimte is om te kunnen recreëren, dat er meer ruimte is voor groen, dat er een schonere lucht is voor mensen die naar buiten kunnen? Dus netto bruto zou het best weleens heel erg voordelig kunnen zijn voor de vrijheid dat er juist minder autoverkeer is binnen onze provincie. Bent u dat met de Partij voor de Dieren eens?

De voorzitter: Mevrouw Van der Velde.

Mevrouw Van der Velde: Dat ben ik zeker niet met u eens, de heer Travaille, via de voorzitter. Want die bewegingsvrijheid is namelijk wat de bewoners van onze provincie ook de vrijheid geeft om naar plekken toe te kunnen gaan om te kunnen recreëren. Wij gaan ... Wij delen die mening inderdaad gewoon niet.

De voorzitter: Dank u wel. Dank u wel, mevrouw Van der Velde. Dan is nu het woord aan de SP, mijnheer Breur.

De heer Breur: Dank u wel, voorzitter. Mijn fractie is dit stuk aangevlogen als zijnde een technisch stuk. Dus dat het een groot debat heeft moeten worden, heeft niet aan ons gelegen. Voor goede ideeën staan wij altijd open en die zijn voorbijgekomen in een aantal amendementen waar wij onze naam aan hebben laten toevoegen. Dat is alles wat ik hierover te zeggen heb. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Breur. Dan is nu het woord aan Forum voor Democratie. Mijnheer Van Breukelen, gaat uw gang.

De heer Van Breukelen: Dank u wel, voorzitter. De Omgevingsverordening, een belangrijk stuk die de regels rondom grondgebruik in onze provincie stelt. Een mooie provincie om trots op te zijn, maar waar de schaarste van de ruimte toch steeds vaker een probleem blijkt en verschillende belangen elkaar kunnen doorkruisen. Om deze belangen af te stemmen, is er een vernieuwd 121 pagina's tellend document. 121 pagina's aan regels. We treffen in de nieuwe tekst veel groene stukken, oftewel toevoegingen, aan. De ambitie voor meer groen in de provincie neemt dit college dus blijkbaar erg serieus. Wat Forum voor Democratie betreft werkt de regeldruk van de Omgevingsverordening beknellend op grondgebruik binnen de provincie. We zouden de volgende keer graag meer rode tekst zien in de wijziging van de Omgevingsverordening. Of, zoals de heer Westerlaken al voorstelde, is een complete herziening ook wenselijk, wat Forum betreft. Een stuk dat nu groen is, maar de volgende keer hopelijk rood kleurt, is artikel 5.12, de instructieweging elektriciteitsinfrastructuur. Wat Forum voor Democratie betreft, werkt deze instructieregel direct tegen het belang van woningbouw in de provincie in. Bij het opstellen van een omgevingsplan moet hierdoor namelijk door meer hoepels en gaten gesprongen worden door gemeentes. Vooral verontrustend wanneer ... Bij wanneer we onze oren openen, we verschillende signalen horen van gemeenten dat ze al verdrinken in de regels en richtlijnen wanneer zij aan woningbouw willen doen. Hoewel dit debat ook niet draait om het elektriciteitsnet, moeten wij toch herhalen dat deze regel opgesteld is als op ... Als pleister op de steeds maar groeiende en etterende wond, genaamd netcongestie. Een direct gevolg van de groene manie die steeds meer het gezond verstand rondom onze stroomvoorziening schijnt uit te schakelen. Gelukkig heeft de SGP al een amendement op dit artikel ingediend, een amendement dat resulteert in een minder beknellende instructieregel. Een amendement wat wij dus van harte steunen. Het volgende stukje groen wat wij aantreffen in de Omgevingsverordening zijn regels rondom de NNN-gebieden. Hoewel we veel over groen zien ... Hoewel we veel groen over groen zien, biedt het groen hier gelukkig ook ruimte voor bestaande activiteiten. Activiteiten die van groot openbaar belang zijn. Dit biedt hopelijk juridische ademruimte wanneer er problemen bij de uitvoering van een omgevingsplan ontstaan. Toch zien wij bij veel partijen de wens om uitzonderingen te verduidelijken, in te perken of zelfs compleet te schrappen. Het schrappen en inperken ... Inperken van noodzakelijke uitzonderingen is niet wenselijk wat Forum betreft, maar het verduidelijken van gebruikte definities is een wens die wij delen. Juist om deze juridische ademruimte niet op basis van willekeur te beknellen. Als laatste zal ik ingaan op de nieuwe regel rondom tijdelijke locaties voor flexwoningen. Nou zijn wij bij Forum voor Democratie eigenlijk überhaupt geen fan van flexwonen. Wij zien liever permanente echte woningen dan quasi of echte zeecontainers die woningen verklaard worden. Want niets is zo permanent als een tijdelijke oplossing helaas. Maar nu de nood aan de man is, is het wel van belang dat er duidelijke regels gesteld worden aan de plaatsing van flexwoningen. Op dit gebied zien wij het groen dus ook wel een keer tegemoet. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Breukelen. Excuus voor mijn lichte verstoring.

De heer Van Breukelen: Kan gebeuren.

De voorzitter: Dan is nu het woord aan de 50PLUS-fractie. Mevrouw Hoek, gaat uw gang.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. De Omgevingsverordening, gekoppeld aan de Omgevingswet. Voorzitter, om te beginnen wil 50PLUS wel opmerken dat er per jaar een herijking moet komen, omdat er vaak zoveel verandert in onze tijd van nu, dat dat waarschijnlijk wel nodig is. Daar hebben we geen amendement voor,

maar toch. Het watersysteem. 50PLUS is eigenlijk heel blij wat daarin staat. Het is namelijk niet onaanvaardbaar. Je kan namelijk verzoeken indienen op allerlei gebied van drijvend voorwerpen, boten, woonschip, vaartuig, et cetera. Dat kan dan eigenlijk niet geweigerd worden als het niet onaanvaardbaar wordt geschaard. U weet ,en de meesten weten dat nog wel, ik heb nog een motie liggen. Die heb ik aangehouden, dus dat geeft mij hoop. Dat geeft 50PLUS hoop. Dat dan zomaar iets wel gewoon toegekend wordt en dat je daar de meerderheid voor krijgt in de Staten en dat het niet afgewezen wordt door het college. Mobiliteit. Mobiliteit is heel belangrijk voor bereikbaarheid, veiligheid. Ik wil ook eigenlijk wel opnoemen, materiaal. We krijgen heel veel klachten bijvoorbeeld vanuit de stad Utrecht dat daar de bussen zo zwaar zijn geworden omdat ze zogenaamd duurzaam op elektrisch rijden, dat daardoor in straten waar zij doorheen gaan, er scheuren in huizen ontstaan. Dat moet natuurlijk toch niet de bedoeling zijn. Dan ben je aan ene kant gewoon bezig om het allemaal zuiniger te doen, meer klimaatbestendig. En van de andere kant, dan is het materiaal te zwaar en dan wordt er weer naar enorme schade toegebracht. Dus daar wil 50PLUS toch wel even aandacht voor vragen. Ook de veiligheid, maar ook gewoon toch, ik wil het toch maar weer even zeggen, er werd net zoiets gezegd van, waarom gaan we de auto en het autogebruik niet terugbrengen, als je in een gebied woont waar de bus helemaal niet komt, zal je toch gewoon de auto nodig hebben. Dus daar wil ik ... Wil 50PLUS toch wel voor pleiten, omdat in heel veel kleinere dorpen ... Als je natuurlijk altijd in de stad woont, komt er altijd wel een bus of een tram. Amersfoort, de stad Utrecht, misschien nog een paar grotere steden. Maar al die andere kleinere gemeentes, daar komt soms de bus helemaal niet meer. Als dan, en dan heb ik het nog niet eens over de dorpen, want dat wil ik ook zeker onder de aandacht brengen, als daar de dokter verdwijnt en als het bloedprikken verdwijnt en als de tandarts verdwijnt en als de fysiotherapeut verdwijnt ... En aangezien de mensen steeds langer thuis moeten blijven wonen, hebben ze steeds meer zorg nodig. Ze moeten toch ergens naartoe kunnen gaan. Dus laat de bus dan toch gewoon bij de volgende keer als we weer het hele plan doornemen toch echt, al is het maar drie of vier keer per dag, dat je ook weer terug kan komen natuurlijk. Maar hij hoeft echt niet ieder halfuur en ook misschien niet eens ieder uur. Want de gebruiker weet echt wel wanneer de bus komt, als die komt. Energie. We hebben natuurlijk al de hele discussie over de windmolens. 50PLUS wil zeggen, gemeente, relatie, provincie, geen dwang, maar resultaatgericht met diverse middelen. De gemeentes moeten zelf kunnen bepalen waarmee zij de opdracht vervullen en niet gewoon bijvoorbeeld, wat nu toch een bee... Nog aan de gang is, nog aan de hand, is onder dwang windmolens plaatsen. Dat wil ik toch wel even genoemd worden ... Wil ik toch wel even genoemd hebben. Natuur. De vervuiler betaalt naar gebruik. Niet richten op één doelgroep. Gewoon, iedereen die vervuult moet betalen naar rato, dus het percentage wat men vervuult. Gifpluimen. Gifpluimen, voor degene die niet weet wat een gifpluim is, het gif zakt naar beneden met het water, zoekt de zandlaag op en gaat zich verspreiden. Om degenen die al langer hier in de Staten zitten, die weten zich nog wel te herinneren dat er in Doorn een stomerij was, een chemische stomerij, die had dat niet goed geregeld hoe dat water, het gifwater werd afgevoerd. Dat zakt naar beneden en de gifpluim was al bij de vijver van de Duitse keizer, twee kilometer verderop. Heel Nederland is eigenlijk in de ondergrond vervuild door de voormalige vuilnisbelten. Overall worden ... Als bedrijven stoppen, wordt het afgedekt met een betonplaat of zo, of het wordt afgegraven. Maar het wordt niet opgeruimd. 50PLUS zal willen strijden, niet afdekken, maar verwijderen. Want als je het niet afdekt, als je het niet verwijdert, is het schijnveiligheid. Want het gif zoekt gewoon het laagste gebied op en komt ten slotte ergens aan de bovenkant. Dan vervuult het weer het oppervlaktewater. Wat 50PLUS ook nog wel even wil zeggen, dat we hier niet ... Dat we dit niet moeten doen vanwege de verdienmodellen van bijvoorbeeld projectontwikkelaars die een woonwijk wil ontwikkelen. Als de grond dan zwaar vervuild is, dan kost het natuurlijk ontzettend veel geld. Dus laten we ons niet verleiden om het verdienmodel van de projectontwikkelaar te verhogen, door bijvoorbeeld ook in bepaalde gebieden dure woningen te bouwen. Wij hebben gewoon woningen nodig in de sociale sector. Daar is een grote behoefte aan. De miljonairs kunnen toch wel woningen bouwen ... Kopen. 50PLUS vindt ook namelijk dat wij gewoon meer ruimte ... Of de gemeentes meer ruimte moeten krijgen om te kunnen bouwen buiten de bestedelijke begrenzing. Dat wil dus zeggen, daar waar de nu de lijn is en waar de bouw stopt, dat daar meer ruimte tegen die lijn aan om daar wel te kunnen bouwen. Je kan wel zeggen, dan kan het misschien gaan ten koste van een stukje natuur. Maar we kunnen beter een stukje natuur opheffen en daar woningen bouwen, dan dat je ergens anders gaat bouwen en dat je de natuur doorsnijdt. Dieren. Dieren, het bestand van de

dieren, 50PLUS heeft ook de motie van de haas mee ingediend, gaat mee indienen, daar moet gewoon een soort balans in zijn. Daar is 50PLUS het mee eens. Maar wij vinden wel, extra maatregelen voor het weren van de wolf. De wolf hoort hier eigenlijk niet en de wolf is niet aaibaar. Misschien als je ermee opgroeit, maar in principe niet. En die eet ... Die vermoordt niet, laten we dat maar gewoon zo zeggen, een schaap omdat die voedsel nodig heeft. Op de een of andere manier zijn het er altijd twintig of dertig. Dan kan je wel zeggen ... Dan kan men wel zeggen, de veeteelt moet toch inkrimpen. Maar niet op deze manier. Historisch landschap koesteren. Historisch landschap moeten we niet opofferen aan, dan kom ik toch weer bij een ontwikkelaar aan, die dat even doet van net zoals bij de Tempelberg zo van ... Nee, niet de Tempelberg, maar bij ... In Baarn, om daar maar eventjes een aantal dure woningen te gaan realiseren ten koste van historisch landschap of cultuurhistorisch landgoed. Gif. Dat moet beperkt worden. Daar is 50PLUS het volledig mee eens. Maar er zijn ook nog alternatieve vormen, gewassen. Eigenlijk zou men meer moeten aansturen om gewassen te koppelen aan seizoenen. Waarom moeten wij aardbeien eten midden met de kerst of wat dan ook, terwijl ze eigenlijk gewoon veel beter smaken als ze gewoon tijdens het seizoen zich ontwikkelen. Wat nevenfuncties betreft bij agrariërs, is recreatie natuurlijk wel heel mooi, maar het moeten natuurlijk geen campings worden, maar je kan wel een soort minicamping doen. Dat ondersteunt 50PLUS. Wonen en werken. 50PLUS vindt eigenlijk dat eigenlijk ... Dat het gewoon landelijk eigenlijk zou moeten vastgesteld dat de huursprong gewoon niet te groot mag zijn. De huursprong wil zeggen, als men in een gezinswoning woont en je zit daar nog op een laag... Een sociale woning en je zit daar nog op een lage huur en je wilt eigenlijk later op leeftijd naar een sociale wo... Een levensloopbestendige woning of een seniorenwoning, dan mag de huur niet meer zijn dan 50 euro. Het is zo, als je in een eenpersoonswoning woont en je betaalt 400 of 500 huur per maand en je gaat naar een seniorenwoning en je moet opeens 800 betalen, dan zijn er een heleboel die alleen maar een AOW hebben of nauwelijks een pensioen, zoiets van, dat kunnen wij niet betalen. Dan blijven we zitten. Dan gaan we de bovenste verdieping wel gewoon afsluiten. Flexwoningen in het buitengebied, in de natuur, is 50PLUS geen voorstander van. Er ontstaat verloedering door de vluchtigheid van de gebruiksduur. Dus niemand is echt betrokken bij de omgeving en na één of twee jaar gaat men weer weg en dan komen er weer andere. Dus flexwoningen kan je wel doen, maar niet in de buitengebieden. Werken, bedrijven. 50PLUS is er geen voorstander van dat men de categorieën bijvoorbeeld van één tot en met drie gaat verbreden, om namelijk een overschrijding te voorkomen. Overlast, vroeger was het categorie twee bijvoorbeeld, is nu opgewaardeerd naar drie. Het is ... In woonwijken zijn er heel veel kleine gebieden met een bedrijfsbestemming van de oorspronkelijke bedrijven die ooit ergens in een schuurtje zijn begonnen en later ietsje groter en vervolgens naar bedrijventerreinen zijn gegaan. Maar het is heel vaak zo dat de bestemming niet is veranderd.

De voorzitter: Mevrouw Hoek, mevrouw Hoek ...

Mevrouw Hoek: Ik zie het, voorzitter.

De voorzitter: Ik onderbr...

Mevrouw Hoek: Het knippert.

De voorzitter: Want dit is de spreektijd voor de hele vergadering nog, dat weet u.

Mevrouw Hoek: Ik heb nog een klein dingetje, participatie. Gelukkig steeds breder toegepast. Inwoners hebben steeds meer middelen om zich te informeren. Houd de inwoners niet aan het lijntje. Geen spelletjes spelen met de gemeente ten koste van de aanvrager. De uitvoering, procedures zorgvuldig doen. Als men controleert dat iets niet goed is gedaan, handhaven en toepassen. Duidelijk aan de voorkant informeren over het tijdsplan. Tot zover, voorzitter. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Hoek. Dames en heren, dan zijn we aan het einde gekomen van de beschouwingen vanuit uw Staten in de eerste termijn bij dit voorstel. Na de lunchpauze zal het college gaan antwoorden. Ik stel voor de vergadering voor de lunch te schorsen tot 13:45 uur. 13:45 uur gaan wij door. Ik

wens u, eet smakelijk. Dames en heren, mag ik u vragen om uw zetel weer in te nemen? Dank u wel. Dan heropen ik de vergadering. Aan de orde is de behandeling van agendapunt 8 op onze agenda en dat is het Statenvoorstel Vaststelling eerste wijziging Omgevingsverordening. De eerste termijn vanuit uw Staten is daarbij voltooid. Dan is nu de beantwoording vanuit het college aan de orde. Ik geef gedeputeerde Van Essen graag het woord. Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Dank, voorzitter. Dank ook aan de Staten voor inbreng in de eerste termijn. We wilden het eigenlijk als volgt doen. Ik zal een paar korte algemene reflecties geven op een aantal zaken die zijn ... Aan de orde zijn gebracht in de eerste termijn over het proces en hetgeen nu voorligt. Daarna zal ik ingaan op alle amendementen en moties, voor zover die betrekking hebben op meerwaardebenadering, NNN-bescherming, compensatie en energie. Daarna zullen mijn collega's op de andere onderwerpen, de amendementen en moties, van een advies voorzien. Om te beginnen, even over all. Ik denk een aantal van u dat al heel terecht benoemde, de Omgevingsverordening is natuurlijk een heel belangrijk instrument. Het is de verordening waar al onze regels samenkomen en waarmee we ook onze regulerende rol vorm en inhoud geven. Dus dat is zeker een heel belangrijk instrument. U stelt vandaag niet de hele verordening vast, dat heeft u in 2021 gedaan, maar wel een heel aantal wijzigingen. Die methodiek, om dat ook via wijzigingen te doen op onderdelen, dat is ook conform de Omgevingswet. Het is denk ik wel goed, een aantal van u heeft dat ook aangegeven van, het proces naar vandaag toe, hoe doen we dat nu met elkaar? Ik heb zelf ook wel even die film nog even teruggedraaid. Het is zo dat wel de eerste lijst met wijzigingen zoals die nu ook voorliggen en de basis daarvoor in september 2022 met uw Staten ook zijn gedeeld, met een Statenbrief, en op dat moment nog niet zoveel aanleiding gaven voor gesprek. Vervolgens is het uitgewerkt tot een ontwerp, wat ook in september in uw commissie is geweest. Tussendoor hebben natuurlijk ook nog de Provinciale Statenverkiezingen op een gegeven moment plaatsgevonden, tussen die de eerste lijst en de uitwerking ervan. Dus ik herken wel het beeld dat dat even van ... Af en toe misschien van een aantal van uw fractie ook die zeggen van, hebben we dan af en toe een stukje van de film gemist of hoe hebben we dat met elkaar gedaan? Ik denk dat het ook goed is om, op het moment dat ... Wij zijn natuurlijk nu proces aan het uitlijnen voor de actualisatie van de Omgevingsvisie. Dat zal parallel lopen met ook een aanpassing dan, een volgende wijziging van de Omgevingsverordening, om ook in de startnotitie daarvoor aan te benoemen op welke onderwerpen wij als college eigenlijk voornemens zijn om wijzigingen voor te gaan bereiden. Maar die startnotitie stelt u ook vast en dan kunt u ook via die startnotitie ons ook onderwerpen meegeven waarvan u zegt, als u dan toch wijzigingsvoorstellen gaat voorbereiden, dan is dit hetgeen u daarin mee kan nemen. Daarbij is het denk ik ook wel goed om te benoemen, ik zie de heer Adriani al opstaan en ik kan me voorstellen dat het daarover gaat, dat het dat ook wat grootschaligere, fundamenteelere wijzigingen zijn, ook in lijn met de opdracht vanuit het coalitieakkoord om de hele verordening te bezien op vereenvoudiging.

De voorzitter: Mooi. Mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Dat ging inderdaad om dat laatste punt en dan, om daar dan toch even scherp te krijgen. Want ik hoor u in feite twee dingen zeggen, mijnheer de voorzitter. Partiële wijziging. En dan vult u aan, misschien wel wat groter. Maar ik, maar ook anderen hebben gezegd, in de eerste termijn, zouden we niet een volledige herziening een keer ... Dat we weer een keer op nul beginnen en kijken, hoe bouwen we nou die Omgevingsverordening op? Dan krijg je echt een ander type startnotitie. Dus daar nog even uw reactie op graag.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Essen: Het is ... Volgens de Omgevingswet is het ... Werkt het wel met die partiële wijziging. We hebben natuurlijk in 2021 een hele grootschalige operatie gehad in dit huis, waar al die verschillende verordeningen zijn samengebracht, ook qua ... En consistent gemaakt qua terminologie en opbouw tot één verordening. Dus ik weet niet of we het onze organisatie aan moeten doen om dat helemaal opnieuw te doen.

Ik denk wel dat het zaak is, en ik denk dat ook de actualisatie Omgevingsvisie daar een heel logisch moment voor is, om die verordening als geheel wel een stuk serieuzer tegen het licht te houden en ik denk ook wat fundamenteeler te herzien. Of dat betekent dat u de verordening als geheel gaat vaststellen of grotere wijzigingen, dat is misschien iets wat u in die startnotitie even moet uitwerken.

De voorzitter: Mijnheer Adriani, tot slot.

De heer Adriani: Dan wachten we dat af. Maar ik geef het signaal graag mee. Want de wens om hem een keer helemaal te herzien, ligt er. Ik merk in dit proces dat zo'n partiële wijziging ook wel weer zijn eigen verwarring oproept.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Dank u, voorzitter. Even een ondersteuning van wat de heer Adriani net zei. Want in 2021 hebben we de verordening ... Nee, de provinciale ruimtelijke verordening omgezet naar een Omgevingsverordening. Dat is beleidsneutraal gegaan. Wij hebben toen ook afgesproken dat we die beleidsneutraliteit op een gegeven moment er weer af zouden halen. Dat pleit voor een integrale herziening, om te kijken van, zitten hier geen dubbele dingen in of moeten we op andere ... Op bepaalde dingen een correctie doen? Dus ik pleit er ook voor, laten we dan vooral ook kijken of het integraal kan. Mijn vraag ook nog aan u is, ik hoor u zeggen, Omgevingsvisie en Omgevingsverordening, wordt het dan een behandeling van de visie en de verordening tegelijkertijd, dat we zeggen van, we hebben nu de visie opnieuw en tegelijk stellen we een nieuwe verordening vast? Of zegt u van, nee ... Want dat zou dan weer die partiële zijn. Ik voel meer voor, laten we dat gelijktijdig doen. Dat is veel werk, misschien wel twee Statendagen, maar dan hebben we het ook in één keer klaar met een goed delegatiebesluit.

De voorzitter: Goed. U geeft deels al een antwoord op uw eigen vraag. Maar ik kijk toch even naar de gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Essen: Ik hoor goed wat de heer Westerlaken zegt. Ik denk inderdaad dat we dat proces even goed moeten uitlijnen. Persoonlijk had ik ook nu het beeld om dat gezamenlijk gelijktijdig te doen. Maar goed, ook even met wat er nu langskomt, laten ook even kijken wat ook behapbaar is voor de organisatie, wat ook qua processen met de buitenwereld kan. Dus misschien moet u ons ook even de ruimte geven om dan in de startnotitie daar een voorstel voor, voor te bereiden. Uiteindelijk, u stelt die startnotitie ook weer vast.

De voorzitter: Goed. Mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Dank u. Steun wat onze fractie betreft voor het gedane voorstel om naar de breedte te kijken bij die verordening. Maar nog twee verzoeken daarbij. Eén is ook om, misschien is de startnotitie daar wel het goede moment en een goede gelegenheid voor, om dan vooral ook aan de fractie te vragen, over welke verandering zou dat dan moeten gaan? En daarbij ook te leren van de ervaringen die er al zijn. De Omgevingswet is natuurlijk echt een grote verandering van het regime waar we mee te maken hebben. En ook te leren van bijvoorbeeld de keur, de evenknie bij het waterschap. Daar zijn ervaringen mee opgedaan in dat nieuwe regime. En wat betekent dat dan voor Omgevingswording?

De voorzitter: Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Dank. Volgens mij altijd goed om te kijken hoe je kan leren, ook van medeoverheden. Dus zeker. Ik denk dat we ... We hebben natuurlijk zelf inmiddels ook de nodige ervaring met het werken met deze verordening. Weliswaar nog niet onder de Omgevingswet, maar hij leek er wel heel erg op wat we natuurlijk onder de oude wetgeving al hadden staan. Dus het is ook denk ik belangrijk om die ervaringen ook mee te nemen. We hebben natuurlijk wel degelijk een aantal nieuwe werkwijzen ook geïntroduceerd.

Provinciaal Programma Wonen en Werken bestond niet, dat is echt een nieuwe werkwijze. Om ook dat soort zaken met elkaar dan tegen het licht te houden.

De voorzitter: Goed. Mooi. U vervolgt uw beantwoording.

Gedeputeerde Van Essen: Dan misschien even een ... Even kijken of ik alles hier al van gehad heb. Misschien nog eentje, dat is even ... Vanuit de BBB kwam de vraag rond flexwonen. Laat ik die meteen even beantwoorden, dan heb ik die ook gehad. U zegt eigenlijk, wat er nu voor flexwonen kan, kan dat nou ook niet gewoon voor permanent wonen? Het is natuurlijk zo dat wij al een clause hebben of een artikel hebben voor kleinschalige uitbreiding eenmalig tot 50 woningen. Die kunnen al buiten het, vitaliteitsregeling, buiten het provinciaal programma om. Dus in zekere zin is er eigenlijk al in dat geitenpaardje, als u het zo wil noemen, of die makkelijke procedure is ... Daar voorziet de huidige verordening al in. Dan misschien tot slot even, ook om even als winstwaarschuwing voor hetgeen ... Adviezen van mij en mijn collega's wat nu gaat komen het. De verordening is wel echt een juridisch instrument. Dat betekent ook dat de taal en de woorden en de opbouw ook juridische regels volgen en dat woorden die soms voor u en ik een bepaalde betekenis hebben in zo'n verordening, ook gegeven de jurisprudentie, gegeven de wetgeving, soms toch net even een andere lading kan hebben. Dat maakt ook dat amendementen en wijzigingen in zo'n verordening zeer nauw luisteren. Dat betekent ook dat een behoorlijk groot aantal amendementen die u vanmiddag of vanmorgen heeft ingediend, we vaak ook mede om die reden zullen moeten ontraden, omdat het soms gewoon juridisch een andere uitwerking zou hebben en soms ook juridisch gewoon niet kan, omdat bijvoorbeeld dingen niet tot onze bevoegdheid behoren. Dat zullen we ook toelichten als dat aan de orde is. Dat is geen onwil. Ik denk dat het ook goed is om die thema's waarbij dat speelt te kijken of we die bij een volgende wijziging aan de voorkant in zo'n startnotitie een plek kunnen geven, zodat ze ook op een manier tot aanpassingen kunnen komen die juridisch ook kloppen in het bouwwerk van de verordening. Ik zou dus ook op het hart willen drukken om de adviezen vanuit ons college, ook voortkomend uit de expertise vanuit onze organisatie, als gaat om de juridische adviezen, ook echt wel ter harte te nemen. Want ik denk dat we moeten voorkomen dat we in onze verordening allemaal dakkapelletje aanbouwen, teksten krijgen. Misschien soms heel goed bedoeld en ook goed ... Misschien ook inhoudelijk gemotiveerd, maar die uiteindelijk juridisch een hele andere uitwerking hebben dan wellicht hoe het bedoeld is. Dus dat eventjes vooraf. Dan ...

De voorzitter: Misschien even op dit punt, mijnheer Gilissen.

De heer Gilissen: Dank u wel, voorzitter. Ik moet de eerste twee juristen nog tegenkomen die het met elkaar eens zijn. Dus dat even vooraf gezegd. Maar ik zou het college ook echt willen vragen heel duidelijk die markering te maken tussen, het kan niet, het mag niet, versus, er zijn ... Er is iets af te dingen op de formulering. Dat zou ons in ieder geval ook wel helpen bij het besluitvormingsproces straks.

Gedeputeerde Van Essen: Gaan we doen. Mocht dat bij sommige adviezen onvoldoende duidelijk zijn, dan weet u de vaste gang naar de interruptiemicrofoon weer te vinden. Laat ik beginnen met de amendementen en de moties. Dan begin ik even met de ... Laat ik met de amendementen beginnen, op mijn portefeuille. Dan pak ik even de eerste erbij. Dat is amendement, even kijken, 24-3. Ik zal proberen ook de nummers erbij te zeggen. 24-1 dat was het delegatiebesluit en daar hebben we al eerder vanmorgen over gesproken. 24-3 van GroenLinks, Meerwaarde met zo min mogelijk aantasting. Dat is een amendement wat een ... Waar vrij uitvoerige afstemming heeft plaatsgevonden ook met medewerkers en waarvan de intentie heel helder is, namelijk dat er ook ... Het beperken van aantasting bij toepassing van die meerwaardebenadering ook betekent dat er gekeken wordt wat daar de mogelijkheden voor zijn, dat het breed verkend wordt en dat dat ook, als dat voldoende dus eigenlijk van alle kanten belicht is, dat dan ... Dat dat eigenlijk als een vereiste is. Dat komt zowel in de regel als in de verordening, zelfs in de toelichting, via een aantal punten terug. Nogmaals, deze is ook uitvoerig ook ambtelijk op meegelezen. Dit is een amendement wat ik daarom ook positief kan adviseren en wat juridisch dus ook houdbaar is. Inhoudelijk kunnen wij dit volgen. Dat over dat amendement. Dan kom ik bij

het amendement 24-5 van onder andere Partij voor de Dieren, maar ook SP en 50PLUS staan daarboven. Dat is de NNNee tenzij. Geen extra uitzondering voor aantastingen NNN. Dat is een heel verstrekkend amendement, want het zegt eigenlijk dat de aantasting van NNN beperkt zou worden tot alleen maar groot openbaar belang. Volgens mij hebben we daar in de commissie al vrij uitgebreid ook over gesproken. Er wordt ook gerefereerd aan Zeeland. In de commissie ook al gewisseld dat dat echt een heel ander type provincie is, ook qua opbouw en van NNN en ook wat er al in het NNN gevestigd is. Zeker bij ons ook met de hele Utrechtse Heuvelrug, de bossen, landgoederen daarbinnen is het ... We moeten wij dit amendement echt ontraden. Dat is echt op inhoud. Het is ... Juridisch is het niet onmogelijk, dat wil ik er ook bij zeggen. Maar op inhoud moeten we deze ontraden, omdat u eigenlijk daarmee behalve groot openbaar belang, en dat is ook juridisch behoorlijk strak ingekaderd, alle ontwikkelingen in het NNN onmogelijk zou maken. Dat is onzes inziens niet gewenst. De andere regels als ze nu in de verordening zijn opgenomen, bieden, zeker met de aanpassingen als die vandaag voorliggen, voldoende bescherming. Dus dat is de reden dat we deze moeten ontraden. Kom ik bij 24-6. Dat is een amendement Flexwoningen niet in de natuur, ook van ... Dat is van Partij voor de Dieren. Die zegt eigenlijk om flexwoninglocaties niet plaats te laten vinden in gebieden die geheel ontsloten zijn door NNN of natura 2000-gebied. Nou heeft het artikel flexwoning betrekking op de gebieden in onze provincie woningbouw onder voorwaarden mogelijk, en die zijn nooit helemaal omgeven door een NNN of Natura 2000-gebieden. Dus daarmee is dit amendement eigenlijk niet aan de orde, omdat er geen gebieden zijn die hieraan voldoen. Daarom moet ik hem ontraden.

De voorzitter: Mevrouw Butterman, gaat uw gang.

Mevrouw Butterman: Ik wil even, dank u wel, voorzitter. Gedeputeerde Van Essen even erop wijzen dat die inmiddels veranderd is. Dus dit is een oud amendement. Inmiddels is een amendement wat extra ... Op de toelichting wat extra zit. Daar noemen we Natura 2000 niet meer in.

De voorzitter: Even voor de helderheid van de vergadering, is dat een amendement wat wij ...

Mevrouw Butterman: Het staat wel goed in ons systeem. Maar ik wil even checken bij mijnheer Van Essen of we het over hetzelfde hebben.

De voorzitter: Dat kan misschien even uitgezocht worden.

Gedeputeerde Van Essen: Dan denk ik dat het verstandig is als ik hier later even op terugkomen in de tweede termijn. Dat is misschien de beste. Dan heb ik een ander amendement en dan ...

De voorzitter: Dank u wel.

Gedeputeerde Van Essen: Even kijken. Dan kom ik bij het amendement van Volt over de meerwaardebenadering na alternatievenonderzoek. Daar juridisch twee dingen over. Eerste plaats, het gaat over tweede lid sub a 2, dat zou 6.3 tweede lid sub d moeten zijn. De toevoeging, het laatste gedeelte daarvan, dat kan niet op die manier. Dat zou moeten zijn, echt de tekst geheel of gedeeltelijk niet realistisch of herhaalbaar blijken te zijn, zou veranderd moeten worden in onderzocht zijn. Omdat het realistisch of haalbaar, als u het op deze manier opneemt, dan krijg je juist een afweging tegen allerlei andere belangen. Dat is precies volgens mij niet wat de indieners beogen. Ik zou er nog één ding, misschien is dat wel belangrijk, eraan toe willen voegen. Deze, dit amendement, heeft heel veel inhoudelijk eigenlijk overlap, of eigenlijk denk ik volledig overlap, met het amendement van onder andere GroenLinks. Daar is ook vanuit de organisatie zeer nauwgezet op meegelezen. Dus ik zou eigenlijk de indieners, Volt en andere, van dit amendement 24-9 willen adviseren om eigenlijk bij dat andere amendement aan te sluiten, omdat het naar ons idee hetgeen is wat u beoogt daar op een juridisch gewoon heel zuivere manier in is verwoord.

De voorzitter: Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Dat nemen we ter harte en daar gaan we nog even naar kijken. Misschien dat er ook nog een combinatie kan plaatsvinden. Maar voor nu even het belangrijkste, want voor ons blijft nog wel even staan, om de reden die we hebben ingebracht eerder in deze vergadering, begrijp ik van gedeputeerde goed, voorzitter, dat als de bewoording wordt aangepast naar onderzocht dat er dan ... Dat het amendement dan positief wordt geadviseerd?

Gedeputeerde Van Essen: Waarbij dus het realistisch en haalbaar dan eruit gaat, dus onderzocht zijn. En dat het over artikel d zijn, lid d, in plaats van a 2 of 2 a.

De heer De Jong: Dan is het een positief advies.

De voorzitter: Mooi. Fijn dat we dienend zijn.

Gedeputeerde Van Essen: Dan kom ik bij de ... Ik ga eerst even alles rond de meerwaardebenadering en zo dergelijke af en daarna kom ik bij de energie. Maar ik zie nog een interruptie.

De voorzitter: Mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Het is een complexe behandeling. Excuus, voorzitter. Maar u zegt eigenlijk, beoogt hij hetzelfde als het amendement van GroenLinks. 24-3 was dat uit mijn hoofd. Kunnen ze ook allebei aangenomen worden of gaan ze dan tegen elkaar inwerken?

Gedeputeerde Van Essen: Ik denk dat ze dan tegen elkaar gaan inwerken. Dat lijkt me ... Dan wordt het heel verwarrend. Ons advies zou zijn om, nogmaals, ook omdat daar ambtelijk echt ook juridisch dat van alle kanten tegen het licht is gehouden, om het amendement dat vanuit GroenLinks is voorbereid, om daar ... Dat beoogt in ons idee het hetzelfde. Dat lijkt ons de betere variant van de twee, om het zo te zeggen.

De voorzitter: Mooi.

Gedeputeerde Van Essen: Allebei kan eigenlijk niet.

De voorzitter: Tot slot.

De heer Adriani: Kunt u nog dan een duiding geven welke van de twee u het verstrekkendst vindt, dat we weten in welke volgorde we daar ons oordeel over geven?

Gedeputeerde Van Essen: Ik denk dat dat misschien niet eens zoveel verschil maakt, als ik ... Dat is even mijn inschatting.

De voorzitter: De indringende aanbeveling ligt aan de aanbieders om even samen te kijken of er een fusie van een amendementen mogelijk is.

Gedeputeerde Van Essen: Om het samen te spannen. Zo is het, voorzitter.

De voorzitter: Zeker.

Gedeputeerde Van Essen: Dan kom ik bij de moties, ook op het onderwerp meerwaarde. Een populair onderwerp. 24-1, Meerwaarde nog steeds evalueren. Waar eigenlijk de oproep is om, motie 30 was het geloof ik, die eerder ooit is ingediend, om de meerwaardebenadering nog eens tegen het licht te houden. Ik kan me goed voorstellen dat dat nuttig is om dat te blijven doen. Zeker ook, het is een onderwerp dat vandaag ook weer vee, gezien ook het grote aantal moties en amendementen, veel discussie oproept. Dus om dat nog eens een keer te blijven volgen met elkaar hoe dat in de praktijk uitwerkt, kunnen wij ons in vinden en kunnen we

daarom ook positief adviseren. Dan kom ik bij 24-3, Meer draagvlak voor meer waarde ... Meer waarde. De motie van onder andere het CDA. Ik begreep dat het eerst een amendement was en dat nu omgeschreven is naar een motie. Toch moet ik ook bij deze motie zeggen, moet ik hem ontraden. Hij is eigenlijk ook onuitvoerbaar. Dat zit in een aantal zaken. Uiteraard is participatie heel erg van belang. Maar het participatieproces om te komen tot een omgevingsplan, die verantwoordelijkheid ligt bij gemeentes. De regels die wij hebben, die moeten uiteindelijk ook door gemeentes verwerkt worden in de omgevingsplannen. Dus wij kunnen niet in die zin hetgeen wat hier staat uitvoeren, omdat die verantwoordelijkheid echt bij de gemeentes ligt. Ook zienswijzen worden uiteraard bij gemeentes ingediend.

De voorzitter: Ik kijk even, als mijnheer Westerlaken het goed vindt, dat ... Ik hoor dat de gedeputeerde een aantal argumenten. Dat we die even laten zeggen. Dan kunt u in een keer reageren.

Gedeputeerde Van Essen: Zal ik dat lijstje even afmaken? Het tweede is ook als het gaat om soortenbescherming, daar hebben we natuurlijk wel een verantwoordelijkheid, ook op basis van Wnb, Gebieds- en soortenbescherming. Maar daar is participatie niet verplicht voor en ook geen weigeringsgrond voor het afgeven van een vergunning. Dus als dat de insteek zou zijn, en dan is de motie daar ook niet helemaal helder over, maar dan kan het om die reden niet. Dus dan vraagt de motie ook nog om een overzicht van ontheffingen. Nogmaals, ontheffingen voor een NNN-toepassing meerwaardebenadering, daar geven wij geen ontheffing voor. Dat is gewoon een onderbouwing in een omgevingsplan die de gemeente ... Een initiatiefnemer zelf moet regelen en moet maken. Ontheffing in het kader van de Wnb, daar zouden wij, als er behoefte aan is, uiteraard een overzicht van kunnen aanleveren.

De voorzitter: Dat waren uw argumenten. Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Dank u, voorzitter. Ik ... Het duizelt mij even bij de argumentatie. Wettelijk zijn wij eindverantwoordelijk voor natuurgebieden, NNN-gebieden zeker. Dus dat betekent dat wat daar gebeurt onder onze supervisie gebeurt. Over bevoegd gezag kun je discussiëren, want voor een omgevingsplan is een gemeente bevoegd gezag, maar als het gaat over het verstrekken van vergunningen en ontheffingen die het resultaat kunnen zijn van een meerwaardebepaling vanuit een plan wat voorligt, dan zijn wij altijd nog degenen die aan het einde van het kanaal staan. Wat ik ook niet onbelangrijk vind, is, we beseffen dat die Omgevingswet een heleboel dingen regelt. Maar, en dat heb ik vanochtend ook gezegd, er zitten een paar hiaten in. Een van die dingen is dat die participatie ook voor de meerwaardebenadering die wij graag willen, waar zelfs de Raad van State van heeft gezegd, dat hebben jullie goed opgeschreven, maar ook daarvan willen wij dat die participatie die een soort van Grondwet-achtige constructie is voor die Omgevingswet van, alles moet daaraan voldoen, en die niet zegt dat de gemeente degene is die de participatie moet regelen, want ook initiatiefnemers kunnen dat doen volgens Omgevingswet, dan kun je het niet alleen maar afdoen met, dat is de verantwoordelijkheid van de gemeente. In dat hele samenspel op basis van de principes van de nieuwe Omgevingswet spelen wij zeker een belangrijke rol, daar waar het gaat om onze verantwoordelijkheden ten aanzien van natuur in de provincie Utrecht.

De voorzitter: Goed. Ik stel voor dat de gedeputeerde daar nog even kort op reageert.

Gedeputeerde Van Essen: Daar wil ik kort op reageren. Dat is, wat ... Bescherming van NNN, dat doen wij via de regels in de verordening en dat doen wij door omgevingsplannen daaraan te toetsen. Maar wij hoeven daar geen ontheffingen of vergunningen of wat dan ook voor af te geven. Het is de verantwoordelijkheid van de gemeente, van de gemeenteraad, om te zorgen dat een omgeving plan voldoet aan wet- en regelgeving en ook aan onze verordening. Dat ziet u bijvoorbeeld ook bij de uitspraak Raad van State. Daar wordt niet de provincie aangesproken, daar wordt de raad aangesproken over de onderbouwing die zij hebben gedaan over de toepassing, ook van onze regels. Dat is hoe het werkt. Dat is waarom dit juridisch gewoon echt niet kan zoals het in deze motie staat verwoord. Leuker kan ik het niet maken.

De voorzitter: Goed. Helder. Tot slot, mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Ik ben het oneens met de heer Van Essen, maar dat zullen we dan straks zien in het stemgedrag van de Staten. Als de Staten zegt, dit is juridisch niet mogelijk, prima. Maar het eenvoudige feit dat een omgevingsplan de verantwoordelijkheid is van de gemeente, ontslaat ons niet van de verantwoordelijkheid voor die NNN-gebieden en te zien wat daaromheen gebeurt. U draait het om, naar mijn mening. Maar ...

De voorzitter: Goed. Helder. Voldoende gewisseld. Gedeputeerde, vervolgt u.

Gedeputeerde Van Essen: Precies. Wij hebben zeker een verantwoordelijkheid, maar het gaat om denk ik zuiverheid in de rol. Deze motie haalt dat in onze ogen ... Vertrouwt dat en haalt dat door elkaar. Dat is ... Ik denk dat ik daar duidelijk over was. Dan kom ik bij Meerwaarde borgen we samen, een motie van, dan moet ik even doorbladeren, hier, ik geloof van de Partij van de Arbeid onder andere en D66 en GroenLinks. Dat is een motie, een beetje ... Het is een beetje hoe je hem leest, laat ik het zo zeggen. Want hij vraagt om in een handreiking, de handreiking die wordt natuurlijk nog voorbereid, de meerwaardebenadering, duidelijke richtlijnen op te nemen die borgen dat de drieslag oppervlakte, kwaliteit en samenhang getoetst kan worden. Dat moet ook getoetst worden. Dat staat in de regels in onze verordening. Daar hebben we die handreiking niet voor nodig. Die handreiking is een handreiking om gemeentes te helpen en initiatiefnemers te helpen van hoe invulling te geven aan die meerwaardebenadering. Dus richtlijnen op te nemen om te ... Die borgen, dat is echt wel een ongelukkige formulering. Als we dat mogen vervangen door uitleg op te nemen over, dan is dat in feite ... Dan past dat wel bij een richtlijn. Dus dat ... Of bij een, sorry, niet bij een richtlijn, bij een handreiking. Want het is een handreiking waar het inkomt. Dus als we hem zo mogen lezen, dat het gaat om uitleg op te nemen over, dan kijk ik ook even naar de indiener, dan kunnen we daar wel mee uit de voeten. Hetzelfde geldt voor het tweede punt, waarin staat, handreiking expliciet op te nemen als de initiatiefnemer inzichtelijk maakt dat er geen enkel alternatief mogelijk is. Dat is in feite ook een uitleg eigenlijk met voorbeelden hoe invulling wordt gegeven eigenlijk aan de regels in de verordening. Het is niet zo dat je via die handreiking extra regels stelt. Dat suggereert dit een beetje. Maar als ik hem kan lezen als uitleg geven over hoe die regels werken, dan kan het. Als laatste vraagt hij om die handreiking eerst in de commissie te bespreken. Dat kan. Dat betekent wel dat het natuurlijk iets later vastgesteld wordt. Dus dat is de consequentie ervan. Als u zegt, dat nemen we voor lief, dan kan het. Met deze uitleg zou ik zeggen, kan ik hem ... Laat ik zeggen, oordeel Staten. Maar wel nadrukkelijk met deze uitleg. Dus ik kijk ook even naar de indiener of dat, indieners, of we dat op die manier mogen lezen. Wellicht is het verstandig om hier nog iets op aan te passen om dat ook te verduidelijken.

De voorzitter: Goed. Als de indieners daar nog even over willen denken, mag dat ook. Ik zie mijnheer Gilissen nu. Gaat uw gang.

De heer Gilissen: Dank u wel, voorzitter. Want deze vind ik wel spannend, want ons was de taalkundige tegenstrijdigheid tussen richtlijnen en handreiking ook al opgevallen. Maar ik vind dat de gedeputeerde misschien nu wel heel ver gaat in zijn uitleg van wat er nu staat. Omdat volgens mij de intentie van de indiener heel duidelijk is, is om extra drempels, richtlijnen, afspraken op te leggen. Ik hoor de gedeputeerde zeggen van, als het om verhelderingen gaat, dan vind ik het een goed idee. Is het zo, dat is dan maar de vraag ook aan de gedeputeerde, dat als de intentie is van de indieners om echt meer richtlijnen op te nemen, harde criteria, dat hij hem dan gewoon moet ontraden? Want ik vind dat het nu wel erg liederlijk vrijheid wordt ...

De voorzitter: De gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, dat klopt. Dan moet ik hem ontraden. Misschien is het ook, even omwille van de duidelijkheid, dan ook wel verstandig als de indieners op dit punt ook echt even iets aanpassen, dus inderdaad te spreken over uitleg op te nemen over, dus ... En ook niet te spreken over dat zaken die geregeld worden, echt dat dat ... Duidelijk te maken dat het gaat om uitleg. Dan denk ik, helpt dat, en voorkomt dat ook misschien de misinterpretatie die anders een beetje door zou kunnen lopen. Laten we dat voorkomen.

De voorzitter: Goed. Dat is ... Dank, mijnheer Gilissen. Dus ik stel vast dat de indieners de tweede termijn kunnen gebruiken om duidelijkheid te verschaffen op dit onderwerp.

De heer Gilissen: Ik stel vast, voorzitter, dat de gedeputeerde deze motie ontraadt.

Gedeputeerde Van Essen: In deze vorm, maar met een handreiking hoe die positief geadviseerd kan worden. Klopt.

De voorzitter: Heb ik hem inderdaad horen zeggen. Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Dank u wel, voorzitter. Nog iets met taal. Ik weet niet of ik het goed doe, maar ik hoor u eigenlijk zeggen, u moet het beoordelen als een leidraad. Zou dat een handreiking kunnen zijn voor de indieners om het te wijzigen?

Gedeputeerde Van Essen: Het is een handreiking. Hij is ook al, in voorbereiding, hij is ook eerder met u op die manier aangekondigd dat wij een handreiking aan het opstellen zijn. Dus het is een handreiking. Handreiking is het goede woord. Maar handreiking is niet een richtlijn en dat ... Dus het gaat met name om woorden als richtlijnen, het moet hieraan voldoen. Dat staat niet in de handreiking. Een handreiking is uitleg hoe het werkt. En hoe het werkt, de regels die staan in de verordening zelf en dat veranderen we niet met die handreiking.

De voorzitter: Goed, ik stel voor dat u vervolgt.

Gedeputeerde Van Essen: Kom ik bij motie nummer 24-5 van Partij voor de Dieren, Volt, SP en 50PLUS. Die gaat ... De naam lijkt ook een beetje op die vorige. Deze heet namelijk Borging NNN-toetsing in de Omgevingsverordening. Hij heeft best wat gelijkenis ook met de vorige motie van onder andere Partij van de Arbeid. Deze vraagt ... Het is een beetje, als ik zo vrij mag zijn, een ietwat wonderlijke motie wat hij vraagt te doen. Handreiking uit te werken met experts, heel verstandig. Dat zijn we ook aan het doen, dat willen we ook doen. Die als basis te gebruiken voor het opstellen van beoordelingscriteria die gemeentes moeten hanteren. Dan wordt hij al een beetje wiebelig, want die criteria staan in de verordening. Dus het is niet dat die handreiking die criteria verandert, die legt ze uit. En het laatste vraagt deze motie die criteria weer mee te nemen in de volgende wijziging. Dus eigenlijk gaan we een handreiking uitwerken om de huidige verordening uit te leggen, en op basis daarvan de verordening weer aanpassen. Dat is een beetje een knoop die wij niet helemaal kunnen volgen. Dat is de reden waarom ik deze ook moet ontraden. Ik denk wat de motie beoogt, wellicht ook eventjes met uw voorburen overleggen hoe dat samengevoegd zou kunnen worden, zou mijn suggestie zijn.

De voorzitter: Mooi. Mevrouw Batteau.

Mevrouw Batteau: Dank u wel, voorzitter. Ik moet daar dan toch natuurlijk even op reageren, als iets als wonderlijk wordt ervaren. De handreiking krijgt nu een soort van epische proporties. Dat vind ik onhandig aan dit debat. We hebben geen idee wat erin staat, dus dat maakt ook de discussie wel lastig. Maar wat wij hebben meegekregen vanuit het participatieproces en vanuit natuurorganisaties, is dat zij er niet op gerust zijn dat een handreiking voldoende uitleg en handvatten biedt aan de gemeente om die natuurtoetsen goed te beoordelen. Zij hebben heel nadrukkelijk gepleit, maak die handreiking nou tegelijkertijd met deze Omgevingsverordening, deze wijziging, publiek en zorg ook dat het een veel bindendere status heeft. Dus daar komt deze motie uit voort. We begrijpen ook dat een handreiking niet bindend gemaakt kan worden, juridisch gezien. Dat snappen we helemaal. Dus die handreiking, werk die zo snel mogelijk uit, leg het aan ons voor, zodat we weten wat erin staat. Dan kunnen we het er eindelijk over hebben. Vervolgens kun je dat wel als basis gebruiken om op een aantal criteria, en dat juridisch slim te formuleren, dus je hoeft niet het uitputtend te beschrijven, maar wel meer bindende beoordelingscriteria mee te geven aan de gemeente. Dus dat even ter toelichting op de wonderlijke motie.

Gedeputeerde Van Essen: Mijn reactie daarop zou zijn, één, in het voorstel wat vandaag ter besluitvorming voorligt, is er op het gebied van de meerwaardebenadering al behoorlijk wat veranderd. Die is herschreven, die regels zijn herschreven. Er zijn wezenlijke kenmerken en waarden van NNN uitgewerkt die ook als basis moeten dienen voor onderbouwing van toepassing meerwaardebenadering. De regels zelf en de toelichting daarop zijn herzien. Er ligt ook nog een amendement wat daar eigenlijk nog iets meer verduidelijking aan toevoegt, het een en ander aan toevoegt. Dus dat is eigenlijk de, denk ik, de aanscherping meerwaardebenadering waar u ook eerder in motie 30 om heeft verzocht. Dat is de uitwerking ervan. Het lijkt mij heel verstandig om dat komende jaren ook te gaan volgen. Maar om nou via de route van een handreiking dat weer aan te gaan scherpen, dat voelt wel heel ongelukkig. Dus hand... Ik denk, mevrouw Batteau heeft het al over epische proporties van een handreiking. Dat zijn echt niet mijn woorden. De handreiking is een handreiking. Is gewoon een uitleg hoe die verordening toegepast zou moeten worden om gemeentes en initiatiefnemers op gang te helpen, op weg te helpen. Meerwaardebenadering, tjonge, dat is wel even een lap tekst. Hoe moet je dat doen? Zo. Maar het is niet zodat we daar nieuwe regels mee stellen. Absoluut niet.

De voorzitter: Voldoende, mevrouw Batteau?

Mevrouw Batteau: Een vervolgvraag. Want we hebben het over een handreiking voor meerwaarde. Maar wat ik begrijp eigenlijk, is dat de handreiking breder zou moeten zijn. Dus het gaat sowieso om elke ontwikkeling en elke uitzonderingsmogelijkheid die gebruikt wordt, om te ontwikkelen in een NNN-gebied. Dus vandaar ook de zorg van natuurorganisaties, die zien precies daar waar ... De toepassing, daar schort het vaak aan, de uitleg en het begrijpen van wat noodzakelijk is. Daar moet meer gewicht op komen. Een handreiking, daar hebben zij dus onvoldoende vertrouwen in. Vandaar deze motie.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Essen: Dat is de reden waarom we de verordening op punt zelf de regels hebben aangep... Of in ieder geval aan u ter besluitvorming voorleggen. Dat is eigenlijk de poging om aan die zorg tegemoet te komen. Dat via de band van een handreiking doen, dat is wat ons betreft geen oplossing. Volgens mij ... Ik ga mezelf niet verder herhalen. Dat is sowieso altijd een valkuil, dus laat ik daar niet intrappen. Kom ik ...

De voorzitter: U krijgt ... Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Dank, voorzitter.

De voorzitter: De voorzitter zit hier. U krijgt nu weer het woord, dus dan gaat dat.

Gedeputeerde Van Essen: Dank. En ik hou de vaart erin. Kom ik bij Geen hypotheek op de toekomst van het NNN, van Volt en nog een heel aantal andere fracties. Die vraagt eigenlijk om te zorgen, om het even in mijn eigen woorden te zeggen, dat compensatie ook echt gerealiseerd wordt en dat juridisch te borgen. Dat is heel verstandig, maar eigenlijk doen we dat al. Wat deze motie vraagt, moet ik helaas van constateren dat dat juridisch echt niet uitvoerbaar is. Dus als u deze motie zou aannemen, dan kunnen we hem niet op deze manier uitvoeren. Hij vraagt namelijk om bepalingen op te nemen in de tweede wijziging dat, van de verordening, dus een volgende, dat gemeentes eigenlijk hun eigen afspraken nakomen wat zij in hun omgevingsplan hebben vastgelegd. Dat kan niet. Dat kunnen wij niet in een verordening vastleggen. Wat wel kan, is dat wij in, bijvoorbeeld als er een meerwaarde wordt toegepast, dat wij voorwaardelijke verplichting vragen om op te nemen. Wat ook kan, is dat wij een privaatrechtelijke overeenkomst sluiten met een initiatiefnemer om te borgen dat die compensatie wordt geregeld. Maar laat nou het geval zijn dat deze aspecten al precies benoemd staan in onze huidige verordening. Dat is sinds 2021, sinds Interim omgevingsverordening, en dat is een hele eigenlijk verscherping om juist te borgen wat u met elkaar hier beoogt, namelijk dat die compensatie ook echt plaatsvindt. Dus alles wat juridisch mogelijk is om dat te doen, zit in onze huidige verordening. Wat u

hier vraagt via een motie om aan een volgende wijziging toe te voegen, kan simpelweg juridisch niet. Dus leuker kan ik het ook niet maken.

De voorzitter: Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Dank u, voorzitter. Dan ga ik een poging doen om het leuker te maken. Wat ik ... Waar ik een beetje naar zoek, want het is niet het waarborgen per se van de compensatie, al is dat natuurlijk de geest van de motie, maar wat er staat, is dat wij ... Dus laat ik een vraag stellen. Hoe ziet gedeputeerde de noodzaak dat als wij nu afspreken dat je schade kan berokkenen aan het NNN, maar het over een periode van tien jaar moet weten te compenseren, hoe kunnen wij waarborgen dat dat op een manier wordt gemonitord door experts en dat als er uit monitoring blijkt dat het helemaal niet gaat zoals we verwachten, want de bodem blijkt zuurder, het groeit helemaal niet, er zijn weerscondities die die compensatiedoelen ons doen niet doen halen, dus netto geen meerwaarde maar schade, dat we daar tijdig op kunnen inspringen? Deze motie ... Wat deze motie beoogt, ik hoop dat u, want u ging net praten over wat wel kan, dat u daar misschien eens hardop over kan nadenken, hoe kunnen we nou borgen dat we niet schade berokkenen en na tien jaar zeggen, ons best gedaan, maar helaas.

De voorzitter: Uw vraag is helder. De gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Essen: Tot twee jaar geleden, of twee, drie jaar geleden het geval was, is dat wij daar inderdaad geen ... Niks voor hadden geregeld, dus dat we inderdaad een regel hadden staan in onze verordening, dat werd in het bestemmingsplan opgenomen en vervolgens was het ... Wordt er eigenlijk ... Er was ook geen controle en hadden we ook geen juridische middelen om dat af te dwingen als provincie. Nu hebben wij dat op verschillende manieren geborgd. Dus één is die voorwaardelijke verplichting die in een omgevingsplan moet staan. Dat is een eis uit onze verordening, 6.3 lid 6, geloof ik, even uit mijn hoofd, waarin echt staat van, u zult dit ... Of 6.6 is het, geloof ik. Waarin echt staat, u zult dat in een voorwaardelijke verplichting vastleggen. Dus dat vragen wij aan de gemeente. Dat is al een juridische waarborg. En we gaan ook nog als provincie een overeenkomst sluiten met die initiatiefnemer. Dus wat kan, doen wij nu. Dus uw zorg is helemaal terecht. Vindt die compensatie plaats, let daar nou goed op, zorg dat je daar instrumenten in handen hebt. Die hebben wij nu in handen. Dus de zorg die ik toch voel van, is daar iets extra's nodig? In onze ogen niet. Mogelijk? Al helemaal niet.

De voorzitter: Tot slot, mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Misschien, dan begrijp ik hem verkeerd. Dus ik laat me ook graag overtuigen. Maar stelt u nu, voorzitter, via de voorzitter vraag ik dat, dat die juridische waarborgen ook behelzen dat er dus wordt gemonitord gedurende die tien jaar en eventueel wordt bijgestuurd? Door onafhankelijke externe experts die geen belang hebben anders dan het monitoren van het daadwerkelijk halen van de compensatie? En is dat een effectief instrument dat u nu kunt zeggen met zekerheid, na tien jaar zeggen we niet, we hadden van alles in de contracten te staan, maar het is toch niet gelukt.

De voorzitter: Goed. Herhaling, maar de gedeputeerde gaat daar nu op antwoorden.

Gedeputeerde Van Essen: Wat wij doen, is ook natuurlijk in de gaten houden of die compensatiemaatregelen ook genomen worden. Dat is een hele belangrijke. En ook ... Dus dat is ook de manier waarop we daar invulling aan geven. Dan kom ik bij de motie 24-11, onder andere ook van Volt. Ik snap hem goed, die zegt, sleutelbegrippen, neem die nou gewoon op in die verordening. Voor de lezer makkelijk, dan weet iedereen waar die het over heeft. Ik snap hem heel goed, deze motie. Toch moet ik hem ontraden. Ik zal uitleggen waarom. Dit is echt een heel juridische reden, maar daarom zeker niet onbelangrijk. Dat is namelijk dat de wet zegt dat je begrippen in zo'n verordening mag opnemen die niet elders gedefinieerd zijn. Gedefinieerd kan zijn in wetgeving, maar het kan ook zijn gewoon in onze nationale woordenboeken, zal ik maar zeggen,

bijvoorbeeld een Van Dale. Begrippen die daarin staan gedefinieerd, kan je niet ook opnemen in een begrippenlijst. Dus dat is de reden dat, hoe sympathiek ik deze motie ook vind, het in die zin om juridische redenen moet ontraden.

De voorzitter: Ik kijk even, mijnheer Westerlaken was aanmerkelijk eerder, maar het ging over uw motie. Maar mijnheer Westerlaken, misschien op hetzelfde punt. Gaat uw gang.

De heer Westerlaken: Voorzitter, ik begin toch heel langzaam te aarzelen naar de validiteit van de argumenten van de heer Van Essen. Wat ik elke keer hoor, is, het kan juridisch niet. Begrippen kunnen niet die al ergens ... Die in een woordenboek staan. Dan denk ik dat we alle begrippenlijsten zo'n beetje kunnen schrappen, want alle woorden in de begrippenlijst staan in de Dikke Van Dale. Dus het is een beetje een rare cirkelredenering. Die tref ik ook aan bij allerlei andere dingen. Volgens mij is het zo dat als de Staten een besluit nemen, dat het juridi... Tenzij het juridisch niet mag, ik neem in een bepaling op dat ik de buurman onder vuur neem als hij op mijn erf komt, ik denk dat dat in strijd is met allerlei andere wetten, maar als wij van mening zijn hier in de Staten, het gaat ook om een definitie van begrippen, en de Staten besluiten daartoe, dan is het aan de ambtenaren en de juristen in dit bedrijf om te zeggen hoe dat ... Om dat te gaan formuleren. Het is niet andersom. Want dat zou betekenen dat bij elke keer als betrokken gedeputeerde zegt, het kan niet juridisch, dat wij dan maar iets wat we per se willen als Staten in moeten slikken. Dat hoor ik u nu elke keer zeggen, met als klap op de vuurpijl over de begrippen. Daar kan ik niet meer bij.

De voorzitter: Goed. Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Wat denk ik goed is om te beseffen, is, wat wij in een verordening opschrijven en hoe wij dat doen, hebben wij niet alle vrijheid in. Namelijk, daar zijn gewoon regels voor hoe je een verordening opstelt. In aanwijzingen voor regelgeving staat ook dat je alleen definities van begrippen mag opnemen in een verordening, als daarvoor in het normaal taalgebruik, in normaal spraakgebruik, geen omschrijving van is. Dat is gewoon regelgeving waar wij aan moeten voldoen als wij een verordening opstellen. Daar kunt u van alles van vinden, maar dat is wel ... Daarom begon ik ook mijn betoog met het juridische karakter van het instrument. Het is niet zo dat je in een verordening een beetje kan gaan freewheelen. Het is een juridisch instrument waarin je ook bepaalde regels te volgen hebt. Dit is een van die regels. Dat is niet zozeer ... Ik vind het in die zin ook, het is ook niet een politiek statement hier, dit is echt een, nogmaals, juridisch statement, waar denk ik onze werkers, en daar ben ik heel blij mee, op een heel nauwgezette manier naar kijken, ook om te zorgen dat onze verordening ook juridisch gewoon klopt. Ik denk dat we daar met elkaar ook voor moeten staan.

De voorzitter: Goed. Mijnheer Westerlaken, tot slot.

De heer Westerlaken: Tot slot, voorzitter, en dat meen ik echt op dit onderwerp. Ik ben heel trots op onze medewerkers. Die hebben een ongelooflijke klus geklaard in 2020 en al die jaren daarvoor. Toen zijn ook dingen omgeschreven, omgekapt. Maar er waren ook politieke beslissingen bij en ik stel ... Ik denk dat zij zeer wel in staat zijn om die dingen die de Staten vinden dat belangrijk zijn, zodanig te verwoorden in de verordening dat het passend is. Dat is iets anders dan zeggen, het kan niet, want de juristen zeggen ... Nee, dat is niet waar. Het is al eerder gezegd, er is ook sprake van jurisprudentie. Wij hebben geen Hof dat beoordeelt of dat onze verordeningen wettelijk juist zijn. Daar moeten we ook niet aan beginnen. De Staten beslissen hier over zaken die opgenomen moeten worden in de verordening en wij nodigen daarbij de ambtenaren uit om dat op een goede manier te doen.

De voorzitter: Goed.

De heer Westerlaken: Nog even, het is de laatste, over die opmerking over die begrippen .Dan moet u ook goed gaan kijken naar alle begrippen die in begrippenlijsten staan en uitleggen, want er staan er echt wel een aantal

in die gewoon in de Van Dale staan. Maar het punt is niet dat dat in Van Dale staat, het punt is dat mensen dat verschillend gaan interpreteren. Dat is wat de motie vraagt. Dat is wat wij een aantal moties vragen. Neem het op, zorg dat het actief wordt. Ga niet zitten kijken of dat het ... Dan is het misschien een keer juridisch aangepast, maar volgens mij werkt het andersom.

De voorzitter: Goed. Ik ga nu ... Mijnheer De Jong heeft het woord, want het is allemaal op hetzelfde punt, denk ik. Mijnheer De Jong, gaat uw gang.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Staat u mij toe dat inderdaad ook nog even kracht bij te zetten, want ik deel wel een beetje deze verbazing. Die kwam al eerder tot ons. Dus ik begrijp nu goed van gedeputeerde, voorzitter, het is juridisch niet mogelijk om sleutelbegrippen nader te omschrijven. Nu hebben wij ervoor gekozen het niet een amendement te maken, maar een motie. Daar hebben we voor gekozen om de ruimte te bieden om het, als het dan te moeilijk is om dat in de begripsbepaling te doen, het in ieder geval nader en scherper te omschrijven in de toelichting, met als doel dat we straks niet gesteggel krijgen tussen Koenen versus Van Dale, tussen projectontwikkelaars en gemeenteambtenaren en provincieambtenaren die het allemaal net even anders interpreteren. Dus het is een oproep via een motie om, en als er dan zoveel bezwaren zijn om dat in een begrip definitie op te nemen, om dan in de toelichtingen nauwer te omschrijven wat we daaronder verstaan. Dat dat juridisch niet mogelijk zou zijn, verbaast me. Ik vraag u, via de voorzitter, staat u dan nog steeds achter wat u daarnet zei?

De voorzitter: Ik kijk even, als gedeputeerde dat goed vindt, dan mevrouw Ghijsels misschien op hetzelfde punt. Want dan kan de gedeputeerde in een keer antwoorden.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Kort en even eigenlijk ter aanvulling. Ik heb er een aantal definities uitgepakt. Beperkte uitbreiding, tijdige compensatie en nadelige gevolgen. Het zijn volgens mij geen begrippen die je ergens als zodanig een betekenis over kan vinden.

De voorzitter: Dank u wel.

Gedeputeerde Van Essen: Voorzitter, misschien als ik een suggestie mag doen.

De voorzitter: Als u het woord krijgt. En dat krijgt u.

Gedeputeerde Van Essen: Geen cliffhanger. Dank, voorzitter. En dank om mij te wijzen op mijn ongeduld. Misschien even een suggestie. Want ik begrijp u goed. Nogmaals, ik begon volgens mij ook mijn advies bij deze motie dat hij wel degelijk ook onze sympathie heeft, maar dat we ook wel te maken hebben met, u verwees naar Van Dale, maar ik verwees ook naar wetgeving. Want daar zijn soms natuurlijk ook bepaalde begrippen al in vastgelegd en gedefinieerd. Dan is het niet opportuun dat je dat op een lager niveau nog een keer gaat doen. Wat misschien een way out zou kunnen zijn, een oplossing zou kunnen zijn, als u het derde onderdeel van de motie, want daarin wordt een hele batterij begrippen genoemd waarvan u zegt, die moeten in ieder geval mee worden genomen, als u dat schrappt, dan geeft u ons de opdracht, en dan is hij denk ik iets breder, om gewoon te kijken, wat zijn begrippen? Dan zullen wij nog steeds deze ter inspiratie meenemen. Zo zou je het ook kunnen omschrijven, waarbij we bijvoorbeeld naar deze zaken zou kunnen kijken. Maar dan voorkomen we dat u nu ons een definitie vraagt op te nemen in de verordening wat juridisch echt niet kan. U vraagt ons ook om toch nog eens een keer goed te kijken naar, hebben we alle begrippen voldoende uitgelegd? Dan lijkt me daar misschien een compromis waar hopelijk u mee uit de voeten kunt en wat juridisch ook kan.

De voorzitter: We gaan even kijken of mijnheer De Jong vatbaar is voor dit ...

De heer De Jong: Mijnheer De Jong is natuurlijk vaak vatbaar voor een compromis, dus in deze natuurlijk ook wel. Maar moeten we dan de motie aanpassen of kunnen we hier in het debat met elkaar afspreken dat de

begrippen die wij daar hebben opgeschreven, dat u de motie zo mag interpreteren, dat die met een grote inspiratiekracht tot u komen om te kijken naar de sleutelbegrippen? Ik vind het interessant, voorzitter, want nu ... Kennelijk gaat het meer om de begrippen die we erin hebben gezet, dan het feit dat we sleutelbegrippen willen hebben omschreven. Daar ging het debat eerst over. Dus wil ik ook nog even verhelderd hebben, heeft u dan een specifiek probleem op de begrippen die we hebben opgenomen, en welke dan van diegene? Maar die compromis blijft wat mij betreft staan, als we de motie zo lezen dat het ter inspiratie erbij staat. Dan hoeven we hem ook niet aan te passen.

De voorzitter: Ik geef even de gedeputeerde het woord en daarna zal ik proberen een conclusie te trekken wat u voorstelt.

Gedeputeerde Van Essen: Ik denk, het lijkt me wat ver gaan om nu al deze begrippen hier langs te lopen. Dat heb ik ook niet paraat, dus dat ... Waar het inderdaad om gaat, is dat wij ... Want we hebben natuurlijk een begrippenlijst in de verordening staan. Dus het is ook niet zo dat dat niet kan. Het is wel zo, wat je daar inzet, dat moeten alleen begrippen zijn waar ook dat noodzakelijk is dat je die toelicht, omdat ze niet in wetgeving of in normaal spraakgebruik al een betekenis hebben. Dus laat ... Ik hoor de heer De Jong duidelijk zeggen van, we mogen het lezen als, maar dan is het misschien goed om ook even misschien met een doorhaling toch even ... Ook even luisterend naar wat de heer Gilissen bij een andere motie zei, dan zou ik u willen oproepen, pas dat derde deel van het dictum iets aan daarbij, bij voorkeur de volgende begrippen mee te nemen. Als u in ieder geval vervangt door bij voorkeur of u kunt misschien dat bij deze toezeggen, volgens mij hebben we dan een motie die ik positief kan adviseren.

De voorzitter: Mijnheer De Jong is een praktisch mens, dus die past hem nu onmiddellijk aan.

De heer De Jong: Via de woorden van de voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan is de gewijzigde motie ... Wordt in het Stateninformatiesysteem gezet en maakt verder onderdeel uit van onze beraadslagen en de stemming. U vervolgt.

Gedeputeerde Van Essen: Dan heb ik nog één amendement ter advisering liggen op mijn portefeuille. Dit gaat over de energietoets. Ik zoek hem alleen even erbij, maar ik kan wel vast beginnen. Dat is namelijk een amendement dat eigenlijk vraagt om er een verslag bij te doen, in plaats van een onderbouwing die aangeeft hoe rekening is gehouden met energie-infrastructuur, zoals nu in het voorstel staat. Daarvan moet ik aangeven dat een instructieregel ook gebonden is wel aan bepaalde opbouw. Daarin moet je een inhoudelijk iets vragen, in een instructieregel. Dat mag niet alleen een proces-iets zijn. Dus een verslag bijvoegen is niet iets wat je in een instructieregel kan vragen. In een instructieregel moet het gaan om iets inhoudelijks. Wat volgens mij de indieners beogen, is eigenlijk een niet te zware energietoets. Dat is eigenlijk ... Wij hebben natuurlijk een aantal zienswijzen binnengekregen op die energietoets. Op basis daarvan zijn er al wijzigingen doorgevoerd in hetgeen ... Het besluit dat vandaag voorligt. Een heel aantal specifieke zaken die ... Waarvan we hadden aangegeven, die moeten in die energie toets terugkomen, die zijn allemaal naar de toelichting verschoven. Ook wat we vragen met betrekking tot de energietoets, rekening houden met, dat is de lichtste vorm van een instructieregel. Dus in die zin is daar al denk ik tegemoetgekomen aan de wens van deze indieners.

De voorzitter: Mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, ik ben gedeputeerde ook tegemoetgekomen bij het opstellen, omdat we namelijk specifiek om een inhoudelijke ... Het verslag vragen, waarin toegelicht wordt hoe de ontwikkeling past binnen het net en de energieontwikkeling in de omgeving. Dus er is een inhoudelijk kader meegegeven in ons geamendeerde voorstel, waarin de werkwijze wel versoepeld is. Dus als de gedeputeerde hem via die bril leest, voldoet hij volgens mij precies aan de lezing van het opstellen van de instructieregel. Klopt dat?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Essen: Ik zoek nu toch even de, als u mij toestaat, even de tekst erbij. Even kijken. Het antwoord is nee, maar dat is denk ik omdat ik dan ook in herhaling verval van wat ik net zei. Er moet echt een inhoudelijke bepaling staan. Er staat nu ... Het is toch, de tekst is een verslag, het is een middel en is niet een inhoudelijke bepaling. Misschien toch even terug van, en dat is denk ik het belangrijkste, wat is die reden van die energietoets? Dat is dat wij enerzijds ontwikkelaars en gemeentes aan de voorkant toch alert willen maken dat het belangrijk is om vroegtijdig rekening te houden met energie-infrastructuur, enerzijds om te voorkomen dat je een ontwikkeling op een plek gaat doen met een impact op de energie-infrastructuur waardoor zo'n ontwikkeling niet mogelijk is. Anderzijds dat het ook andere ontwikkelingen in de weg kan zitten en bijvoorbeeld grote ruimte consequenties kan hebben. Dat zullen we natuurlijk steeds vaker zien, zeker met een grote vraag naar elektriciteit, dat de ruimtelijke impact van energie en ook van energie-infrastructuur enorm aan het toenemen is. Dat is de reden dat het rekening houden met, en meer vragen we niet, want ik zag dat het amendement ook spreekt over een heel zware procedure, dat is niet aan de orde, rekening houden met is de meest lichte vorm.

De voorzitter: Goed.

Gedeputeerde Van Essen: Het lijkt ons verstandig om dat wel te vragen.

De voorzitter: Mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dan wil ik toch de gedeputeerde vragen om het amendement goed te lezen. Want hij vervalt nu in het eerste antwoord, dat is dat er een verslag wordt gevraagd. Maar wij geven heel duidelijk een inhoudelijk kader mee waar het verslag een weergave van moet zijn. Dat is juist bedoeld om het inhoudelijk kader van de instructieregel ook te kunnen benutten, waarin we vragen om een toelichting op hoe dat de ontwikkeling past en om de ontwikkeling in de omgeving. Het tweede deel van het antwoord van de gedeputeerde dat ging over, waarom de energietoets, daar heeft hij me in de commissie al van overtuigd, gaf ik in mijn bijdrage al aan. Het gaat mij nu echt om dat we hem zo laagdrempelig mogelijk houden. Het verslag met de inhoudelijke kadering voldoet volgens mij aan de functionaliteit van de instructie regel.

De voorzitter: Goed. Misschien, als dat helpt, kan de gedeputeerde daar ook nog een keer op inhaken.

Gedeputeerde Van Essen: Maar het zijn twee dingen. Eén is, denk ik, dat laatste, ik betoog dus dat dat niet het geval is. Ik denk ook niet dat hij hem heel veel lichter maakt, dus dat is misschien even toch ter overweging.

De voorzitter: U komt er in tweede termijn misschien nog even op terug.

Gedeputeerde Van Essen: Dat is prima.

De voorzitter: Mooi. Mevrouw Ghijssels.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Aansluitend op wat er net gezegd is, we hebben daar uitgebreid over gesproken tijdens de commissievergadering. Het naar binnenhalen van zo'n energietoets is iets waar de BBB dus aan het begin van deze ochtend ook op duidde. Je gaat stapelen, je brengt hier een partij naar binnen die eigenlijk een derde partij is voor initiatieven. Al zoekende kwamen wij inderdaad naar een zo licht mogelijk initiatief. Het verbaast ons dan dat dat op deze manier nu eigenlijk ontraden wordt. Waarbij er naar onzes inziens een aardig, en naar aanleiding van het debat dat gevoerd is, een compromis opgesteld is.

De voorzitter: Goed. Een beetje een herhaling, maar volgens mij heeft de gedeputeerde net aangegeven dat hij er in tweede termijn ook nog even op terugkomt. U kunt vervolgen. U was klaar. Dat is heel mooi. Dan geef ik nu graag het woord aan gedeputeerde Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Dank, voorzitter. De staten hebben mij verblijd met een een-twee-drietje. Eén amendement, twee vragen en drie moties. In die volgorde komen ze misschien ook wel terug. Voorzitter, als eerste, het amendement van het CDA over de verkeersveiligheid. Laat ik maar even beginnen met de hoofdmoot van het gesprek van vandaag, juridisch kan hij. En toch ga ik hem ontraden. Dat heeft natuurlijk een reden, want verkeersveiligheid is natuurlijk iets waar gelukkig de aandacht breed naar uitgaat in deze Staten, maar ook bij de gemeentes en bij eigenlijk iedereen in de samenleving die natuurlijk graag veilig over straat gaat. Daar geven we op allerlei manieren ook al beleidsmatig invulling aan. Dat doen we natuurlijk straks in het Bereikbaarheidsprogramma met veel aandacht voor gedrag. Dat doen we natuurlijk als we zelf onze wegen inrichten. Dat vragen we natuurlijk ook van gemeentes en ontwikkelaars die projecten doen. Maar door hem nu op te nemen als regel in deze paragraaf, zijn wij toch bang dat het eerder een beperking oplevert van de mogelijkheden dan een verruiming. Niemand streeft natuurlijk naar verkeersonveilige ontwikkelingen. Dus het is ook niet zo dat we tot nu toe dingen hebben gezien waarvan we zeggen van, hadden we nu maar een instructieregel gehad voor verkeersveiligheid, dan was het tenminste een veilig plan geworden. Dus vandaar dat die bij ons ook nog nooit was opgekomen als idee van, laten we er een instructieregel over maken, omdat we gelukkig zien dat de urgentie die wij proeven bij het verbeteren van verkeersveiligheid ook in de samenleving breed leeft. Dat betekent niet dat we niks aan verkeersveiligheid willen doen. Straks zullen we bij het Bereikbaarheidsprogramma natuurlijk zien dat we beleidsmatig allerlei inzet hebben en dat we er zelf ook de nodige aandacht aan geven en dat gemeentes dat ook doen.

De voorzitter: Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Dank u, voorzitter. Ik kan er ook ... Ik denk dat de heer Van Schie nog een paar woorden eraan wil toevoegen en dan kan ik hem helemaal meenemen.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, als u het mij toestaat.

De voorzitter: Jazeker, maar ik verstond niet wat mijnheer Westerlaken zei.

De heer Westerlaken: Ik zei van, ik weet niet of de heer Van Schie nog een paar woorden hieraan wil toevoegen, aan dit amendement. Want dan wacht ik even totdat hij daarmee klaar is.

De voorzitter: Mijnheer Van Schie rondt zijn argumentatie op dit punt af.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, want ik was natuurlijk ook wel even getriggerd door het gesprek zojuist over de begripsbepalingen van, wat bedoel je eigenlijk met verkeersveiligheid? Toen heb ik toch voor de grap nog even opgezocht wat in het woordenboek staat, en dat is een inrichting waarin de verkeersdeelnemer geen risico loopt. Natuurlijk streven we er met zijn allen naar dat we een situatie willen waarin mensen zo min mogelijk risico lopen. Maar verkeersveiligheid in die zin bestaat natuurlijk niet. Dus het is ondenkbaar dat we een ontwikkeling doen waarin geen ongelukken kunnen gebeuren. Dat geef ik nu even aan als argument, voorzitter, om aan te geven dat we ... Een totaal verkeersveilig situatie eisen, kan niet. Wat we wel willen, is verkeersveiligheid nastreven. We willen dat met inrichting, met beleid, met gedragsverbetering. Maar door het nu als regel op te nemen zonder dat we precies weten wat we ermee bedoelen, vinden wij te kort door de bocht. Dus het voorstel en de handreiking die ik aan de indieners van de motie zou willen doen, is dat wij straks bij de uitwerking van het Bereikbaarheidsprogramma en in de analyse van onze beleidsvoornemens op het punt van verkeersveiligheid met elkaar wel beschouwen van, had het ons op enig moment geholpen om hier strakkere afspraken over te maken, dat we dat nog eens een keer goed beschouwen en dan inderdaad in een volgende ronde met elkaar meenemen. Want er gaat nu niks mis op het gebied van verkeersveiligheid door de

Omgevingsverordening. Dus dat is de oproep die ik eigenlijk aan de indieners zou willen doen en de handreiking van, laten we daar goed met elkaar naar kijken hoe het beter kan gekaderd dan nu alleen maar een woord toevoegen dat eigenlijk materieel niet heel veel toevoegt en wel weer heel veel werk veroorzaakt voor gemeente, ambtenaren die moeten gaan nadenken, wat bedoelen ze daarmee?

De voorzitter: Het is duidelijk. Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Dank u, voorzitter. Ik constateer dat hier een kwestie is van, kan wel, wil niet. De argumentatie van, wil niet, vind ik een beetje vreemd. Want u zegt eigenlijk van, het gaat allemaal hartstikke goed, en op het laatst zegt u van, het geeft wel veel gedoe bij de gemeente. Dat zou kunnen suggereren dat die het dan misschien liever niet doen. Dan zeggen wij, neem het dan op, dan zijn ze het verplicht. Nu de goede wil bij allen, maar misschien over een aantal jaren niet meer, dan zou ik zeggen, het kan, dus neem het op. Dan weet je zeker dat het ook navolging krijgt, dat het gewoon uitgevoerd wordt. Dus ik ... Uit uw redenering maak ik op dat het kan en dat het ook heel goed denkbaar is.

De voorzitter: Goed.

De heer Westerlaken: Overigens over die begrippen, wij willen ... Wij hoeven dit niet in ... Een definitie in het begrippenkader. Dat terzijde. Anders hadden we dat ook wel gevraagd.

De voorzitter: Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, het risico in herhaling te vervallen. Het is op dit moment ... We weten allemaal, die verordening is een zwaar middel. Je zet dat in om echt onwenselijke dingen te voorkomen. Dat moet je dus ook alleen doen als je het heel helder kan maken wat je nastreeft. Wij zien met de toevoeging van dit woord die helderheid niet ontstaan. Wat we wel zien ontstaan, is dan vervolgens onduidelijkheid van, wat betekent dit, waar moeten we aan voldoen, moeten we overal in elke 30 kilometer per uur-woonwijk ook vangrails gaan plaatsen? Het is gewoon niet klaar en helder wat we verlangen dan van de indieners. Dus daarom zeg ik, heb geduld, geef ons nog de tijd om even na te denken hoe we hem zo kunnen formuleren dat mensen er ook wat aan hebben. Want nu roept het meer vragen op dan het beantwoordt, terwijl er nu geen probleem is. Er is niks stuk in de regelgeving op dit moment. Dus probeer het ook niet te repareren. Met alle goede bedoelingen van dien, want niemand is hier meer overtuigd van het nut van goede veiligheid dan deze gedeputeerde.

De voorzitter: Dank u. Dank u wel. Ik zou zowel de leden van de Staten als de leden van het college op willen roepen om wat korter en bondiger te formuleren en herhalingen te voorkomen. Want volgens mij is het helder wat u tegen elkaar gezegd hebt. Mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Dank, voorzitter. Kan de gedeputeerde een inschatting maken of dit amendement een nieuwe titel introduceert voor mensen om naar de Raad van State te gaan en ook kan toetsen op dat element eerst veiligheid te vragen, als er sprake is van een omgevingsplan? En kan hij dan ook een duiding geven over hoeveel handvatten dit amendement geeft voor de Raad van State om dan ook te beoordelen of daar goed invulling aan gegeven is?

De voorzitter: Mijnheer Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Nee, voorzitter, dat kan deze gedeputeerde niet. Dat is precies de reden waarom ik het nu ook wil ontraden.

De voorzitter: Dank u wel. U kunt vervolgen.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, dan ga ik verder over lopen, waar ik twee vragen over heb mogen ontvangen van de Staten, van de ChristenUnie en van Volt. Eigenlijk hoe we daarmee omgaan en of we daar niet ook iets mee zouden moeten in een toekomstige versie van het Bereikbaarheidsprogramma. Daar komt ook een motie over van de ChristenUnie. De vraag ging eigenlijk over, hoe is het lopen nu opgenomen in het Bereikbaarheidsprogramma? Dat hebben we als een van de middelen opgenomen waarin we de gezonde en duurzame mobiliteit willen bevorderen. Ook een van de punten uit ons coalitieakkoord. Uiteindelijk gaat dat natuurlijk ook landen in een uitvoeringsprogramma. U moet daarbij denken aan het beter toegankelijk maken van bushaltes, veilige oversteken creëren. Zo zorgen dat nabijheid, die we sowieso nastreven in het Bereikbaarheidsprogramma, ook voor de loper slash wandelaar het uitgangspunt is. Dit valt allemaal, zeg ik ook tegen de fractie van Volt, onder het kopje gezond en duurzaam gedrag. Daarbij streven we in het Bereikbaarheidsprogramma naar om alles wat binnen tweeënhalf kilometer van huis is, lopend goed bereikbaar te maken. Dus dat is alvast een doorkijkje. Dan kijk ik ook eventjes, voorzitter, naar de motie van de ChristenUnie op dit vlak, die eigenlijk zegt van, ga dat nou bij een volgende verordening ook opnemen. Daar wordt het wandelnetwerk weer genoemd. Dat is dan weer even de vraag van, dat is begripsmatig ook ingewikkeld. Sorry dat we daar toch steeds weer op terugkomen. Maar wat het wandelnetwerk precies is, dat weten we nog niet. Dus dat zullen we dan ook even moeten uitwerken. Dat doen we met plezier overigens, want dat past ook wel in die visie op lopen die we hebben. Maar of het daarbij ook nodig wordt om dat lopen slash wandelen ook beter te verankeren in de verordening, dat weten we dus nu ook nog niet. Dus daar is ook weer de vraag bij deze motie van, op zich sympathiek, we laten hem oordeel Staten, maar geef ons dan ook wel de kans om terug te komen met de boodschap, misschien landt het uiteindelijk niet in de verordening, omdat het goed geborgd is in beleid en in de campagnes die we daarop doen.

De voorzitter: Mijnheer Schaddelee.

De heer Schaddelee: Dank, voorzitter. Dat laatste zou denk ik sowieso een goede overweging zijn. We gaan natuurlijk niet iets vragen wat straks geen zin heeft of geen effect heeft. Waar ik wel ook nog een beetje naar zit te zoeken, want we hebben hem in eerste instantie als amendement ook ambtelijk besproken en we hebben hem nu toch weer teruggeschreven naar een motie, is dat, zou het ook niet een werking kunnen hebben naar gemeenten toe die je namelijk een extra mogelijkheid geeft om een bereikbaarheidsplan te onderbouwen? Je zegt eigenlijk van, naast dat u bereikbaarheid kunt regelen via fiets, ov, noem het hele rijtje maar, zou het eventueel ook bij lopen kunnen. Dat klinkt misschien een beetje science fiction-achtig, maar dat is het helemaal niet. Bijvoorbeeld bij Odijk Bunnik wordt een woningbouwlocatie ontwikkeld, waarbij misschien wel, als je de huidige fietsbrug over de A12 slim gebruikt en ook voor voetgangers toegankelijk maakt, ineens de bereikbaarheid te voet naar een station realiseert. Dus ik denk dat het best ook wel mogelijkheden kan bieden. Ziet de gedeputeerde die kans? Dus dat je ook juist een verruiming van mogelijkheden biedt aan ontwikkelaars.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, en dat is dan beantwoording misschien ook een mooi bruggetje misschien naar de motie van Volt, Partij voor de Dieren, ChristenUnie en 50PLUS over duurzame mobiliteit als onderdeel van een mobiliteitsonderzoek. Want er werd ook een beetje de suggestie gewekt alsof dat mobiliteitsonderzoek bedoeld is om allerlei drempels op te werpen voor wat mensen dan wel niet zouden mogen. Dat is natuurlijk juist bedoeld om ontwikkelingen mogelijk te maken. In die zin onderschrijf ik heel erg wat de heer Schaddelee zegt, voorzitter, dat lopen natuurlijk een uitstekende manier kan zijn om uiteindelijk in dat mobiliteitsonderzoek ook aan te tonen dat een ontwikkeling niet bijdraagt aan een onaantoonbare belasting van ons wegennet. Want dat is natuurlijk uiteindelijk waar ook dat hele mobiliteitsonderzoek voor bedoeld is, ook om gemeentes de handvatten te bieden om aan te tonen dat hun ontwikkeling kan en dat we daarmee niet alle negatieve effecten die daarbij zouden kunnen ontstaan ook gaan ervaren. Dus in die zin is die motie Kansanalyse wat ons betreft ook wel onderdeel van wat we willen en willen we dat ook echt wel met u in kaart brengen of die duurzame mobiliteit daar in die mobiliteitsonderzoeken een rol kan spelen. Misschien

niet als doel, maar wel als middel. Maar uiteindelijk met hetzelfde resultaat. Ook daarvoor weer de waarschuwing dat we best zouden kunnen terugkomen dan met het verhaal, sorry, mensen, dit is eigenlijk best goed geregeld in het mobiliteitsonderzoek. Het gaat geen ...

De voorzitter: Mag ik u onderbreken? U bent ... U herhaalt zichzelf. Volgens mij is de heer Schaddelee tevreden.

Gedeputeerde Van Schie: Maar ik ben nu de motie van Volt aan het beantwoorden. Ik dacht, ik doe dat in de tijd van de ChristenUnie en dan geeft dat de collega's een keer ruimte.

De voorzitter: Dat viel mij ... Dat viel mij ook op. Ga door.

Gedeputeerde Van Schie: Dat geeft ons bij dat ... Misschien ook wel weer de kans om daar nog iets mee te doen, als instructieregel of ergens bij de volgende aanpassing van de verordening. Maar ook de winstwaarschuwing, dat we misschien met u teruggekomen van, het is niet nodig om daar ook in de volgende verordening een wijziging op voor te stellen. Voorzitter, daarmee heb ik denk ik de vragen op lopen beantwoord en ook de moties op mobiliteit dan allemaal gepakt.

De voorzitter: Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Heel kort. Dus positief geadviseerd, begrijp ik, met de lezing die u net gaf?

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, oordeel Staten lijkt me een mooie. Doet ermee wat u goed vindt. Dus wij willen ... Pakken de boodschap graag op. Dus ook als u deze motie niet aanneemt, dan denk ik dat we een heel eind komen. Alleen gaan we dan misschien niet expliciet terugkoppelen wat er gevraagd is, maar gaan we hetzelfde doen.

De heer De Jong: Dan constateer ik dat de motie waarde heeft. Dank u.

De voorzitter: Mijnheer Van Schie, u gaat verder.

Gedeputeerde Van Schie: Dank, voorzitter. Dan tot slot nog één motie, voorzitter, op het gebied van de economie en wel de bedrijventerreinen en de circulaire economie. We hebben daar uitgebreid ook over gesproken in de commissie, voorzitter. Ik pak even mijn eigen notities erbij. Ik kan het ook wel uit mijn hoofd, denk ik. Circulaire economie vinden we ontzettend belangrijk. Als we nu ruimte gaan bieden aan bedrijven om zich op nieuwe terreinen te vestigen, is het zeker zo dat een van de beleidsvoornemens is om daar heel veel ruimte te bieden voor circulair. Is het dan uitsluitend zo, of moet het voorrang krijgen of hoe verhoudt het zich dan tot andere initiatieven, is wel echt iets wat we nog nader moeten uitwerken. Wij vragen bijvoorbeeld straks in het nieuwe Programma Wonen en Werken ook aan gemeenten en initiatiefnemers om te beargumenteren en met uitgifteprotocollen voorkeur aan te geven voor welke bedrijvigheid als eerste gewenst is en misschien als tweede. Daar is circulariteit een belangrijk, maar niet het enige beleidsvoornemen wat we hebben op het gebied van bedrijventerreinen. We willen namelijk ook verduurzamen, vergroenen, rekening houden met water en bodem, een prettige leefomgeving, allerlei aspecten die relevant zijn voor de ontwikkeling van bedrijventerreinen. Dus voorrang in de zin van, alleen nog maar circulair, niks anders, dat gaat niet lukken, denk ik. Er in sterke mate rekening mee houden en ook beleidsmatig op voorbereiden, zeker wel.

De voorzitter: Mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Dank u, voorzitter. We hebben hier te maken met de gedeputeerde Mobiliteit. Dus u weet alles van voorgang. Maar voorrang is natuurlijk niet een ultieme nummer één-positie. Voorrang sluit precies aan bij uw eerste punt, we vinden circulaire economie heel belangrijk. Voorrang betekent dus dat bedrijven die circulair zijn ten opzichte van bedrijven die dat volledig niet zijn, een voorkeurspositie krijgen. Dat is eigenlijk

alles waar de oproep nu om gaat. Dus als ik uw woorden goed beluister, kunt u dat eigenlijk prima onderschrijven, zonder daarbij de conclusie dat ieder bedrijf dat circulair is op nummer één-positie komt.

De voorzitter: Goed. gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Schie: Voorzitter, heel fijn dat de heer Travaille dat op die manier waardeert, want ... Alleen het risico bestaat natuurlijk wel dat als vele partijen voorrang krijgen, dat het onoverzichtelijk wordt op het kruispunt, zeg ik er dan ook maar bij. Dus eens en in die zin ook onderschrijf ik hier de uitgangspunten van de motie van de Partij voor de Dieren en 50PLUS en SP, voorzitter. Met dus vooral ook weer de winstwaarschuwing van, weet wel dat als we straks met uitgifteprotocollen komen, dat circulariteit niet het enige criterium gaat zijn, maar dat er ook andere een rol spelen. En daarbij, voorzitter, mag ik dan toch nog aangeven dat circulariteit natuurlijk ook wel een heel breed begrip is. Je kunt het hebben over ...

De voorzitter: Misschien is ... Dat is op zich al benoemd. Mijnheer Travaille is tevreden met uw antwoord. Mevrouw Ghijsels.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Ik heb een vraag, of het juridisch eigenlijk wel mag, op deze manier in een verordening, ook in welke mate dan bijvoorbeeld werkgelegenheid gewogen gaat worden en hoe dat dan allemaal in regelgeving verwerkt zou moeten worden.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Schie: Daarom vraagt deze motie ook om een definitie, wat ons heel verstandig lijkt. Want er zijn circulaire bedrijfsprocessen die fantastisch zijn, waarbij ondernemers zeggen van, ik heb een circulair bedrijfsproces, dus ik ben ontzettend circulair. Terwijl de buurman echt elk schroefje en elke bananenschil hergebruikt en naar 100 procent circulariteit streeft. Dus een begripsbepaling is denk ik inderdaad heel nuttig. Daar vraagt deze motie ook om, dus dat gaan we dan ook doen. Maar hoe ... Of dat juridisch uiteindelijk volgende keer ook gaat landen in de verordening en onder welke voorwaarden en kaders, dat is precies de discussie die we meerdere keren vandaag hebben gehad. Daar kan ik nu nog geen antwoord op geven.

De voorzitter: Goed. Vervolgt u de beantwoording.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Maar wat is uw advies ten aanzien van deze ...

Gedeputeerde Van Schie: Deze motie is oordeel Staten, dus we denken dat het kan op deze manier. Maar we weten ook niet of het dan uiteindelijk volgend jaar, als we opnieuw de verordening behandelen, ook gaat landen in een instructieregel, precies om de argumentatie die u heeft, ook een keer goed te kunnen analyseren, voorzitter.

De voorzitter: Daar gaat u dan weer over. Mijnheer Van Schie was klaar.

Gedeputeerde Van Schie: Volgens mij een-twee-drietje klaar.

De voorzitter: Dank u wel, dank u wel. Dan gaat mijnheer Bakker het stokje overnemen. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Bakker: Gezondheid. Voorzitter, dank. Ik heb een tweetal amendementen en één motie. Die zijn alle drie van Volt. Daar zal ik op ingaan. Het debatje waar het natuurlijk even over ging, ging over bestrijdingsmiddelen, glyfosaat, waterwingebieden. Het leek wel even uit dat debat alsof we in de waterwingebieden in Utrecht bestrijdingsmiddelen, glyfosaat nog is toegestaan. Dus ik dacht, het is toch goed om daar nog wel even iets over te zeggen. Dat is niet zo. Alleen in de Bethunepolder zijn er 25 jaar geleden afspraken gemaakt en zijn er onder zeer strikte, hoe zeg je dat, regels, die wij ook vandaag weer teruglezen,

zijn na enige uitzonderingen op gemaakt. Ik dacht, het is toch goed om even te noemen. Zie daarvoor artikel 3.16 ook in de verordening. Amendement 24-8 en amendement 24-10, daar gaat het om. Die gaan over de Bethunepolder. Laat ik beginnen om te zeggen dat wij het doel met de indieners van de het amendement volledig delen, namelijk het werken aan het verbeteren van de kwaliteit en de gezondheid van het water en van de bodem. Puur juridisch kunnen beide amendementen, maar toch ontraden wij deze. Dat doen we om een drietal redenen. Ik heb ze samengevoegd. De wijzigingen waar we mee te maken hebben hier, die hebben niet voor inspraak et cetera voor gelegen en daarmee ontbreekt in het proces wat ons betreft echt wel zorgvuldigheid, vooral omdat het hier niet iets gaat om wat alleen de provincie Utrecht aangaat. Nee, het gaat ook om agrariërs, bewoners, maar bijvoorbeeld ook het drinkwaterbedrijf in het gebied. Hebben wij niet kunnen consulteren, hebben wij niet mee kunnen samenwerken. Dat moeten we volgens mij niet willen op deze manier. Wij hebben ook niet een volledig goed overzicht van wat nu de effecten zijn en de gevolgen hier juridisch, financieel, maar überhaupt ook hoe dit landt in het gebied. Daar hebben we ook niet met het drinkwaterbedrijf over kunnen schakelen. Ook is het zo, wanneer dit wordt aangenomen, en dat gaat dan met name over amendement nummer 24-8, dan is het bij wijze van spreken morgen vigerende regelgeving en dan is er geen sprake van een overgangperiode of wat dan ook. U kunt zeggen, dat is dan maar zo. Wij vinden dat in ieder geval niet de manier waarop je dit soort dingen zou moeten bewerkstelligen. Om die redenen zeggen wij, ontraden. Maar we begrijpen de inzet van de indieners goed en daarom wil ik ook met een drietal zaken komen die we wel gaan doen. Namelijk, er komt een Statenbrief, die zit in de pijplijn, over de Kaderrichtlijn Water. We bieden daar een handelingsperspectief en we zullen daarin ook ingaan in het terugdringen van gewasbeschermingsmiddelen. We bekijken dat vraagstuk in zijn totaliteit. Dus niet alleen de Bethunepolder. Nee, het hele gebied. En hoe heeft dat nou relatie tot de waterkwaliteit, welke opties hebben we en wat vraagt ons dat procesmatig in beleid en vervolgens mogelijk ook in regelgeving? Kortom, dat onderzoek loopt en dat komt naar u toe. We nemen gewasbeschermingsmiddelen en PFAS nadrukkelijk ook mee in de totstandkoming en het proces na de tweede wijziging, naar de tweede wijziging van de Omgevingsverordening, en kijken wat daarin wel of niet mogelijk en wenselijk is om water en bodem te verbeteren. Heel specifiek wil ik graag toezeggen dat we de ambitie om glyfosaatgebruik in de Bethunepolder, ook al is dat zeer beperkt en zeer ingekaderd, om dat, zoals de amendementen ook opdragen, om dat tegen te gaan. Dat nemen wij mee onder de arm naar het proces dat natuurlijk al wel redelijk snel gaat lopen richting de wijziging van de tweede Omgevingsverordening. Dus die nemen wij daar heel expliciet in mee. Maar we zeggen even, hou hem nog ... Hou dit nog heel even vast en zorg dat we dit zorgvuldig en ordentelijk doen. Dus ik vraag daar begrip voor van de indienende partijen. Dan kom ik bij de motie ...

De voorzitter: Ik zie een ... Ogenblikje, mijnheer Bakker. Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Even voor de goede orde. Want in een eerder stadium, ik denk een week geleden, toen wij het in eerste instantie aan mensen kenbaar maakten hier, stonden PFAS en glyfosaat nog in hetzelfde amendement. Dat is inmiddels niet meer het geval. Dus nu is het een motie die oproept om inderdaad richting die tweede wijziging te kijken of we PFAS, PFAS-houdende bestrijdingsmiddelen, kunnen verbieden. Maar het amendement gaat enkel over het glyfosaat. Ik hoor dat u zegt van, daar hebben we het niet over kunnen hebben. Dat verbaast me toch enigszins, omdat de wijziging op de verordening toch niet uit de lucht komt vallen. Dus die uitzondering die erin staat, die heeft u kunnen bespreken, zeg ... Vraag ik via de voorzitter. Dus dan heeft er kennelijk een gesprek plaatsgevonden waarin u, dat vraag ik me af, ook heeft gehad over de waarde van zo'n uitzondering van dit vervuilende goedje, dus ... En mijn tweede vraag zou zijn, als u stelt dat het een groot bezwaar is, ondanks dat u ook stelt dat het juridisch wel kan, dat als we het nu gaan verbieden, dat we dan geen overgangsregeling hebben, ziet u dan wel mogelijkheid om het wel te gaan verbieden maar met een bepaalde overgangsregeling?

De voorzitter: Mijnheer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Aangaande de eerste vraag van de heer De Jong, deze uitzonderingsgronden staan al heel lang in die omgevingsverordening. Deze afspraken zijn er al heel lang. Daar zijn een aantal woorden in veranderd. Maar we hebben sec over het voorstel wat Volt en een aantal andere indienende partijen nu doen, daar ... Dat heeft natuurlijk niet zo voorgelegen, want u schrapt eigenlijk het hele gebruik onder voorwaarde van glyfosaat in dat gebied daarmee. Daarvan zeggen we, die ambitie en die beweging begrijpen we, maar laten we dat nou even in een zorgvuldig proces doen, zodat alle betrokken belanghebbenden, dat zeg ik ook ... U hecht volgens mij ook een zeer brede samenstelling hier aan het belang van goede participatie, dat we dat daarin eventjes meenemen. Dus dat is de oproep en de vraag die ik daarin doe. Daarbij zeggen we helemaal niet dat het inhoudelijk niet mogelijk moet zijn. Dat is de beantwoording daarop. Ik moet nog trouwens uw motie ... Daar moet ik nog wat over zeggen. Maar dat ... U interrumpeerde mij.

De voorzitter: Die komt zo. Op dit punt, mijnheer De Jong, tot slot.

De heer De Jong: Tot slot, voorzitter. Dus mag ik dan concluderen dat als het amendement, moet ik het nu goed zeggen, geen amendement was geweest, maar een motie waarin was gesteld, we gaan het verbieden per tweede wijziging, dat u dan had gezegd, gaan we doen? Klopt dat?

De voorzitter: Mijnheer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Ik heb u volgens mij net getracht te zeggen dat wij in de brief die over de Kaderrichtlijn Water gaat, gaan wij dat hele vraagstuk van gewasbeschermingsmiddelen en ook glyfosaat beschouwen in zijn totaliteit. Wat kan je daar nou mee doen? Wat moet vervolgens landen in beleid? Dat is ... Die discussie hebben we met elkaar hier vaker gehad. En wat moet vervolgens, en kan ook, landen in regelgeving, in onze verordening? Dat is wat er nu gaat gebeuren. Hieruit nemen wij heel graag mee, namelijk dat wij richting die tweede wijziging uw wens daarin meenemen en kijken, hoe kunnen we dat hier nou een plek in geven? Of dat dan ook letterlijk de uitkomst gaat worden zoals u het wilt, dat durf ik nu nog niet te zeggen, want dat proces moeten we toch ook even zorgvuldig met elkaar doorlopen.

De voorzitter: Goed. Voldoende. Mijnheer Adriani

De heer Adriani: Voorzitter, vaak in dit debat gaat het over, kan het juridisch, is het bestuurlijk zorgvuldig en is er politieke wil om het te doen? Dat speelt hier ook weer een beetje. Nou lag er vorig jaar volgens mij ... is er een motie in de Kamer aangenomen die zich uit heeft gesproken tegen het gebruik van glyfosaat en ook bepleit heeft dat het kabinet zich daarvoor zou ijveren. Het heeft er heel lang op geleken dat de Europese Commissie dat verbod ook zou laten ingaan. Dat was allemaal een kwestie van politieke wil en dan zou het uiteindelijk wel gebeuren. Nu is dat niet gebeurd, zijn er in ieder geval stemmen in deze Staten die nog steeds op dat standpunt staan en nu beroept hij zich op eigenlijk bestuurlijke zorgvuldigheid. Maar tegen de achtergrond van dat we in feite al twee keer bijna vanwege hogere regelgeving op dit punt aangekomen worden, wat belemmert dan dat we toch nu niet deze stap zetten?

De voorzitter: Mijnheer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Dan moet ik mezelf toch een beetje herhalen hebben. Want het feit dat er van hogerhand die besluit... Die beslissing niet is genomen, en daar overigens ook weer bijvoorbeeld recent uit Europa hele contraire bewegingen te zien zijn op dit dossier, maakt het vrij weerbarstig van, wat gaan we dan wel en niet doen? Wij zeggen in ieder geval, we steunen het ... We steunen de ambitie en het doel, maar wel met één ding voorop, namelijk zorgen voor goede waterkwaliteit, zorgen voor goede bodemkwaliteit. Dat moeten volgens mij iedere keer het doel zijn. Daarbij zeggen we, doorloop nou even rustig dat proces. En niet rustig als in jaren. Maar geef ons heel even de tijd om dat goed uiteen te zetten. Dan kan uiteindelijk misschien de conclusie wel uiteindelijk hetzelfde zijn, dan hebben we het wel in de volle breedte kunnen beschouwen.

Wij zeggen, nu op dit moment deze klap geven, dat zou echt gewoon te snel zijn en te onzorgvuldig. Om eerlijk te zijn, vind ik het ook gewoon niet netjes naar bewoners, ondernemers, medeoverheden om dat zo te doen.

De voorzitter: Mijnheer Travaille

De heer Travaille: Dank u, voorzitter. Het zal u niet verbazen dat ik het appel van vorige sprekers ondersteun. We hebben hier drie vlaggen hangen, een Europese, een Nederlandse en eentje van Utrecht. Wij hebben ook een bestuurlijke zorgvuldigheid naar Utrecht toe. Naar burgers, bewoners, recreanten, iedereen die hier verblijft en werkt. Zou je niet kunnen betogen juist dat die bestuurlijke zorgvuldigheid betekent dat we juist wel die stap zetten, die stap waarvan iedereen weet dat het komt, waarvan iedereen dat tien jaar geleden eigenlijk al wist en waar iedereen eigenlijk klaar voor is? Bestuurlijke zorgvuldigheid, kunt u dat ook uitleggen als, laten we dat nu juist wel doen en nu al in de Omgevingsverordening.

De voorzitter: Mijnheer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Ik kon eigenlijk een heel stuk met u meegaan, zeg ik tegen de heer Travaille. Maar het laatste stukje zit hem volgens mij net even the gist. Namelijk, gaan wij dat in dit debat op dit moment in een amendement regelen, of zorgen we dat we dat eventjes netjes meenemen in het totaal bezien? Want het gaat, even voor de duidelijkheid, hier alleen over de Bethunepolder, waar ook nog eens het gebruik zeer beperkt is. Wij zeggen, neem dat even mee in zijn totaliteit. Geef ons daar even de tijd voor om dat even goed te doorlopen en dan ook inderdaad het proces even netjes aan te vliegen. Daar kan je inderdaad, en dat zijn ook ... Op dit moment zitten wij wel in die denkwijze, te kijken, kan je dat veel meer even zorgen dat we inderdaad partijen goed meenemen in een goede overgangsprocedure, dat we overstappen op andere middelen stimuleren en dat we uiteindelijk mogelijk toewerken naar een verbod. Dat plotsklaps bij het knippen van de vinger te doen, dat is niet wat we voor...

De voorzitter: Ik zie een herhaling in het debat. Volgens mij zijn de standpunten heel helder. U kunt vervolgen.

Gedeputeerde Bakker: Motie. Motie nummer 24-8, voorzitter. Het eerste deel van het dictum, ga ik heel kort zijn, daar kunnen wij zeker mee uit de voeten. Het tweede deel van het dictum is een beetje streng opgeschreven. Dat zouden we graag iets meer in beleid en regelgeving zien, waaronder mogelijk die tweede Omgevingsverordening. Ik heb van de lunchpauze gebruik gemaakt om de heer De Jong daar wat suggesties vanuit ons aan mee te geven. Dus op deze manier ontraden, maar mogelijkerwijs komen wij daar samen uit. Dank, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Bakker. Nu het woord aan mevrouw Sterk.

Gedeputeerde Sterk: Dank u wel, voorzitter. Voor mij twee amendementen. Ik begin met het amendement van de BBB van mevrouw Ghijssels. Mevrouw Ghijssels, ik denk dat wij eigenlijk met de bedoeling van uw motie dat het we daar snel over eens zijn, dat het belangrijk is om te kijken hoe we kunnen zorgen ... Hoe die grote uitdaging die agrariërs hebben, ook kunnen leiden tot andere en nog steeds goede verdienmodellen en hoe je daar op de bedrijfsvoering ook op kunt aanpassen. Dat is juist eigenlijk ook de reden dat wij deze wijziging hebben voorgesteld. Want wat wij doen met deze wijziging, is dat we eigenlijk een uitzondering maken op een beperking die er op dit moment is. Want de regel is in de Omgevingsvisie dat de agrarische functie altijd de hoofdfunctie is en daarnaast hebben we nevenfuncties. Wat we hiermee doen, is dat we het mogelijk maken dat juist ook in de omgeving van de steden, waar veel dagrecreatie ook is, dat dus ook die dagrecreatie de hoofdfunctie zou mogen worden voor agrariërs. Dus daarmee creëer je juist een verdienmodel. Dat we nog niet alles aanpakken, is omdat we natuurlijk nog een discussie gaan hebben over die Omgevingsvisie, dat we ook een Landbouwvisie hebben waar we met elkaar over praten, omdat we aan het kijken zijn, wat betekent dat nu wat er is aan ambities die we hebben en hoe zich dat verhoudt tot ook de verdienmodellen voor de

agrariërs. Dus wat wij doen juist met deze regel die we hier nu in hebben opgesteld, is dat we die mogelijkheden voor boeren juist willen vergroten op het punt van die dagrecreatie.

De voorzitter: Mevrouw Ghijssels.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Misschien ter verduidelijking. Dat is helder. Maar waar het wringt, is op het moment dat een agrariër eigenlijk nog maar heel beperkt inkomsten heeft vanuit de landbouwsector, zoals het nu omschreven staat, betekent dat namelijk dat er geen ruimte is voor bijvoorbeeld een bed and breakfast of kleine nachtrecreatiemogelijkheden. Wij begrijpen wat de bedoeling, dat hebben we vanochtend ook gezegd, vanuit wat de bedoeling is geweest om daar nog enigszins een beperking van dag aan te voeren. Maar daarin, in het kielzog wordt dit effect ook meegenomen. Dat is waarom we dit amendement hebben ingediend.

Gedeputeerde Sterk: Dan denk ik ook op dat punt dat er toch iets van een misverstand lijkt. Want die kleinschalige campings en die B&B's zijn nu ook al mogelijk en daar veranderen we helemaal niets in. Alleen wat we willen voorkomen nog op dit moment, en dat is het bredere gesprek denk ik wat we met elkaar moeten voeren, en dat moeten we volgens mij bij de Omgevingsvisie doen en bij de Landbouwvisie, is, willen we die dingen omdraaien? Willen we zeggen dat je ook ineens een grootschalige camping als hoofdfunctie zou mogen doen op de plek waar op dat moment die agrariër gevestigd is? Dat heeft nogal consequenties, ook ruimtelijk en ook economisch. Volgens mij moet je dat in een bredere discussie bekijken dan nu even snel aanpassen. Wat we dus al wel doen, is een eerste stap zetten, juist voor die dagrecreatie, omdat daar denk ik ook al best behoefte aan is. We hebben ook Groen Groeit Mee, waarin we juist ook zeggen, we willen ook die mogelijkheden creëren dicht bij dat toerisme en bij die recreatie aan. Maar die tweede stap die u wilt zetten, die gaan we misschien wel zetten, dat durf ik nu niet zo te zeggen. Dat is ook een gesprek dat we volgens mij met u nog moeten aangaan. Maar ik zou willen waken om die nu al te zetten, terwijl we niet zo goed de consequenties daarvan kunnen overzien.

De voorzitter: Mevrouw Ghijssels, voldoende? Misschien is de microfoon ...

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: Excuses. We praten een beetje langs elkaar heen. Dus ik begr... Ik ga ... Ik begrijp heel goed wat u zegt, alleen er is een kleine groep die hier mogelijk de dupe van kan worden en daar ziet dit amendement op toe. Misschien dat we daar ...

De voorzitter: Goed. Er komt straks nog een schorsing. Dan is vast de gedeputeerde bereid om nog even met u mee te kijken.

Gedeputeerde Sterk: Zeker, voorzitter.

De voorzitter: U kunt vervolgen.

Gedeputeerde Sterk: Volgens mij willen we allebei hetzelfde, maar het lijkt alsof er een soort van spraakverwarring is. Misschien kunnen we dat ophelderen. Dan kom ik bij de andere motie. Dat is de motie van de SGP en UtrechtNu! en de 50PLUS over de haas. Volgens mij, waar het over gaat, is over de discussie, hoe gaat het nou eigenlijk met die haas hier bij ons in de provincie? De stelling van de SGP is dat het eigenlijk best wel heel goed gaat en onze stelling is dat het wel lijkt, als je naar de wetenschappelijke gegevens kijkt, dat het langzaam een beetje beter gaat, maar dat matig ongunstig, waar het naartoe lijkt te gaan, nog steeds gewoon ongunstig is. Dat betekent gewoon dat er geen juridische basis is nu om te zeggen, wij laten toch die haas op die lijst staan en dat wij die haas dus van die lijst af moeten halen. Dan zegt u misschien, maar goed, er zijn ook tellingen van de WBE. Die zijn op dit moment inderdaad bezig. Dat vind ik op zich ook een goede ontwikkeling, hoe we kunnen kijken hoe de manier waarop zij tellen, hoe we dat ook wetenschappelijk verifieerbaar kunnen maken, zodat we die ook kunnen gaan gebruiken. Maar dat is op dit moment nog niet aan de hand.

De voorzitter: Mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dan ben ik benieuwd welke juridische basis er dan aanwezig is waarop de gedeputeerde dit zegt.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Bakker: De wetenschappelijk gevalideerde methodiek die wij hanteren, die op basis van het CBS is vastgesteld. Dus waar wij van uitgaan, is dat ... De trend die wij bekijken, is vanaf 1997. Dat is ook ... Die uitspraak heeft de rechtbank in Den Haag gedaan op, ik lees het even op, want ik heb ... Ik ratel dat niet allemaal zomaar op. Op 11 oktober 2023, en die heeft geaccepteerd dat je eruit moet kunnen gaan vanuit het referentiejaar en de trend die er toen was met betrekking tot onder andere de haas. Dat was in het kader van de discussie over de jachtilijst. Bij die manier van kijken naar hoe de trend zich ontwikkelt van de haas, sluiten wij ons aan. Dat doet het Rijk ook.

De voorzitter: Tot slot, mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dat volg ik namelijk niet. Ik stel namelijk niet de tellingen ter discussie, ik trek alleen een andere conclusie vanuit de tellingen. Maar ik vroeg naar de juridische basis waarop u de uitspraak doet. Want in het Statenvoorstel wordt namelijk verwezen naar trendtellingen van de Zoogdierverseniging en dergelijke, dat daardoor geen juridische basis zou zijn. Mijn vraag is, welke juridische basis is er dan, zodat we deze haas, als het amendement aangenomen zou worden, dat het een onwettelijk amendement is? Want ik kom niet anders dan tot de mogelijkheid dat PS uitzonderingen kan benoemen op basis van jurisprudentie van de Raad van State, dat het enkele feit dat een dier dat op de rode lijst staat, niet leidt tot een actieve beschermingsplicht.

De voorzitter: Mevrouw Sterk.

Gedeputeerde Sterk: Waar wij ons ook baseren, is gewoon de trendontwikkeling die er is, als het gaat over de haas. Zo doen we dat bij andere soorten ook. Wij stellen vast dat hij heel lang negatief is. Als je helemaal terugkijkt naar 1950, is geloof ik 61 procent van de hazen afgenomen die wij hadden in Nederland. Nou lijkt het voorzichtig een beetje de goede kant uit te gaan, maar dat is nog niet goed genoeg om nu te kunnen zeggen dat we hem dan dus van die lijst afhalen. Dat zeggen wij op basis van wetenschappelijk gegevens die wij hanteren. Daar heb ik u net ook iets over gezegd. Die laten ons dus niet de mogelijkheid toe om te kunnen stellen dat we daar een andere keus in kunnen maken.

De voorzitter: Mijnheer Virginia.

De heer Virginia: Dank, voorzitter. Even een antwoord op de heer Van den Dikkenberg. Ik heb het net ook in mijn interruptie gegeven. Het staat ook in de inleiding die we toegestuurd hebben gekregen, artikel 3.57 van het Besluit kwaliteit leefomgeving, daar staat, als een diersoort op de rode lijst staat, en dat is de haas, en het maakt helemaal niet uit wat de staat van instandhouding of de trend is, dan is de provincie verplicht om daar maatregelen voor te treffen, om die staat van instandhouding gunstig te maken. Dus het kan niet. Maar mijn vraag aan het college, wat zouden de gevolgen zijn? Want we hebben de hele tijd de discussie over, kan het wel juridisch en willen we het wel politiek? En dat wij als politiek zouden bepalen wat juridisch zou moeten kunnen in onze provincie. Wat ... Kan gedeputeerde aangeven wat de consequenties zijn voor ons als provincie, als dit amendement wordt aangenomen? Want ik schetste net dat wij dan prompt of morgen of na 1 september voor de rechter staan en weer een tik op de vingers gaan krijgen.

De voorzitter: Goed. Mevrouw Sterk.

Gedeputeerde Sterk: Wat de gevolgen kunnen zijn, is inderdaad dat, als wij weten dat die staat van instandhouding ongunstig is en wij stellen het toch vrij van vergunningsplichtig zijn, dat wij inderdaad dan in gebreke gesteld kunnen worden als provincie. Dan moeten wij inderdaad daarvoor aansprakelijk worden gesteld. Dus daar ligt een risico voor ons, maar er ligt ook een risico, en dat wil ik ook benadrukken, juist voor als ... Stel dat je het wel op de lijst zou laten staan. Stel dat je hem wel op de lijst staat, is ... Dan loop je het risico dat, stel dat je een woonwijk wilt aanleggen en je gaat geen onderzoek daarnaar doen, dat iemand kan vragen om, en dat heet een executieve toets bij de rechter, dat hij dan vraagt van, maar heeft hij er wel voldoende onderzoek naar gedaan, dan moet je constateren dat dat dus niet is gebeurd, want het stond op de lijst, dus dan hoeft dat eigenlijk niet. Maar het was wel nodig als je kijkt naar de staat van instandhouding en dat wist ... Dat was ook bekend, dat die niet goed was. Dus dan zal er opnieuw onderzoek gedaan moeten worden. Dat levert een enorme vertraging op en het kan uiteindelijk ook ertoe leiden, wat waarschijnlijk is op basis van die stand van ... Staat van de instandhouding, dat je dus daar maatregelen voor moet treffen. Dus ook het gegeven wat er ook in het amendement wordt gezegd dat dat tot vertraging zou kunnen leiden, dat is dus niet ... Ik bedoel, het is daarmee niet zeker gesteld.

De voorzitter: Goed. Volgens mij is dit gewisseld. U bent het ook overduidelijk met elkaar eens. Dus dat is mooi. Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Dank u, voorzitter. Ik ben het heel erg eens met die laatste opmerking van mevrouw Sterk, dat je heel goed moet realiseren, zeker omdat een haas zo'n groot leef-, woongebied heeft, wat het betekent voor bijvoorbeeld woningbouw, wat u net aangaf. Mijn vraag daarbij is van, hoeveel moet je dan rekenen? Hoeveel hazen per hectare en hoeveel ... Hoe dicht moet die hectare ... Vanwege dat grote leefgebied, hoe moet je dan rekenen voor dat je wel of niet een ontheffing of vergunning kunt leveren? Dat maakt het een stuk makkelijker als je zegt van, laten we hem er dan toch maar opzetten, lijkt mij.

De voorzitter: Goed. U steunt het betoog van de gedeputeerde.

De heer Westerlaken: Ik wil een vraag ... Ik wil een antwoord van de gedeputeerde. Ik heb hem wel geformuleerd, misschien dat u het gemist hebt van, hoever moet je gaan? Wat ... Welke grenzen, welke cirkels kun je trekken?

De voorzitter: Maar dan stel ik voor dat we hierna over hazen praten, dan is dit de laatste. Mevrouw Sterk.

Gedeputeerde Sterk: Volgens mij ben ik ook bijna klaar, voorzitter. Ik zal ... Dat is een hele technische vraag. Die schud ik niet zo uit mijn mouw. Dus daarvoor kijk ik eventjes naar onze medewerkers of daar überhaupt een vraag voor te beantwoorden is. Maar de angst die er is dat er bij woonwijken ook nog weer een vertraging zou kunnen komen, die geldt wel mogelijk voor lopende trajecten. Dus voor Hart van de Heuvelrug zou dat inderdaad kunnen spelen. Daarom laten we de ingangsdatum ook later staan dan bij de andere instructieregels. Als het gaat over nieuwe woonwijken, daar moet altijd onderzoek gedaan gaan worden naar bepaalde soorten en daar kan je die haas gewoon in meenemen. Dus daar maakt het eigenlijk feitelijk niet voor uit.

De voorzitter: U vervolgt. U was klaar. Dat is mooi. Dank u wel. Dan kijk ik naar een gedeputeerde Van Muilekom.

Gedeputeerde Van Muilekom: Dank u wel. Het maritiem erfgoed staat wederom op de agenda. Het is een onderwerp waar we het hier vaker over gehad hebben. Het amende... Sorry, de motie 24-2 vraagt om deelgebieden van het maritiem erfgoed op te nemen in de cultuurhistorische infrastructuur. Op zich lijkt me dat prima. Het betekent overigens niet, en dat is denk ik wel ook goed om te zeggen, dat het ruimtelijke beperkingen oplevert als dat zou gaan gebeuren. Het is wel een duidelijke signalering aan gemeenten om rekening te houden met hun planvorming aan het maritiem erfgoed. Ik zou deze motie willen omarmen, mits

het duidelijk is welke waarde van het maritiem erfgoed we willen opnemen in de tweede herziening van onze Omgevingsverordening. Het maritiem erfgoed is een heel ruim begrip. Je kunt daar bijna de hele provincie onder vallen. Dat is één. Een tweede is, om even aan te geven, het varend erfgoed, dat zijn roerende zaken, die kunnen niet opgenomen worden in onze Omgevingsverordening. Dus wat ik u voor wil stellen, ik wil graag deze motie omarmen, geef mij de ruimte om een uitwerking te geven op basis wat de motie vraagt, zodat op het moment dat we de tweede wijziging van Omgevingsverordening hebben, dat er een uitgewerkt voorstel ligt wat we verstaan onder maritiem erfgoed en hoe we daarmee om willen gaan.

De voorzitter: Mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Ik heb een amendementje, voorzitter.

De voorzitter: Dat mag ik niet zeggen.

De heer Westerlaken: Maar ik ben blij dat u hem wil omarmen. Maar laten we dan vooraf vaststellen dat we geen begrippendiscussie krijgen zoals we die zojuist gehad hebben. Want als het in Van Dale staat, dan mag het niet opgenomen worden. Maar, graag. En hou ons dan op de hoogte gedurende het proces. We houden hem ingediend. Dus we vragen de Staten om ... En als u hem omarmt, dan zullen zij dat zeker doen. Maar laten we dan niet elkaar echt tot op detail lastig vallen met begrippen, omschrijvingen, definities, et cetera.

De voorzitter: Goed. U begrijpt elkaar volgens mij, dus prima. Mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Dank, voorzitter. Ik had ... In mijn eerste termijn heb ik een klein stukje betoog gewijd aan het feit, eerst beleid en dan verordening. Volgens mij bent u bezig met een nieuw cultuur- en erfgoedprogramma en is daar ook op initiatief van het CDA het maritiem erfgoed nog weer expliciet in benoemt. Is het niet zo dat als u denkt dat u in dat cultuur- en erfgoedbeleid aspecten tegenkomt waarvan u denkt, dat is echt de moeite waard voor in de verordening, dat u dat dan daar ook al in identificeert en aan ons voorlegt? En als dat zo is, wat voegt deze motie dan nog toe?

De voorzitter: Mijnheer Van Muilekom.

Gedeputeerde Van Muilekom: Dat is een mooie. Alleen het cultuur- en erfgoedprogramma, dat zijn we nu aan het afronden, het ontwerp. We willen nog een aantal dingen even goed uitzoeken. Dus ik neem uw opmerking even mee, maar ik wil het met name even goed uitwerken, wat verstaan we er wel en niet onder? Maar we zouden het wel agenderen en het sowieso op kunnen nemen ook in het cultuur- en erfgoedprogramma. Want daarin wordt het zeker ook al opgenomen. Maar dit vergt echt nog wel een nadere uitwerking wat we er wel en niet onder verstaan en daar hebben we ook even de tijd voor nodig. Ik denk dat dat net even iets te snel is ter voorbereiding van het ontwerp ...

De voorzitter: Prima. Mooi.

Gedeputeerde Van Muilekom: Van het Programma Cultuur en Erfgoed.

De voorzitter: Dat was het, mijnheer Van Muilekom. Dank u wel. Dames en heren, dan zijn we aan het eind gekomen van de beantwoording door het college op uw eerst termijn. Ik stel voor, maar ik kijk even rond, om even te schorsen, omdat ik me kan voorstellen dat er diverse huiswerkopdrachten zijn uitgedeeld om naar moties en amendementen te kijken, dat u daarvoor tijd nodig heeft. Het is nu 15:30 uur op mijn klokje. Een kwartier? 15:45 uur wordt de vergadering heropend, die ik nu sluit. Dames en heren, mag ik even uw aandacht? Dames en heren. Dames en heren, mij is gevraagd om een kwartier extra schorsing door diverse fractievoorzitters. Dat zou ik willen honoreren. Dus de vergadering wordt heropend om 16:00 uur. Dames en heren, mag ik u vragen om uw zetel weer in te nemen? Dames en heren, wilt u uw zetel weer innemen? Ik

heropen de vergadering. Aan de orde is de behandeling van agendapunt 8, het Statenvoorstel Vaststelling eerste wijziging Omgevingsverordening. Zojuist hebben wij de antwoorden vanuit het college op de inbreng in eerste termijn van uw Staten gehoord. Vervolgens nu aan de orde, de tweede termijn. Daar hebt u een zeer beperkte spreektijd. Ik zou u ook willen vragen u daar niet alleen aan te houden, maar ook uw inbreng echt even toe te spitsen op wat van belang is straks over de besluitvorming over de verschillende amendementen en de moties, dat we elkaar daar goed in verstaan. Dan geef ik als eerste het woord aan de BBB-fractie, mevrouw Van de ... Mevrouw Ghijsels, gaat uw gang.

Mevrouw Ghijsels-Kerkhoff: Heel kort. Even naar aanleiding van een gesprekje dat wij net met mevrouw Sterk ook hebben gehad, zijn wij voornemens om ons amendement ten aanzien van, ik weet niet eens hoe we hem genoemd hebben, van het woordje dag, de toevoeging bij de recreatiereggeving, dat we die even dus aanhouden. Wel onder de voorwaarde dat we de toezegging van mevrouw Sterk hebben om hetgeen te ondervangen wat wij bedoelden. Volgens mij zijn we het daar wel over eens. En verder, één generieke opmerking nog is, wij begonnen de ochtend waarin wij aangaven dat wij liever niet al te veel vastleggen in zware juridische middelen in een verordening dan wel in de toelichting daarop. Dat impliceert ook dat, ondanks dat we een aantal amendementen ... We begrijpen de intentie ervan, maar in generieke zin zullen we met de meeste om die reden meer generiek niet meegaan vandaag.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Ghijsels. Ik begrijp dat het amendement waar u met mevrouw Sterk hebt ... Over hebt gesproken vandaag niet in stemming zal worden gebracht door uw fractie. Dank u wel. Dan is GroenLinks. Mijnheer Virginia, gaat uw gang.

De heer Virginia: Dank, voorzitter. Eén punt is dat onze vragen uit de eerste termijn nog niet beantwoord zijn. Dus als gedep... Over Soestdijk. Dus ik hoop dat de gedeputeerde daar alsnog op terug kan komen. Dank voor het positief beoordelen van ons amendement. We hebben een nieuwe versie ingediend waarbij niet ... Niks is veranderd aan de tekst uiteraard, maar nog wel een aantal mede-indieners zijn toegevoegd.

De voorzitter: Dus daar zijn alleen een aantal extra indieners bijgevoegd, dus dat verandert niks aan de inhoud en zal straks in stemming worden gebracht. Dank u wel, mijnheer Virginia. Dan kom ik bij mijnheer Gilissen van VVD. Gaat uw gang.

De heer Gilissen: Dank u wel, voorzitter. Namens mijn fractie ook dank aan het college voor de uitgebreide beantwoording ook in eerste termijn. Zoals ik in eerste termijn al heb aangegeven, zullen wij ons vooral laten leiden bij de stemming over de moties en amendementen in de mate waarin zij ook daadwerkelijk nieuwe beperkingen of hindernissen oproepen als het gaat over wonen, werken en ook bewegen. Dat zult u straks terugzien ook bij de stemmingen zelf. Verder denk ik dat het goed is, ook gelet op deze behandeling van de eerste wijziging van de verordening, dat het misschien goed zou zijn om de volgende commissie stil te staan bij hoe het gegaan is, dat we het ijzer smeden als het heet en ook kijken met elkaar hoe we het de volgende keer nog beter kunnen doen. Want we hebben vandaag lang en intensief gedebatteerd. Dat mag natuurlijk. Daar zijn we natuurlijk ook voor als Provinciale Staten. Maar ik denk dat we onszelf een grote dienst kunnen bewijzen om dat ook misschien eerder in het proces te doen, bijvoorbeeld in de commissies of door middel van een goede informatiesessie. Dus dat zou ons voorstel zijn. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Gilissen.

De heer Adriani: Interruptie.

De voorzitter: Mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Voorzitter, dank Op zich snap ik de algemene lijn van de heer Gilissen. Maar ik vind het wel jammer dat hij daar weinig invulling aan geeft door aan te geven welke moties hij dan niet steunt om reden van

dat ze niet aan zijn criteria voldoen. Want dat maakt juist dat we daar niet het debat over kunnen voeren. Want dat is misschien ook dan wel weer een kwestie van interpretatie.

De voorzitter: De heer Gilissen.

De heer Gilissen: Voorzitter, met alle plezier ga ik hier ons stemgedrag voorkauwen, maar misschien laat ik er maar een paar uithalen. Wij denken dat er een goed voorstel lag. Laten we daar gewoon maar eens mee beginnen. Dus een amendement bijvoorbeeld zoals A24-3, ik begrijp dat daar een nieuwe versie komt nog van GroenLinks, voegt eigenlijk heel veel tekst toe ook aan de toelichting van de verordening zelf. We denken juist dat het de drempel om bijvoorbeeld ook tot een succesvolle afronding van zo'n meer waardebepalingstraject te komen, dat het dat alleen maar groter maakt. Dus dat is de reden waarom we tegen dat amendement zullen zijn. Een ander voorbeeld is het amendement van de motie van de Partij voor de Dieren over de borging van de Natuur Netwerk Nederland-toets in de Omgevingsordening. Ook daarvan gelden wij ... Denken wij dat het meer regels toevoegt en volgens mij de doelstelling ook van het voorstel wat er ligt niet dichterbij brengt. Dus dat is de reden waarom we tegen die twee moties ... Of tegen de motie en het amendement zullen stemmen.

De voorzitter: Uitstekend. U hebt straks ook nog een stemverklaring voor zover u dat nodig vindt. Goed. Dan kom ik bij de fractie van D66, mevrouw De Widt.

Mevrouw De Widt: Dank u wel. Slechts één klein bericht, dat we de motie van Volt, Op naar een verbod op de PFAS-houdende bestrijdingsmiddelen, mee zullen indienen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw De Widt. Dan kom ik bij het CDA, mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Wij hebben geen enkele toevoeging aan wat wij vandaag al eerder gezegd hebben.

De voorzitter: Dank u wel. Partij van de Arbeid, mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Dank, voorzitter. En dank voor de beantwoording vanuit het college. Op basis daarvan hebben we een nieuwe versie ingediend van de motie Meerwaarde borgen we samen. Dus ik hoop daar straks nog de appreciatie van het college over te horen. Dank ook aan de heer Gilissen voor zijn antwoord op mijn interruptie, want dat geeft mij de gelegenheid, dan zijn we toch niet bij stemverklaringen maar nog bij een debat, om aan te geven dat amendement 24-3 volgens mij geen extra regels toevoegt die beperkingen oplegt op het gebruik van de ruimte, maar juist toevoegt dat de ruimte zo efficiënt en effectief mogelijk gebruikt wordt, met zo min mogelijk negatieve impact op de natuur en daarmee aan zoveel mogelijk doelen kan bijdragen. Dus ik zou u toch nog in warme belangstelling willen meegeven dat dat een amendement is dat uitstekend in uw generieke lijn past en die u gewoon kunt steunen. Dan, voorzitter, had ik één vraag nog aan het college over de motie Volt, Kansanalyse duurzame mobiliteit. Daar heb ik een lichtpositieve duiding op gehoord van het college, met een kanttekening of dat dan echt tot een wijziging van de verordening leidt. Mijn vraag is meer in generieke zin. Wil je een kanskaart onderdeel maken van de instructieregels? Is dat een goede manier van met de verordening om te gaan? Daar graag nog een reactie op. Ik heb nog één vraag aan de Partij voor de Dieren over de motie Bedrijventerreinen ter stimulatie circulaire economie. Mag ik die motie interpreteren als dat die luidt, bij gelijke geschiktheid hebben we de voorkeur voor een circulair bedrijf? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Misschien kan de techniek ... Ik zie mijzelf alleen maar in beeld. Dat is natuurlijk leuk, maar volgens mij is het goed om de spreker in beeld te krijgen. Partij voor de Dieren, mevrouw Batteau.

Mevrouw Batteau: Dank u wel, voorzitter. Om te beginnen met het antwoord op de vraag van de PvdA. Ja, daar ... Zo mag u dat lezen inderdaad. Uiteraard zijn onze doelen veel scherper en ambitieuzer, maar voor deze keer ... Voor dit voorstel, ja. Om te beginnen over ons eigen amendement, NNNee tenzij. Ik vind het heel fijn om te

horen dat GS, dat de gedeputeerde zegt dat dat juridisch haalbaar is, dat daar geen enkele barrière is om daarvoor te kiezen. We kunnen daar dus ook voor kiezen en de knoop doorhakken en er dus voor kiezen om onze natuurgebieden echt te beschermen en toe te komen aan die uitbreiding en versterking waar het steeds aan schort. Bij bespreking van dit amendement, wijzen veel partijen op de urgentie van de woonopgave. ChristenUnie, VVD, Forum voor Democratie, maar ik heb er meer gehoord. Ik durf wel te zeggen dat ik de belangrijkste gevallen van druk op NNN ken uit mijn hoofd in deze provincie. Daarbij gaat het steeds om ondoordachte, niet-noodzakelijke aantasting van het gebied. Dus ... En of dat een bouwen of recreatie gaat. Dus de voorbeelden zijn wat mij betreft niet representatief. VVD maakt zich zorgen over regeldruk. Dat is een terechte zorg. Maar ik denk dat deze uitzonderingsregel ... Door die twee andere te schrappen, zijn we in een keer af van een heel groot juridisch stelsel en hebben we heel veel opgelost. Dat is ... Lijkt me ook behoorlijk efficiënt, VVD-waardig. De olifant in de kamer. Dat wil ik toch echt benoemen hier. We staren ons blind op die hele kwetsbare gebieden die we juist met rust moeten laten, terwijl zelfs de meest ... We zijn de meest verstedelijkte provincie en toch is er ... 51 procent van ons areaal bestaat uit landbouwareaal, slechts 12 procent bestaat uit bos, 10 procent bestaat uit wonen. Als we kiezen voor die gezonde, natuurinclusieve landbouw, dan kunnen we een klein deel van die duizenden hectaren, nu vol raaigras en andere gewassen voor gehouden dieren, die kunnen we dan gebruiken voor onze opgaves en kunnen we ervoor zorgen dat de natuur niet het haasje wordt, even voor de SGP. We kunnen dan eindelijk de NNN uitbreiden, zoals het ons wettelijk is opgedragen. Ik kom nu tot onze motie. We overwegen na ons debat ...

De voorzitter: Mevrouw Batteau, uw spreektijd is wel op. Dus wat wilt u nog over de motie zeggen?

Mevrouw Batteau: Dat we overwegen om die ... Of dat we die eigenlijk aan het aanpassen zijn, dus dat is goed voor de mensen die dat ... Voor de fracties die dat willen ondersteunen, om hem los te koppelen van de handreiking. Dus wij komen met een alternatief voorstel van die motie.

De voorzitter: Maar daar hebt u eigenlijk geen tijd meer ... Dit is uw laatste termijn waarop u uw motie nog kunt indienen.

Mevrouw Batteau: Die dienen we hierbij in.

De voorzitter: Dat is heel creatief. Maar de Partij voor de Dieren heeft dat al eerder een keer geprobeerd en hebben we ... Ben ik heel coulant geweest. Dus ik zou u nu willen vragen om de motie die u zou willen wijzigen in tekst nog in deze ronde in te dienen, want anders wordt het erg verwarrend. Goed. Dan ga ik door naar de ChristenUnie, mijnheer Schaddelee.

De heer Schaddelee: Dank, voorzitter. Ik zou het heel kort willen houden. Wij zijn blij met het omarmen van het college van motie 24-7 over het utilitair lopen. We zien uit naar een positieve stemming op dat punt. Dank.

De voorzitter: Dank u wel. Dan UtrechtNu!. Geen woordvoering, denk ik.

De heer Berlijn: De burens.

De voorzitter: Dank u wel. Volt, mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Eens even kijken. We lopen ze af. De motie PFAS in bestrijdingsmiddelen, deze hebben we aangepast conform de wens van gedeputeerde. Het dictum, tweede bullet, stelt nu, dit mee te nemen in de totstandkoming van beleid en regelgeving, waaronder mogelijk de tweede wijziging van de Omgevingsverordening. We begrijpen dat het zo positief wordt geadviseerd en daar zijn we blij mee. We hopen dat we als PS een duidelijk signaal kunnen maken vandaag over PFAS in Utrecht. Het amendement glyfosaat. Zoveel rechtszaken, zoveel slachtoffers al, zoveel onderzoeken die wijzen op grote zorgen. Zoveel zaken, bijvoorbeeld in Frankrijk, waar boeren met Parkinson zonder verdere motivering

gesteund worden door als bewezen geachte relatie met glyfosaat. Zoveel politieke debatten, et cetera. Het duurt maar en het duurt maar. Ook vandaag horen we weer dat we bestuurlijk de tijd nodig hebben. Terwijl we toch echt stappen moeten zetten en keuzes moeten maken. Maar we hebben ook heel goed geluisterd naar gedeputeerde en we horen daar ook wel de woorden van de wil en willen daar ook op vertrouwen en in die zin ook politiek bedrijven. Dus voor nu zullen we dat amendement in de ijs... In de binnenzak stoppen. Maar we houden hem wel echt stevig in onze binnenzak en we zullen het kritisch blijven volgen. We kijken ook met vertrouwen naar het handelingsperspectief KRW. Dan, het alternatievenonderzoek voorafgaand aan de meerwaardebenadering. We hebben uiteindelijk ervoor gekozen om dan het amendement van GroenLinks samen in te gaan dienen en die van ons in te trekken. Dat doen we een beetje schoorvoetend, maar we zijn ook wel blij met de uiterst positieve advisering vanuit GS. Dat is wat waard. Dan stel ik voor dat we met GS ... Of met PS daar allemaal achter gaan staan. Tot slot, Geen hypotheek op de NNN, deskundige monitoring. Die hebben wij zojuist in het afgelopen kwartier heel nauw in samenwerking met Gedeputeerde Staten en de ambtenaren opnieuw vormgegeven, en waarin een oproep staat om te gaan onderzoeken hoe we de uitvoering van compensatie goed kunnen monitoren. Ik begreep ook dat daar nu positief advies over komt, dus ook die motie wordt nu ingediend, is aangepast en krijgt positief advies.

De voorzitter: Dank u wel. Er zijn inderdaad aangepaste moties ingediend. Collegeleden zullen daar straks op reageren. Mooi. Dan kom ik nu bij de fractie van de SGP, mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Nagtegaal: Voorzitter, mag ik nog heel even een soort verduidelijkende procesvraag stellen aan mijnheer De Jong?

De voorzitter: Gaat uw gang, mijnheer Nagtegaal.

De heer Nagtegaal: Welke nummers zijn de amendementen en moties die de heer De Jong intrekt? Even voor mijn eigen administratie ook.

De heer De Jong: Ik was al erg trots op mezelf dat ik zoveel had kunnen doen in zo'n kleine tijd. Dus de nummers ga ik griffie even bij vragen.

De voorzitter: Het is ... Ik ben ervan overtuigd dat de griffie dat goed bijhoudt. Dus straks in het Stateninformatiesysteem treft u dat voltallige ... Volledige overzicht aan. Dank. Mijnheer Van den Dikkenberg, u heeft het woord.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dank. Ik wil graag een amendement aanpassen. Dat gaat over het realistisch energieonderzoek. We hebben overleg gehad in de schorsing met de gedeputeerde en de oorspronkelijke tekst in overeenstemming gebracht met de strekking van onze tekst, waardoor de lading hetzelfde blijft als wat wij wilden beogen, maar dat het ook past in de structuur die de gedeputeerde in de instructieregels heeft gehanteerd. Dus die hebben we aangepast en die zou ik bij deze gewijzigd in willen dienen. Ik weet niet of dat dat per vliegtuigje moet, maar hij komt eraan.

De voorzitter: Mooi. Dank. Het gebaar was voldoende, mijnheer Van den Dikkenberg. Dat gewijzigde amendement wordt ook in het Stateninformatiesysteem gezet. PVV, mevrouw Van der Velde. Geen woordvoering. SP, mijnheer Breur, geen woordvoering. Forum voor Democratie, geen woordvoering. 50PLUS, mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. Wat de amendementen en moties betreft van Volt, daar heb ik contact mee gehad en daar sluit ik me bij aan. Ik vind het wel jammer dat er van mijn spreektekst geen reactie is gekomen over, hoe gaan wij om met gifpluimen en dergelijke, en dat we daar secuurder op moeten zijn. Maar misschien moet ik wel met een ... Bij een volgende vergadering met een motie komen of zo. Want het is natuurlijk eigenlijk niet direct van de Omgevingsvisie, maar ik vind wel dat we de verantwoording hebben bij

eventuele nieuwe plannen, dat we dat gif in de grond echt goed aanpakken en niet afdekken met een betonplaat of een beetje afgraven.

De voorzitter: U heeft het over bodemverontreiniging. Ik kijk even of nog een van de gedeputeerden daar misschien iets wil zeggen. Mijnheer Bakker wellicht. Dank u wel. Dan is de inbreng in tweede termijn vanuit uw Staten gebracht, behalve dan dat ik nog in afwachting ben van een ... Mevrouw Batteau neemt net een hap. Maar u gaat nog iets indienen of niet? Is ingediend, dus er is nu ook een gewijzigde motie van Partij voor de Dieren. Die staat in het Stateninformatiesysteem. Waarvoor dank. Dan vraag ik even de gedeputeerden om achtereenvolgens ... Wij moeten toch even schorsen omdat al die gewijzigde moties nog even bekeken moeten worden. We gaan ... Ik schors de vergadering voor tien minuten. We gaan om 16:25 uur door. Maar goed, misschien moeten we dat juridisch laten uitzoeken. Maar ik doe er nu even niks mee, dan ... Dames en heren, ik verzoek u vriendelijk maar ook dringend om snel uw plaatsen weer in te nemen en geef dan het woord, vanachter de tafel, aan de heer Van Essen en voor het college voor een korte beantwoording van de nog resterende punten. Mijnheer Van Essen.

Gedeputeerde Van Essen: Ik moet vanaf de plek? Dank, voorzitter. Ik denk, wat zit de voorzitter nou te zwaaien? Maar wij kunnen het vanaf deze plek doen. Dat scheelt tijd. Dus dat had tijd kunnen schelen als ik meteen was blijven zitten. Laat ik even de beantwoording in een vlot tempo langslopen. Eerste termijn, vraag van GroenLinks of de uitspraak Raad van State Soestdijk, of we daar ... Dat ook willen gaan evalueren. Het antwoord is, ja, zeker. Het is natuurlijk best een uitspraak waar we wel van geschrokken zijn, die betekenis heeft voor het bestemmingsplan Soestdijk, die mogelijk ook betekenis kan hebben voor toepassing van de meerwaardebenadering. Daar is hij weer, wellicht ook voor andere casussen of voor andere zaken waarin de bezwaarmakers in het gelijk zijn gesteld en waar we natuurlijk willen voorkomen dat we bij een ander bestemmingsplan of omgevingsplan eenzelfde uitspraak krijgen. Dus dat ... Daar gaan we zeker serieus naar kijken. Ook wel, we hebben natuurlijk best in een nauwe samenwerking met de gemeente opgesteld ook, of we hebben daar betrokkenheid bij gehad, hoe doen we dat nu met elkaar, ook intern? Het is gewoon goed om daar even ook gewoon een stuk zelfreflectie op toe te passen, dus dat willen we zeker gaan evalueren. Ik kan u ook toezeggen dat we de uitkomsten daarvan met u zullen delen. Dan had VVD de suggestie misschien meer aan u als Staten ook om dit debat en ook de voorbereiding daarop te evalueren. Het lijkt mij verstandig, ook even denk ik wat ik in de eerste termijn al aangaf, denk ik ook op weg naar een volgende wijziging, altijd heel goed om even te kijken, hoe kunnen we dat nog soepeler met elkaar laten lopen? Dan de aangepaste moties en amendementen van de Partij van de Arbeid. 24-4A, Meerwaarde borgen we samen. Dat kan ik positief adviseren na de aanpassingen die zijn gedaan als motie, dus dat zullen we ... Bij deze. Dan de motie van Partij voor de Dieren en Volt, geloof ik, over ... 24-5A, over de borging NNN. Die moet ik negatief adviseren, want die is toch, even de kern waarom we hem negatief adviseerden, die is niet echt ... Die angel is er niet echt uit. Daar staat tegenover dat 24-6, het amendement, dat gaat ... Ging over, even kijken, dat was het amendement 24-6, de flexwoningen niet in de natuur. Die vraagt eigenlijk om een soort check op natuurimpact. Hebben we geen bezwaar tegen. Ik zou zeggen, oordeel Staten. Dus dat is ... Op zich kunnen we daarmee uit de voeten. Dan heeft Volt het amendement over Geen hypotheek op de toekomst van NNN aangepast. Daar kunnen we ook met de aanp... Na de aanpassingen positief mee uit de voeten, dus kan ik positief adviseren. De motie over de begrippenlijst. Ja, dank voor de aanpassingen van Volt. Het is denk ik wel goed om daar ... Dus die kunnen we positief adviseren. Waarbij ik nog wel één opmerking wil maken, en dat is dat met name ook begrippen die gewoon landelijk gedefinieerd zijn, daar kunnen we niet een Utrechtse variant van gaan maken. Want dan wordt het een ratjetoe. Dus dat is wel ... Dus we kijk... We zullen ook echt moeten kijken dat het bouwwerk blijft kloppen. Maar volgens mij heb ik dat in eerste termijn duidelijk gemaakt en volgens mij biedt de aangepaste motie daar ook ruimte voor. Dus dank voor de aanpassingen. Een positief advies. Tot slot de ... Er is een hoop energie gestoken in ook het amendement over de energietoets. We hebben hem getoetst en hij is wat ons betreft akkoord. Dus we kunnen hem positief adviseren.

De voorzitter: Dank u wel. Gedeputeerde Van Schie.

Gedeputeerde Van Schie: Dank, voorzitter. Mij is door de Partij van de Arbeid nog de vraag gesteld hoe we dan voor ons zien dat die kansanalyse uiteindelijk gaat landen in instructieregels. Dat zien we ook niet zo dat dat direct 25 extra regels gaat opleveren. Want in principe zijn wij voor minder regels en niet voor meer regels, ook om ontwikkelingen uiteindelijk mogelijk te maken. Het is wel zo dat we in communicatie met gemeenten, en daar vraagt de motie ook over, echt wel hulp gaan bieden ook door het bieden misschien ook van een leidraad of de mogelijkheden die er zijn om zo duurzaam mogelijk te ontwikkelen en ook openbaar vervoer, fietsen, wandelen en alle andere modaliteiten die duurzaam, gezond, groen zijn ook onder de aandacht te brengen, om uiteindelijk te zorgen voor een mix die dan ook zorgt voor een goede bereikbaarheid. Maar ook een haalbaar plan. Dus we gaan in die richting zoeken, maar we brengen daar een uitgebreid verslag over uit aan uw Staten, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Bakker.

Gedeputeerde Bakker: Dank, voorzitter. Dan ga ik even in met name op de punten van de heer De Jong van Volt over glyfosaat. U zegt het goed. Ik doe mijn best. Amendement ... Dank voor het in ons gestelde vertrouwen. Wij gaan ermee verder. Dat zal deels terugkomen in de brief, maar deels ook in de stappen daarna. Want het moet dan nog wel weer gaan landen in beleid, het moet wel gaan landen in regelgeving. Daar ben ik ook heel benieuwd naar, om het debat verder met elkaar over te voeren, hoe de Staten dat zien. Maar de ambitie en de oproep uit het amendement staat heel helder op ons netvlies. Toch goed om wel nog even te noemen dat A24-10, specifiek over die melding en dat je dit moet gaan melden aan de drinkwaterbedrijven, dat we dat ook inhoudelijk gewoon echt geen wenselijke ontwikkelingen vinden. Dus daar blijft het oordeel ontraden. De motie 24, en dat is 24-8A, met de aanpassing. Dank daar even zo voor. Die kunnen wij positief adviseren. Dan had mevrouw Hoek inderdaad nog een vraag. Ik had het iets meer geïnterpreteerd als een hartenkreet. Maar we hebben net een-op-een ook al even gesproken over het onderwerp over bodemverontreiniging. Daar komt binnenkort ook een Uitvoeringsprogramma bodemsanering aan. Daarbij ook aandacht voor spoedlocaties. Wanneer het gevaar wordt voor mens of milieu, treden wij in samenspraak met de RUD en ook de betreffende gemeenten goed op. Als daar vervolgvragen over zijn, ook technisch, dan beantwoorden wij die altijd met liefde. Dank, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Sterk.

Gedeputeerde Sterk: Voorzitter, ik had nog twee toezeggingen gedaan. De eerste was naar de BBB toe, dat ik inderdaad wil toezeggen dat wat wij aan het doen zijn in die Landbouwvisie en ook in de Omgevingsvisie, waarbij we ook natuurlijk kijken naar de verdienmodellen, we dit vraagstuk wat BBB heeft geagendeerd ook zullen meenemen. Het tweede betreft het amendement Haas. Toch nog even voor de helderheid, want ik vond dat ik zelf een beetje een rommelig net antwoordde. Waar de juridische basis ligt, die ligt inderdaad in het Besluit kwaliteit leefomgeving. Ik kan u de hele ... Het artikel oplezen, maar dat is een vrij uitgebreid en ingewikkeld antwoord, dus die heeft u ook al gezien in de schriftelijke vragen die u heeft beantwoord gekregen. De manier waarop dat wordt beoordeeld, dat gebeurt op basis van de gegevens die er zijn en van veldonderzoek. Zo wordt vastgesteld hoe het is met die staat van instandhouding en of het dan mogelijk is om daar een vergunning voor te geven. Nogmaals, het juist niet van de lijst halen van de haas, zal juist betekenen dat er naar de rechter gestapt zal worden omdat er geen onderzoek is gedaan. Juist dat zal betekenen dat onderzoek ... Of dat woningbouwprojecten vertraging op zullen kunnen lopen. Dan wil ik die waarschuwing toch nog een keer afgeven. Plus dat wij als provincie echt een risico lopen op aansprakelijkheid. Ook de initiatiefnemer van het project loopt ook echt risico als wij dit niet doorvoeren, wat wij ook gewoon moeten omdat dat in de wet staat, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Gilissen.

De heer Gilissen: Voorzitter, de haas maakt ... Houdt de gemoederen nogal bezig. Voor mijn fractie is het wel belangrijk of de gedeputeerde inderdaad ook wel het gevoel in deze Staten kan naleven dat we de stand van instandhouding toch wel met zeer veel interesse volgen en dat we elke kans zullen grijpen als er wel positieve ontwikkelingen zijn, dat de haas het haasje is en van de lijst gaat. Klopt dat? Kan de gedeputeerde dat toezeggen?

Gedeputeerde Sterk: Dat klopt absoluut, want ook ik kan me inderdaad wel enigszins voorstellen, als je kijkt gewoon en je loopt veel buiten, dat je best wel vaak die haas ziet. Dus daar is volgens mij best wel wat over te zeggen. Maar wij hebben ons wel te houden gewoon aan wetenschappelijk gevalideerd onderzoek. We zijn nu ook van plan om zelf ook te gaan kijken hoe het nou met die staat van instandhouding is hier in onze provincie. Dus dat wil ik ook toezeggen, dat we dat ook gaan bekijken hoe we daar betere gegevens over kunnen ontwikkelen. Als we die gegevens hebben en dat geeft aanleiding tot vast te stellen dat die staat van instandhouding gunstig is, dan zullen wij uiteraard ook de regels op dat punt aanpassen.

De voorzitter: Goed. Dat is in ieder geval een toezegging die van belang kan zijn. Mijnheer Van Muilekom heeft geen behoefte meer aan het woord. Dan stel ik vast dat de inbreng vanuit het college in tweede termijn ook is afgerond. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de beraadslagingen over dit agendapunt.

9. SV Sterke Staten: Gewoon Doen

De voorzitter: Dames en heren, dan heb ik twee keer goed nieuws en één keer slecht nieuws. Beginnen we met het goede nieuws. We hebben nog één inhoudelijk agendapunt te gaan. Twee, goede nieuws is dat u vanavond thuis eet. Drie, het slechte nieuws is dat we vanavond geen eten in het provinciehuis hebben. Dus om uw perspectief even bij te stellen, zou ik met die wetenschap toch willen voorstellen, want twee voordelen en één nadeel, dat is toch een mooie balans, om wel te beginnen met het behandelen van de Statenvoorstel Sterke Staten: Gewoon Doen. Daarvoor vraag ik de leden van het college ruimte te maken om de leden van de werkgroep Stranddagen plaats te laten nemen achter de tafel. Als ze dat gedaan hebben, geef ik als eerste uw plaatsvervangend voorzitter van Provinciale Staten kort het woord, omdat het een initiatiefvoorstel uit de Staten is en dat is al bijzonder op zich. Ik wacht even op het changement. Dames en heren, aan de orde is agendapunt 9, het initiatiefvoorstel Sterke Staten: Gewoon Doen. Ik geef graag het woord aan mevrouw De Boer.

Mevrouw De Boer-Leijnsma: Dank u wel, voorzitter. Ik hoop dat iedereen weer goed en helder erbij zit, ook de heer Janssen ... Dus ik zou het ... We gaan ... Ik ga namelijk ... Namens u is mij gevraagd om even het woord te richten. Vorige week heb ik tijdens de tafeltjessessie over het advies van de commissie Stranddagen de werkgroep in zijn geheel al namens de Staten bedankt voor hun inzet en voor hun advies en hebben zij applaus ontvangen. Vandaag is aan mij gevraagd om namens de werkgroep en de Staten een speciaal woord van dank uit te spreken aan de voorzitter van deze werkgroep, Arne Schaddelee. Zijn presentatie met de kippen zal niemand meer vergeten. Om in deze metafoor te blijven, het is best een toer om de toom, zoals een groep kippen heet, ook echt in toom te houden. Arne Schaddelee is daar goed in geslaagd. Ook als de knuppel eens in het hoenderhok werd gegooid, wist hij de orde weer snel te herstellen. Nu heb je best veel soorten kippen. Ze zien er alleen niet anders uit, maar ze hebben ook andere eigenschappen. Als Arne Schaddelee een kip geweest zou zijn, zou hij vast een trotse haan van het ras leghorn geweest zijn. Deze kip heeft een krachtige, gestrekte vorm en een slank postuur. Hij is alleen niet zo gemakkelijk handtam te krijgen en daardoor minder geschikt als knuffelkip. Die knuffel laten we dan ook maar achterwege, maar een kleine attentie met symbolische waarde wil hij vast van collega Amos de Jong aannemen. Hartelijk dank voor jouw grote bijdrage aan de procedure en het advies van de commissie Stranddagen.

De voorzitter: Mooi. Dank u wel, mevrouw De Boer. Dan gaan wij beginnen met de woordvoering vanuit de fracties. De BBB zal het woord gevoerd worden door mevrouw Zagt. Gaat uw gang, mevrouw Zagt.

Mevrouw Zagt-Lokhorst: Dank u, voorzitter. Als eerste wil BBB iedereen die aan deze Sterke Staten: Gewoon Doen hebben meegewerkt hartelijk bedanken. Vorige week, toen BBB de presentatie zag, was dit een heel goed begin. Een presentatie met kippen past uiteraard goed bij de BBB. Ik als Barneveldse kip van oudsher, die mooiste kip, werd er vrolijk van. Daarom kijkt BBB ernaar uit om eraan mee te gaan werken. Wel met de kanttekening dat we uiteraard over bepaalde tijd weer bij elkaar komen om te evalueren en er dan ook ... Om het te evalueren en dat er dan ook geluisterd wordt naar elkaar over wat wel en niet werkt en wij dat als PS ook samen mogen kunnen aanpassen en, als het niet werkt het, van tafel mogen vegen. Laten we dit samen gaan doen. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Zagt. Dan kom ik bij de fractie van GroenLinks, mevrouw Van Elteren.

Mevrouw Van Elteren: Dank u wel, voorzitter. Ik wil in ieder geval even beginnen met het markeren dat volgens mij ons betoog nog nooit zo dicht tegen het betoog van de BBB heeft aangelegen, maar het gaat dan toch echt gebeuren. Ook wij willen namelijk graag beginnen met het uitspreken van een dankwoord richting de leden van de werkgroep Stranddagen, iedereen die vanuit de griffie en vanuit de Staten heeft meegedacht over dit Statenvoorstel en het rapport vanuit de werkgroep wat nu voor ons ligt. Het heeft wat gekost om van die dagen aan het strand in Bergen te komen tot wat er nu ligt, maar dan heb je ook wat. We herkennen in het rapport Sterke Staten: Gewoon Doen duidelijk een deel van de adviezen van de oude Staten, maar nog herkenbaarder zijn de wensen vanuit de nieuwe Staten. Dingen die we besproken hebben tijdens de stranddagen en de bevoegenheid van de werkgroep Stranddagen die met al deze ingrediënten aan de slag zijn gegaan om tot veertien duidelijk adviezen te komen, daar zijn wij blij mee. Niet alleen omdat wij ook zien dat verandering op sommige punten heel hard nodig is, maar ook omdat met deze adviezen de manier waarop wij als Staten werken meer passend lijkt te zijn bij de huidige Staten en hoe wij met elkaar dingen willen doen. Natuurlijk gaat elke verandering niet zonder slag of stoot en moeten we elkaar ook de ruimte geven om te leren, dingen uit te proberen, te evalueren en aan te passen als iets niet blijkt te werken. Ook daar zien we ruimte in voor de adviezen in het Statenvoorstel. Want of we nou nog een tijdje BEM zeggen in plaats van BEC, dat is misschien niet zo heel erg belangrijk. Maar weten de mensen die willen inspreken de weg te vinden naar onze Praten met de Staten-momenten? Is het te doen om bij elke commissie een vragenuurtje te hebben waarbij het eigenlijk over alle onderwerpen mag gaan? Gaat het lukken om tijdens de commissievergadering voldoende duidelijk te hebben aan welke moties en amendementen gedacht wordt? Dat zijn de dingen waarvan wij ook nog niet precies weten hoe het uit gaat pakken, waarbij ik dan toch maar weer teruggrijp op de titel van het rapport en het Statenvoorstel, Gewoon Doen. En dan inderdaad na een tijdje evalueren en indien nodig aanpassen. We kunnen in ieder geval niet wachten om aan de slag te gaan met deze adviezen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van Elteren. Dan kom ik bij de VVD, mijnheer Gilissen.

De heer Gilissen: Dank u wel, voorzitter. Ook wat mijn fractie betreft, allereerst zeer veel dank aan de werkgroep en de leden van de werkgroep en natuurlijk ook de medewerkers van de griffie die een bijdrage hebben geleverd aan dit omvangrijke voorstel en ook de onderliggende adviezen. Want we hebben Odile heel vaak moeten missen, omdat zij bezig was met de Stranddagen, en we zijn blij dat we haar ook weer terug hebben. Voorzitter, het is nogal wat als je je nek uitsteekt om de wijze waarop we samenwerken in deze Provinciale Staten, als je wil kijken hoe je dat beter en ook anders kunt doen. We zijn als fractie heel blij met de adviezen die er nu liggen. Tegelijkertijd hebben we ook nog een tweetal vragen die ik ook graag aan de commissie zou willen voorleggen, en die zullen ook niet geheel uit onverwachte hoek komen. Die zien namelijk een eerste instantie over het moment van evalueren. Want ik kan me aansluiten bij de hier voorgaande sprekers die zeggen, het is goed om ook wat misschien niet goed gaat met de nieuwe werkwijze ook met elkaar te kunnen benoemen. In het voorstel zelf wordt dan medio 2025 genoemd. Mijn fractie zou er zelf een voorstander van zijn om dat eigenlijk, het hele proces van evaluatie, maar ook het bespreken van de evaluatie met elkaar, om dat voor de zomer af te ronden. Ik ben benieuwd ook hoe de leden van de werkgroep

daartegenaan kijken. Het tweede punt, en mevrouw Van Elteren noemde het ook al, what's in a name, zou je in goed Nederlands kunnen zeggen. We zien dat er een viertal nieuwe commissies worden opgetuigd. Dat zou je kunnen zien als een mooie markering, als een breuk het verleden. Tegelijkertijd, en u had waarschijnlijk niet anders verwacht van de VVD, vind ik het ook wel belangrijk eigenlijk dat dat woordje middelen en financiën ook wel herkenbaar terugkomt in de vier commissies zelf, omdat wij ervan zijn overtuigd dat met name die kaderstellende rol van Provinciale Staten tot uiting komt bij de financiële, bij de P&C-cyclus en de producten die daarmee samenhangen. Dus denk aan de begroting, denk aan de Voorjaarsnota, denk ook aan de verantwoording. We zien dat stukje middelen niet terugkomen in de naam van de nieuwe commissie of van de afkorting zelf. Ik ben ook even benieuwd wat de overwegingen zijn geweest om te komen ... Was het inderdaad het volhardende streven om te komen tot een afkorting met drie letters? En waarom is er dan gekozen voor de C van cultuur en erfgoed, en niet voor de M van middelen? Ook graag daar nog een reactie op, zodat we dat ook bij onze beraadslaging intern zouden kunnen betrekken. Rest me niet anders te zeggen dat wij in de fractie lang en uitgebreid over het advies hebben gesproken, dat we er vertrouwen in hebben dat we hiermee een belangrijke stap zetten om ook de tijd en tijdsbeslag wat we op elkaar doen ook een stuk minder te maken en dat we daardoor uiteindelijk ook als Provinciale Staten een stuk efficiënter en beter kunnen worden. Dus wat dat betreft gaan we er heel positief in. Ik ben nog even benieuwd naar de reactie ook van de werkgroep zelf. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Gilissen. Kom ik bij D66, mijnheer Kamp.

De heer Kamp: Dank u wel, voorzitter. Ik sluit me graag aan bij de woorden die gesproken zijn door de fractie van de Partij van de Arbeid en de voorzitter, plaatsvervangend voorzitter, van de Staten. Als ik kijk naar het voorstel, dan is D66 enthousiast over de voorstellen die gedaan worden. Grote dank ook aan de werkgroep, en met name ook de memo die nog verstuurd is naar aanleiding van de bespreking die we gehad hebben op woensdagavond vorige week. Daar zijn ook overigens een hoop zaken weer naar voren gekomen. Ik kan me herinneren in de wandelgangen dat ik ook even gesproken heb nog met de voorzitter. Uiteindelijk denk ik dat het heel lastig is om een voorstel te doen waarin alle 49 Statenleden zeggen, dit gaan we zo doen. Dus ik denk ook dat dit op dit moment een ontzettend goed voorstel is waar we enthousiast van worden. Ik zie als zodanig dit advies ook als een belangrijke zelfevaluatie van, hoe gaan wij met elkaar om? In het kader van BOB, beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming, is dit eigenlijk een besluitvormende vergadering over het voorliggende voorstel. Ik heb nog wel, als het gaat om advies 8, iets wat ik mee wil geven. Dat is dat wij nu afspreken met elkaar dat er elke politieke commissie een korte open ronde is voor actuele vragen die buiten de specifieke portefeuille vallen. Dat kan zomaar ook heel erg uit de hand lopen. Ik denk dat we dat ook moeten goed gaan monitoren. Mijn oordeel is, dit moeten we gewoon gaan doen. Maar ik snap ook wel een beetje de zorg in de zin van dat we dit goed moeten gaan monitoren en dat uiteindelijk ook in de evaluatie moet blijken of dit ook haalbaar is. Een derde onderwerp, ik vind het ook altijd interessant wat niet benoemd wordt in een voorstel, en dat is ook heel lastig, maar dat is niet zozeer de voorstellen die wij doen qua structuur, maar dat is de cultuur. Dat is heel lastig om te omschrijven natuurlijk. Maar dat heeft wel te maken met de vraag, hoe gaan wij binnen de Staten met elkaar om? Van nature ben ik iemand die heel erg is voor goede verhoudingen, voor vriendschappelijke omgang. Het mag best scherp zijn naar elkaar, inhoudelijk debat, maar zeker als het gaat om omgangsvormen en elkaar na afloop van een vergadering weer de hand geven, vind ik dat heel belangrijk. Dus ik denk, ja, heel goed, deze zelfevaluatie. Maar ik zou met name ook nog met nadruk willen benoemen, de cultuur is de manier hoe wij met elkaar omgaan. Hoe verder? Ik heb begrepen dat er voor de zomervakantie in ieder geval een aantal aanpassingen kunnen komen in het Reglement van Orde en dat we in 2025 opnieuw gaan evalueren van hoe het nu gaat. Ik denk dat we gewoon de schouders eronder moeten zetten en dit moeten gaan doen. Ik was nog wel even benieuwd of ook de vorige Staten ook nog op de hoogte worden gehouden van de voortgang hiervan, want die hebben belangrijk voorwerk gedaan. Het lijkt mij ook fijn naar hen toe om te laten weten dat we dit serieus nemen. Tot slot, en dat is meer een hartenkreet van mijzelf, ik denk, hoe wij interne in het huis met elkaar hier omgaan, dat is heel belangrijk, maar laten we ons ook realiseren ook voor wie we het doen, en dat zijn onze inwoners in de provincie. Die verdienen een goed

bestuur en goede afspraken en goede omgangsvormen met elkaar. Dus daar wilde ik het in eerste termijn bij houden. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Kamp. Dan kom ik bij de fractie van het CDA, mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Dank u, voorzitter. Complimenten voor de werkgroep die in een toch relatief korte tijd zo'n uitgebreid advies heeft geschreven, waarbij de CDA-fractie met name content is over advies 7, namelijk evalueren van wat we nu gaan doen, zodat we dat ook weer tijdig bij kunnen sturen. Over het algemeen hebben wij geen bedenkingen bij wat er voorgesteld wordt. Maar vooral ik ben heel nieuwsgierig naar de geitenpaadjes die gevonden worden om een aantal zaken op te lossen, zoals met meerdere fracties dingen regelen. Ik heb zelf daar zo mijn twijfels bij. Maar goed, we gaan evalueren volgend jaar. We zullen zien hoe het uitwerkt.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Westerlaken. Dan kom ik bij de Partij van de Arbeid, mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Dank. Ook wat ons betreft een compliment aan de werkgroep over hoe dat gegaan is. Ik merk trouwens dat ik nog een beetje moet wennen aan het beeld. Dat doet me een beetje denken aan het college van Flevoland, zoals het daar zit. Maar dat terzijde. Goed werk geleverd volgens mij, want ga er maar aanstaan. Tien adviezen van de vorige Staten en twee dagen Stranddagen waar vijftig, zestig mensen allemaal met of zonder ervaring maar in ieder geval met een eigen rugzakje aan opvattingen, die allemaal in het mandje gooien van, zo willen we het hebben, en dan uiteindelijk met veertien heldere adviezen komen. Dus goed werk. Dus er zijn adviezen bij, daar worden we blijer van en minder blij. Maar volgens mij moet je naar het hele pakketje kijken en moeten we ermee aan de slag gaan. Een deel van deze adviezen worden ook nog weer verwerkt in het reglement van de orde. Wat dat betreft zie ik dit ook maar een beetje als een beeldvormende vergadering richting dat nieuwe Reglement van Orde. Dus dan hebben we het geheel toch nog weer in het BOB-model gestopt. Om dan op één advies in te zoomen in het kader van die beeldvorming, dan gaat het over advies 9, wat in feite zegt, in principe worden er geen onderwerpen geagendeerd voor de Staten als er geen moties of amendementen voor aangekondigd zijn. Die vind ik nog wel ingewikkeld, want dat suggereert aan de ene kant dat aan het eind van de commissievergadering de oordeelsvormende fase afgerond zou zijn en dat het Statendebat zelf niet meer een bijdrage aan die oordeelsvorming zou kunnen leveren, terwijl er aan het eind van zo'n commissievergadering nog best zorgen of aandachtspunten zouden kunnen zijn waar je in de Staten nog even met elkaar wil uitdiepen om te kijken, wat vind ik er echt van? Veel zal dus afhangen van hoe dat uiteindelijk in dat Reglement van Orde landt of we aan het eind van commissievergadering de discussie krijgen, geen moties of amendementen aangekondigd, dan agenderen we het niet, of gaan we daar op een iets andere manier mee om, doen we zo'n rondje zorg en aandachtspunten, zodat we aan de ene kant voorkomen dat we in de Staten alles overdoen wat in de commissie al gebeurd is, maar aan de andere kant ook niet iedere keer met elkaar tot op het scherpst van de snee het gesprek moeten voeren, mag dit nou geagendeerd worden of niet? Dus die zou ik in de overweging richting dat Reglement van Orde nog willen meegeven. Dan tenslotte een oproep en een hele concrete vraag. Die oproep sluit erg aan bij wat de heer Kamp ook inbracht. We kunnen regels stellen wat we willen, maar uiteindelijk gaat het om de cultuur die we met zijn allen willen doen, over de manier waarop we elkaar willen tegemoet treden en met respect willen behandelen. Dat is volgens mijn opdracht aan ons allemaal. Overigens op basis van het eerste bijna een jaar inmiddels zie ik dat ook wel weer met vertrouwen tegemoet. De laatste concrete vraag, en dat heeft ook wel een beetje te maken met, hoe gaan we de komende maanden in, want van veel adviezen daar staat, dat wordt zo snel mogelijk ingevoerd. Van één ding weten we het zeker, de inspraak, want daar nemen we een besluit over dat we dat nu echt anders gaan doen, al meteen vanaf vandaag. Van een aantal dingen denk ik dat we wachten tot het Reglement van Orde gewijzigd is. Maar ik hoor ook wel, dan kunnen we vast een beetje oefenen. Dus heel concreet is mijn vraag, kan er na deze Statenvergadering een overzicht komen per advies wat de verwachting is per wanneer we dat gaan invoeren? Is dat pas als het Reglement van Orde is gewijzigd, of doen we dat al eerder en vanaf welke

maand dan? Dat helpt enorm in de voorbereiding. Dat helpt dus denk ik ook enorm in het meteen goed toepassen van de nieuwe afspraken. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Adriani. Partij voor de Dieren, mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Dank u, voorzitter. Het is een hele prestatie om met zo veel verschillende fracties een gezamenlijk stuk over de manier waarop wij notabene samenwerken voor te kunnen dragen voor besluitvorming. Complimenten daarvoor vanuit onze fractie voor deze commissie. Ook over het beeldmateriaal dat is gebruikt. Wij begrepen dat het allemaal vrije uitloop kippen betreft. Niet heel representatief voor de provincie Utrecht, maar wel een heel goed perspectief. Voor de Partij voor de Dieren was het overigens beter geweest als het advies gewoon in de commissie BEM behandeld zou zijn. Dan hadden we mooi een gezamenlijke oordeelsvorming conform het BOB-model kunnen hebben en hadden we hier de besluitvorming kunnen doen. Inhoudelijk zijn wij best blij met een heel groot deel van het advies. Tegelijkertijd bekruipt ons het gevoel dat het advies iets te veel is gericht op efficiënte processen, met name efficiënt voor GS en voor de coalitiepartijen, en iets minder gericht op de mogelijkheden voor juist de oppositiepartijen en kleinere fracties om voldoende resultaat te boeken. Stel, je zit in een fractie met één of twee of drie of misschien zelfs wel zeven zetels en je zit niet in de coalitie, dan weet je dat je vooral in de commissies en de Statenvergaderingen je doelen moet realiseren. Dat geldt overigens voor de meeste fracties in ons midden. Dat zie je bijvoorbeeld ook terug in het aantal moties en amendementen van vandaag. De meeste worden ingediend door juist de oppositiepartijen. Ik neem u graag mee in een paar adviezen, waarbij wij het gevoel hebben dat we met name als oppositiepartij en kleinere fracties worden beknot. Advies 3 bijvoorbeeld gaf aan dat de Lange Termijnagenda van GS wordt gebruikt als uitgangspunt voor de Lange Termijnagenda van PS. Gelukkig is dat veranderd in een vertrekpunt. Want PS bepaalt immers zelf de agenda. In advies 9 is beschreven dat de commissiebehandeling aangegeven moet worden of een fractie of een motie of een amendement wil indienen bij de Staten. Wij zijn blij dat dit in het addendum iets is aangepast, want je wilt natuurlijk na afloop van zo'n commissievergadering ook even ruggespraak hebben met je fractie en misschien ook met andere fracties. De heer Adriani van de Partij van de Arbeid heeft zojuist ook benoemd wat, wat zijn betreft ... Wat zijn fractie betreft daar speelt. Bij ons blijft dit eigenlijk ook wel een zorg. Dan advies nummer 2. Wij verwachten eigenlijk minder impact van insprekers, omdat ze los van de agenda van de bespreking zelf op dit moment geagendeerd worden. Daarmee zit er toch een gat tussen het moment waarop insprekers hun zorgen uiten, overigens vaak een verhaal wat minder goed past bij de coalitiepartijen en wat beter bij de oppositiepartijen, en de impact wat kleiner op moment dat het gat groter is, dus het moment waarop de Staten uiteindelijk daar een besluit over nemen. Advies 5, gericht op meer onderling debat juist tussen de Statenleden. Op zich prima natuurlijk. Maar juist voor oppositiepartijen is het ook goed om GS te bevragen en juist toezeggingen van GS te vragen. Dus het beknot een klein beetje. Dan een laatste punt, ook een punt waarop wij een verandering willen voorstellen, dat is namelijk advies nummer 6. Door advies nummer 6 kost het fracties meer tijd en moeite om onderwerpen te agenderen. Fracties moeten vooraf aan de commissievergadering met andere fracties in overleg om tenminste drie partijen te verzamelen die hetzelfde punt willen agenderen. Daarnaast kost het meer moeite om belangrijke informatie te lezen en te agenderen, want de stukken worden niet meer in de agenda gezet, zoals nu het geval is, maar die komen zo meteen ergens anders te staan. Voor het agenderen van deze informatie moet je een sjabloon gaan gebruiken. Voorzitter, ik vraag u, en wat mij betreft ook de Staten, hoe helpt het ons democratisch proces als we het agenderen van onderwerpen moeilijker maken en bestuurlijk relevante informatie minder bereikbaar maken? Medio 2025 is al een evaluatie voorzien. Dat is al snel. De VVD stelt voor om dat nog vóór het zomerreces te doen. Dat lijkt ons prima. We staan achter het grootste deel van de adviezen en we willen daarom met u graag ondervinden hoe deze adviezen voor ons kunnen werken. Maar dan wel met één aanpassing, zoals aangeven. We willen advies 6 over het moeilijker maken en het agenderen en elders opslaan van bestuurlijk belangrijke informatie nu niet direct invoeren, maar achter de hand houden. Laten we medio 2025 bij de evaluatie kijken of, naast de dertien andere adviezen, of het echt nodig is om ook nog dit punt in te voeren. Dit hebben wij verwoord in een amendement dat wij bij deze graag aanbieden. De

titel daarvan is Makkelijker agenderen en eenvoudig toegang tot bestuurlijke informatie. Met deze aanpassing kunnen we wat Partij voor de Dieren betreft het Gewoon Doen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Travaille. Uw amendement wordt in het Stateninformatiesysteem gezet. ChristenUnie, mevrouw Rikkoert.

Mevrouw Rikkoert: Bedankt, voorzitter. Wij zijn erg tevreden over het zorgvuldig proces wat is doorlopen. Fijn dat zoveel fracties hebben meegedacht om tot deze goede werkwijze te komen. Compliment dat er een mooi duidelijk verhaal ligt. Wij hebben nog drie aandachtspunten. Allereerst, de commissievoorzitters krijgen een nog belangrijkere rol volgens deze werkwijze. Wat ons betreft is het essentieel dat er uniformiteit is en belangrijk dat er van elkaar geleerd wordt en feedback wordt gegeven. Aan de andere kant is het belang dat ... Belangrijk dat wij hen als Staten- en commissieleden ook ruimte geven om te doen wat voorzitters horen te doen. Verder heeft het onze voorkeur om in de volgende Statenperiode de verdeling van commissievoorzitters niet te veel te politiek te laten zijn, maar enkel op enthousiasme en kwaliteit commissievoorzitters te selecteren. Verder, een voorstel is om de spreektijden af te schaffen bij interrupties. Wij zijn blij dat hiermee het debat wordt gefaciliteerd. Het vraagt wel wat zelfdiscipline om ons ook te beperken tot de hoofdboodschap. Ten derde wordt er, zoals ook anderen al benoemd hebben, een apart Praten met de Staten georganiseerd. Goed dat hiervoor tijd wordt gereserveerd, zodat er de volle aandacht is voor de insprekers. Het wordt hiermee vast ook overzichtelijker voor insprekers wanneer zij kunnen inspreken. Daarbij wel de oproep aan elke fractie om deze bijeenkomsten dan ook bij te wonen. Tot slot, wij hebben er eigenlijk alle vertrouwen in. Laten we het vooral gaan proberen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Rikkoert. Dan kom ik bij de fractie van UtrechtNu!, mijnheer Nagtegaal.

De heer Nagtegaal: Voorzitter, dank u wel. Het is een beetje uit nood dat ik dit nu moet doen. Want mijn collega Stefan die moest helaas weg. Dus vandaar. Hij zou dit doen en nu moet ik het doen. Dus ik heb vandaag twee petten op, letterlijk. Voorzitter, allereerst willen we de leden van de commissie Stranddagen danken voor hun inzet, dan dank ik ook hierbij mezelf, en het opstellen van het document dat nu voor ons ligt. In principe kunnen we het vrij kort houden. Er staan heel veel zinnige en goed onderbouwde voorstellen in. Toch hebben we enige vraagtekens bij de nut en de noodzaak van advies 6, het agenderen. Want in het advies staat dat voor het in een commissie agenderen van Statenbrieven minimaal drie fracties nodig zijn. De reden hiervoor is dat fracties al vóór de vergadering contact met elkaar zoeken en samenwerking bevorderd wordt. Daar hebben we toch wel een principieel bezwaar bij. Op enig moment, en misschien ligt dat pas ver in de toekomst, biedt het de mogelijkheid om partijen die een Statenbrief willen agenderen te saboteren en geen steun te verlenen. Dit zou deze partij dan op dat moment de mogelijkheid tot debat en verduidelijking ontnemen. Dat gaat ons simpelweg te ver. Wij vinden dat een partij te allen tijde de mogelijkheid moet hebben om iets bespreekbaar te maken. De keus is aan de partij zelf of ze daar een samenwerking willen zoeken of niet. Die keuze hoeven wij niet voor hen te maken. Dan is er nog het argument dat waar deze regeling in het leven is groepen, het nooit voor ... Is voorgekomen dat een partij iets niet kon agenderen. Ten eerste weten we dat niet. Konden partijen er misschien liever voor gekozen hebben om het dan maar niet te agenderen. En ten tweede biedt dit advies dus een oplossing voor een probleem dat het niet is. Daarom dienen we een amendement in samen met 50PLUS om dit onderdeel te schappen. Die heeft u allerlei ... Allemaal kunnen lezen.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Van Breukelen heeft een interruptie.

De heer Van Breukelen: Ik mag vanaf hier interrumpen? Heel fijn. Voorzitter, ik vind de timing en bedoeling van dit amendement procesmatig zeer frappant, want er kloppen eigenlijk twee dingen niet helemaal. De timing is vreemd, aangezien dit geen amendement is op het Statenvoorstel, maar een amendement op een adviesdocument dat totaal geen juridische binding heeft. Ten tweede, het aanpassen van de adviezen is raar, want de adviezen komen rechtstreeks van de werkgroep Stranddagen. Het lijkt me logischer dat wij, als u het

amendement indient, dat het voor de volgende vergadering of eventueel een latere vergadering waar we daadwerkelijk het Reglement van Orde aanpassen. Want de drie fractie-regel staat helemaal niet in het Statenvoorstel. Dus dat is ... Voor de rest deel ik de zorgen over de drie fractie-regel, maar procesmatig klopt deze wat mij betreft niet helemaal.

De voorzitter: Goed. Wilt u daar even op reageren, mijnheer Nagtegaal?

De heer Nagtegaal: Ja, voorzitter. Op zich heeft de heer Van Breukelen een goed punt en klopt dat. Er staat in het Statenvoorstel zelf, waar we nu vandaag over stemmen, inderdaad niks over die drie fracties. Nu is dit dan van onze kant van onze fractie de voorbode dat we dat dan ook in die tijd niet willen. Daarom dachten we, weet je, we willen het gewoon helemaal van tafel hebben en daarom passen we het gewoon alvast ook in het advies aan. Ik snap dat, omdat het advies ... Omdat de Stranddagengroep eigenaar is van het document, het advies, snap ik dat het misschien een beetje ongemakkelijk kan voorkomen. Maar mijn fractie heeft voor deze weg gekozen en zal ten tijde van de aanpassing op het Reglement van Orde ook kiezen voor een amendement om het eruit te halen.

De voorzitter: Goed. Dank u wel. Mijnheer Gilissen nog op dit punt.

De heer Gilissen: Voorzitter, toch nog een vraag ook aan de fractie van UtrechtNu!. Dan bouw ik even verder op het terechte appel dat de heer Kamp ook al deed, namelijk structuur en cultuur. Want het voorstel van de commissie is volgens mij vooral bedoeld eigenlijk om de kwaliteit van de agenderingen te verhogen eigenlijk en ook vooraf gewoon beter in beeld te brengen wat agenderende acties willen. Het is ook een beroep van dat we op elkaars tijd als zodanig doen. Dus ik kan me eigenlijk heel veel instrumenten voorstellen die we nu al hebben die kunnen worden gebruikt om de boel te saboteren of mensen monddood te maken, en tegelijkertijd is er volgens mij niemand in deze zaal die dit ook daadwerkelijk zo wil gaan doen. Dus in hoeverre weegt de fractie van UtrechtNu! dat die insteek, in ieder geval, laat ik voor mijn eigen fractie spreken, ook mee bij het beoordelen van het advies? Want volgens mij is het een oplossing voor een echt bestaand probleem.

De heer Nagtegaal: Ik ben het met u eens dat we natuurlijk de kwaliteit van de agendering willen verbeteren. Alleen het gaat bij mijn fractie eigenlijk echt heel erg om het principe, om de democratie. Mijn fractie ziet daarin toch gewoon een kanttekening in, dat, en dat is nu niet zo gelukkig, alleen dat het in de toekomst wel een enorme drempel zou kunnen opwerpen bij een fractie die misschien één belangrijk, heel erg ... Eén onderwerp heel belangrijk vindt en het voor die fractie dan niet zal lukken om dat op de agenda te zetten van een commissie bijvoorbeeld. Dus vandaar dat mijn fractie deze weg kiest. Ik hoop dat ik hiermee de vraag van de VVD goed heb beantwoord.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de volgende fractie en dat is de fractie van Volt. Mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Dank u wel, voorzitter. Allereerst ook de complimenten aan de voorzitter voor zijn uitstekende leiding en ook heel plezierige samenwerking en de hele werkgroep die volgens mij uitstekend werk heeft verricht. Over all zegt Volt hier, vooral gaan doen en ervaren. Tijdens de evaluatie kunnen we kijken hoe we het ook daadwerkelijk ervaren. Wij zijn blij dat het voorstel gaat leiden tot meer onderling debat, dat was het grootste punt voor Volt. We denken nu dat het onderling debat in de commissies meer tot zijn recht gaat komen, zeker in de tweede termijn als we vooral met elkaar gaan praten in plaats van met GS. We vinden het ook wel belangrijk dat je na een commissieoverleg en ruggespraak met je fractie nog eventueel een politieke actie kan overwegen, die je al dan niet hebt moeten aankondigen in een commissie. Maar een uitkomst van de commissie verdient ook soms even berusting. Dan de in... De plek voor de insprekers. Voor ons was het heel belangrijk dat er een meer waardige en meer waardevolle plek kwam voor de insprekers. Wij denken dat dit een goede oplossing is. We hebben het eerder gedaan, ik gebruik toch nog even mijn spreektijd hier, om nogmaals die oproep te doen aan mijn collega's dat we dan wel ook echt allemaal komen. Misschien niet allemaal in persoon, maar wel allemaal namens ... Dat de fracties allemaal vertegenwoordigd zijn, ook als er

alleen maar insprekers op het programma staan die mogelijk niet dicht bij onze eigen belangen staan. Ik denk dat het belangrijk voor de democratie en de participatie is dat wij altijd komen en altijd luisteren. Tot slot worden er een aantal drempels opgeworpen, zoals, het is door een aantal partijen genoemd, die drie partijen-regel of dat de stukken niet op de agenda staan maar elders en dat je die moet vinden. Ik heb in de werkgroep gezeten. Ik heb daar altijd een beetje mijn kanttekening bij geplaatst. Uiteindelijk is Volt daar niet heel gelukkig mee. We zullen dan ook een amendement daarvoor mede indienen en een ander steunen, omdat we uiteindelijk denken dat het inderdaad geen duidelijke oplossing is ... Of geen oplossing is voor een duidelijk probleem en niet bevorderlijk voor democratie. Maar al met al, prachtig werk en let's go.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer De Jong. SGP, mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dank u wel. Over het beeld, de heer Adriani gaf aan, het lijkt het college van Flevoland wel, wat zijn ze dan in Flevoland gezegend met een mooi college. Dank aan de commissie voor het werk wat gestopt is in de vergaderwijze. Er zijn verschillende overleggen over geweest en ook inderdaad werd er al eerder gememoreerd, mooie beelden gebruikt. Ik ben eigenlijk wel benieuwd naar deze wijzigingen. Vooral een soort van benieuwd in ... Het is eigenlijk een soort net een olietanker. Een kleine wijziging heeft wel een grote inspanning nodig. Als je kijkt naar het raamwerk van de wijzigingen, dan zijn het kleine wijzigingen, maar stuurt het de olietanker, de Provinciale Staten, wel een beetje bij van koers. Dat vraagt een hele inspanning en die heeft de commissie volgens mij goed volbracht. Ik deel wel de opvatting van de Partij voor de Dieren, zoals ik het net hoor. als het gaat om de inspraak. Dat is voor mij ook de grote bottleneck. Op het moment dat je de behandeling van stukken losknipt van het moment van inspreken, vraag ik me af hoeveel mensen ons nog weten te vinden om daadwerkelijk te komen inspreken en hoeveel fracties uiteindelijk inderdaad het overleg nog weten te vinden waar de insprekers komen. Dat zag je in de vorige periode met informatiesessies. Toen die allemaal nog fysiek waren, toen bleek informatiedichtheid dusdanig laag, dat er soms met twee of drie fracties aanwezig waren bij een ambtelijke informatiesessie. Het zou maar zo het risico kunnen zijn bij een inspraakavond, op het moment dat er ook andere activiteiten te doen zijn. Voor de mensen, als het moment van behandeling wordt losgekoppeld, dan is het eigenlijk ook gewoon veel minder relevant en sowieso interessant om aanwezig te zijn in het provinciehuis en daar de inspraak te doen. Dus de echte ontmoeting zal dan wat meer op de achtergrond raken. Dan, als het gaat om de kleine fracties. Ik heb al herhaaldelijk aangegeven, en ik zie daar wel voldoende lijnen in om dat ook goed uit te gaan voeren, dat het presidium meer gaat sturen op de agenda's, dat die niet te vol worden, zodat iedereen goed kan participeren in het besluitvormingsproces. Want dat is dubbelbelangrijk, denk ik. We hebben vandaag gezien dat het ook goed belangrijk is om in zo'n omvangrijk iets ook goed mee te kunnen doen en meegenomen te kunnen worden. Ik denk dat we met elkaar concluderen dat de agenda's vooral, ook na de herverdeling nog steeds groot en vol zijn, dat we daar best op kunnen sturen. Wie daar dan leiding in is, dat dat dan de collegeagenda is of de Statenagenda, dat is mij eigenlijk om het even. Als het maar behapbaar is, dan zullen we ons gedegen voorbereiden. Voorzitter, als het gaat dan om het agenderen, dan snap ik de lijn ook wel van, waarom niet één fractie, waarom drie? We hebben dat ook al weleens gedaan, volgens mij was het aan het begin van de coronaperiode, dat we spraken over drie fracties die nodig waren om iets op te waarderen. Aan de andere kant denk ik ook altijd heel eenvoudig, iedereen krijgt een aantal minuten spreektijd. Of dat je nou over zestien Statenbrieven een halve minuut iets wil zeggen of over één Statenbrief acht minuten iets, het effect op de vergaderplanning is hetzelfde. In die zin zou ik ... Ga ik in ieder geval nog met de fractie in overleg om te kijken hoe dat we naar het amendement kijken om met één fractie ook te kunnen opwaarderen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van den Dikkenberg. Sorry, mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Dank u, voorzitter. Even naar aanleiding van de laatste opmerking van de SGP. Wij hebben een amendement ingediend dat iets verder gaat dan het amendement van UtrechtNu!. Ik was even benieuwd, naar welk amendement verwees u?

De heer Van den Dikkenberg: Naar de meest vergaande, en dat is dat je als fractie iets op kunt waarderen.

De voorzitter: Dank u wel. PVV, mevrouw Van der Velde.

Mevrouw Van der Velde: Dank u wel, voorzitter. Ik had eigenlijk best veel om te zeggen, maar de heer Van den Dikkenberg is mij totaal voor op het stuk van de participatie. Want ook dit vinden wij een heel belangrijk punt. Maar Bertrick heeft eigenlijk keurig voorwoord waar ik ook naartoe wilde, dus daar zal ik iedereen niet mee vervelen. Verder hebben wij natuurlijk een amendement digitaal ingediend, Deur op kier voor tussentijdse evaluatie. De PVV vindt het wel belangrijk dat wij ook tussentijds kunnen evalueren en kunnen kijken of alles nog naar wens is, omdat het natuurlijk niet zo moet zijn dat wij een jaar lang met iets opgezadeld worden als het niet blijkt te werken. Het is natuurlijk niet te zeggen dat het niet blijkt te werken, maar mocht dit zou zijn, dan is het wel prettig als we daar met zijn allen iets aan kunnen doen. Dus bij deze. Vervolgens vroegen wij ons nog af voor de commissie, of de mensen de werkgroep van deze Stranddagen, of er ook gekeken is naar wat meer praktische zaken. Want dit is natuurlijk allemaal op beleid geweest van, wat kunnen wij aan de regels veranderen om het werk soepeler te laten verlopen binnen deze Provinciale Staten? Maar wij vroegen ons dan af, is er dan ook gekeken naar, is er voldoende ondersteuning? Want ik weet bijvoorbeeld dat Noord-Holland elf mensen bij de griffie heeft zitten, terwijl wij er toch weer minder hebben. Is dat hier voldoende? Is iedereen tevreden met de iPad? Persoonlijk heb ik daar wel mensen over horen klagen. Het zijn ook hele praktische zaken die ons werk allemaal een stuk soepeler kunnen laten verlopen. Ik vroeg mij gewoon af of dat ook mee was genomen, en zo nee, waarom niet? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van der Velde. SP, mijnheer Breur.

De heer Breur: Dank u wel, voorzitter. Laat ik ook complimenten uitspreken aan het vele werk, het zware werk, het harde werk dat de werkgroep Stranddagen heeft verzet. Toch staat mijn fractie er iets anders in, omdat onze behoefte om wat aan de werkwijze te veranderen minder groot is dan bij andere fracties. De heer Kamp van D66 zei het ook al treffend, uiteindelijk doen we het voor de mensen, dus ik ben liever voor de mensen bezig dan dat we hele vergaderingen over onszelf gaan houden. Ook de nut en de noodzaak van het omgooien van onze werkwijze. Je kunt dan regels en structuren sleutelen wat je wilt. Maar het zijn uiteindelijk wij, de mensen in de Staten, die het moeten doen. Als die niet veranderen, verandert er feitelijk niets. Dus ons enthousiasme om wat te gaan veranderen is niet bijzonder groot, wat natuurlijk, zoals ik al aan het begin aangaf, niks afdoet aan de bewondering voor het harde werk dat hier is verzet. De kanttekeningen die door andere fracties, en met name SGP en Partij voor de Dieren zijn gemaakt, die kan ik van harte onderschrijven. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Breur. Forum voor Democratie, mijnheer Van Breukelen.

De heer Van Breukelen: Dank u wel, voorzitter. Het is een heuglijk moment, een langverwacht Statenvoorstel op basis van de bevindingen van de werkgroep Stranddagen wordt eindelijk besproken. Het startsein voor dit traject werd natuurlijk gegeven gedurende de Stranddagen in het prachtige Bergen waar wij als Staten nader tot elkaar zijn gekomen. Over het proces valt niks op te merken. Een breed scala aan partijen was vertegenwoordigd om inbreng te leveren en te discussiëren over een nieuwe werkwijze voor de Staten. Als eerste dank aan alle leden van de werkgroep voor het steken van hun tijd in het belangrijke en zorgvuldig uitgevoerde proces. Ondanks dat het soms misschien een kippenhok was, kwamen de leden gelukkig niet uit een ei. Natuurlijk ook grote dank aan de griffie voor het faciliteren. We blijven het knap vinden dat ze elke keer in hun drukke agenda toch weer tijd weten te reserveren. Dan over naar de inhoud. Ik zal niet te diep op de adviezen zelf ingaan, maar juist op de relevante besluiten van het Statenvoorstel. Er zijn er twee van die momenteel nog lichte argwaan opwekken. De eerste is nummer 4, oftewel pilot Praten met de Staten. Zoals mevrouw Van der Velde en de heer Van den Dikkenberg al hebben aangegeven, zijn daar een aantal toch wel praktische zaken lastig. Nog een derde punt wat ik wil meegeven, is dat het natuurlijk ook lastig is dat de

vertegenwoordiging die gestuurd wordt niet altijd een commissielid op het relevant onderwerp is en kan dus helemaal geen ... Misschien helemaal geen relevante vragen stellen die wel gesteld zouden moeten worden eventueel door de woordvoerder op een specifiek onderwerp. Echter zijn wij wel bereid om de pilot af te wachten. Toch vragen wij ons af wat tijdelijk betekent, want een paar punten uit het Reglement van Orde worden tijdelijk geschorst. Maar wat betekent die tijdelijk dan, is voornamelijk mijn vraag aan de werkgroep. Het tweede grote punt waar wij tegenaan lopen, is besluit nummer 7 ook weer. Medio 2025 evalueren is natuurlijk een hartstikke goed iets. Maar wat ons betreft aan de late kant, wanneer blijkt dat de veranderende werkwijze uit het Statenvoorstel, zowel deze als het nog aankomende ... Of de aankomende aanpassing van het Reglement van Orde. Als het toch niet soepel verloopt, is het misschien een idee om al iets eerder te evalueren en te kijken, wat zijn de pijnpuntjes en waar kunnen we licht op aansturen? Daarom steunen wij het amendement van de PVV ook van harte. Ik geef ook al deze punten meer echt vooral aan de mede-Statenleden ter overweging ook voor het aankomende Statenvoorstel voor de aanpassing van het Reglement van Orde. Want zoals de heer Adriani zei, is het ... Voelt het Statenvoorstel eigenlijk slechts als een voorbereiding van de aanpassing van het daadwerkelijke Reglement van Orde. Dus daar hebben we nu al heel veel zin in. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Breukelen. 50PLUS, mevrouw Hoek.

Mevrouw Hoek: Dank u, voorzitter. 50PLUS wil de dompteur Schaddelee grote ... En zijn team grote complimenten maken. Wij vragen ons af, uit welk circus komen de kippen? Daarnaast is 50PLUS het niet eens met dat we een agenda agenderen ... Of een agendapunt willen agenderen, dat we dat met drie fracties moeten doen. Daarom zal 50PLUS ... Steunt 50PLUS mee in ... Dient mee in het amendement A24 van de Partij voor de Dieren en het amendement A24, ze hebben beide hetzelfde getal in mijn lijstje, van UtrechtNu!. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Hoek. Daarmee is de inbreng vanuit uw Staten in eerste termijn geleverd. Dan kijk ik naar de voorzitter van de werkgroep, mijnheer Schaddelee.

De heer Schaddelee: Dank, voorzitter. Volgens mij hebben we geen schorsing nodig. De vragen waren natuurlijk heel ingewikkeld, maar daar komen we denk ik met elkaar wel uit. Ik ben nog even in verwarring van dat beeld met die dompteur. Dat is met leeuwen en niet met kippen, maar ... Het bevestigt in ieder geval wel het beeld we er af en toe een vrolijke beestenboel van gemaakt hebben. Waarom deden we dit ook alweer? Bij onze start tijdens de Stranddagen hebben we het verlangen met elkaar uitgesproken om op een bepaalde manier te gaan werken. Dat hebben we ook in de missie terug laten komen. Dus we willen slagvaardig en actief zijn, we willen transparant en benaderbaar zijn, vooral ook voor mensen buiten, en we willen als Staten meer samenwerken en de verbinding zoeken. Dat is denk ik waar we in alle discussies in onze werkgroep steeds al die veertien adviezen aan hebben getoetst. Ik vond het een heel mooi proces om dat ook met veertien ... Met alle fracties te vertellen naar deze veertien concrete maatregelen. Ja, die zijn soms best spannend. Maar laten we het ook gewoon gaan doen. Dat is ook wel de vraag van de heer Kamp natuurlijk ook van, hoe zorgen we er nou voor dat het niet alleen maar over structuur gaat, maar ook over cultuur? Volgens mij ook gewoon door het te verinnerlijken, door er niet alleen maar om te blijven broeden, maar ook door er met elkaar over in gesprek te zijn en dat gesprek ook zoveel mogelijk met elkaar op te zoeken, een cultuur van aanspreken te hebben. Volgens mij is dat in ieder geval de afgelopen maanden heel mooi gelukt. We gaan dus een aantal dingen gewoon doen. Maar tegelijkertijd, verschillenden van u hebben ook wel de vraag gesteld, onder andere de VVD van, hoe evalueren we dat dan? Dat gaan we volgend jaar zomer ... Willen we dat wat groter aanpakken qua evaluatie, en dan moeten we natuurlijk zorgen dat er voor de zomer al een evaluatie ligt waar we met elkaar kunnen ... Over kunnen spreken in de zomer van 2025. Maar tegelijkertijd, als we de komende maanden al tegen bijzondere dingen aanlopen, gaan we natuurlijk niet een jaar wachten om het aan te passen. Dus het is ook een beetje learning by doing, om het maar in goed Nederlands te zeggen. Ik denk dat we daarmee ook wel voorzien in de motie waar de PVV mee kwam. Dus, nee, we zitten niet de deur dicht. We zijn ... We spreken met elkaar een werkwijze af en die werkwijze kunnen we ook af en toe nog een beetje

aanpassen. Het mooie is ook, we gaan voor de komende zomer, de zomer van 2024, ons Reglement van Orde aanpassen. Dat is denk ik ook al wel zo'n eerste moment om te evalueren. Dan gieten we het een klein beetje in beton. Een Reglement van Orde is niet helemaal beton. Maar dan zet je het wat meer vast, dan kun je ook al wel dingen aanpassen. Vorige week hebben de tafeltjesavond gehad en dat leverde een addendum op waarin ook nog een aantal goede accenten zijn gelegd, ook op basis van de inbreng en het gesprek met elkaar. Dus ook dank voor iedereen die daar zijn bijdrage wilde leveren. Dan waren er nog wat specifieke vragen. We hebben een portefeuillevordering met elkaar gemaakt, dus de vragen verdelen we een beetje. Dus ik pak er een paar en daarna gaan we het rijtje af met elkaar. De vraag van mijnheer Kamp heb ik al iets over gezegd, over die cultuur. De heer Adriani vroeg van, kan er na vandaag een overzichtje komen wat we wanneer doen? Zo spoedig mogelijk, wanneer is dat? Ik heb even naar de griffie gekeken, maar na het voorjaarsreces komt er zo'n overzicht wat wanneer komt. Dus daarmee wordt voorzien in de vraag van de heer Adriani. Mevrouw Van der Velde vroeg nog naar de bezetting van de griffie. Er komt een extra commissie en we hebben daarom in ons voorstel ook gezegd dat dat betekent dat er in ieder geval een extra commissiegriffier ook zal moeten komen. In het Statenvoorstel staat dat er bij de Kadernota een Statenvoorstel komt om dat ook financieel te vertalen. Dus dan zorgen we ook dat onze griffie in ieder geval de capaciteit heeft om te doen wat we met elkaar willen doen. De heer Van Breukelen vroeg, wat is tijdelijk? Dat is in ieder geval tot het Reglement van Orde wordt aangepast. Dus een paar dingen, daarvan hebben we gezegd van, we willen eigenlijk zo snel mogelijk beginnen, maar dat Reglement van Orde aanpassen, dat is precisiewerk, duurt even. Dus we noemen het gewoon een pilot. Dan kan je je soms even onttrekken aan de regels. Dat geeft ons ook gelegenheid om het goed in het Reglement van Orde te zetten. Maar dat willen we wel voor de komende zomer hebben gedaan. Dat waren de vragen die aan mijn adres waren. Ik denk dat na een dag als vandaag we alle vertrouwen mogen hebben dat we in ieder geval breed draagvlak hebben voor het feit dat er wat dingen anders moeten. Ik wil in ieder geval dit moment ook even gebruiken om de werkgroep enorm te bedanken, en dan niet alleen maar de PS-leden van de werkgroep, maar ook de griffieleden van de werkgroep. Voor mij was het een heel mooi proces om dat samen te doen. Het was heel erg leuk om te doen. Iedereen ook enorm bedankt voor het vertrouwen wat jullie hadden in ons als werkgroep om dat te mogen doen.

De voorzitter: Mooi. Mijnheer Vermaat.

De heer Vermaat: Voorzitter, dank u wel. Ik zal reageren op de vragen en opmerkingen die zijn gemaakt over de adviezen 6 en 9. Ik begin bij advies 9, over het stuk van het agenderen van stukken voor de Statenvergadering vanuit de commissie. Laat ik zo zeggen, het doel is om een efficiëntere Statenvergadering te krijgen, waar het gefocust is op wijzigingen die nog aangebracht moeten worden via een amendement of via een motie. Door daar in de commissie al mee bezig te zijn, wat willen we als partij veranderen, kun je daar de focus ook in de commissie al aanbrengen op de wijzigingen. Nu kan het zo zijn, en dan richt ... Reageer ik op de heer Adriani over het feit, stel dat de oordeelsvorming nog niet helemaal klaar is, zoals u dat verwoordde, dan heeft u nog een week de tijd, om het zo te zeggen, om daar nog over na te denken. Want tussen de laatste commissieweek zit nog een vrije week, zoals dat in ons advies de vierde woensdag wordt genoemd, om te kijken om nog met een motie of amendement te komen. Als u het daarin aangeeft, dan wordt het ook nog meegenomen. Dus daar is al iets meegenomen in beweging van, stel dat het nog niet helemaal klaar is ... Maar aan de andere kant is het wel zo dat we met elkaar ook kunnen afspreken, probeer zoveel mogelijk in de commissie al bezig te zijn met welke moties of amendementen we willen komen en op welk onderwerp. Het dictum van de motie of amendement hoeft dan natuurlijk nog niet duidelijk te zijn, maar wel de strekking. Dus volgens mij is daarin wat ons betreft voldoende tijd en zullen we dat ook met elkaar moeten gaan ervaren hoe dit gaat werken. Dus dat is eigenlijk als een stukje gaat om advies 9. Dan wil ik ook gelijk reageren op de Partij voor de Dieren, de heer Travaille, over, het lijkt erop, zoals ik in uw bijdrage hoorde, dat het ten nadele is van de kleine fracties. Ik kan u zeggen, in de commissie, in de werkgroep is het steeds ... Zijn alle fracties naar voren gekomen en is er echt bewust niet gekeken naar, wat is volledig voor een grote fractie of kleine fractie? Wat voldoet aan de missie die wij met elkaar hebben gesteld? Dus efficiënter vergaderen, slagvaardig actief,

benaderbaar, zodat wij de verbinding zoeken. Daar is het steeds op gestoeld. Voorzitter, dan zou ik naar advies 6 willen gaan.

De voorzitter: Een ogenblikje. Mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Dank u, voorzitter. Twijfel niet aan mijn woorden. Ik heb niets gezegd over de intenties of over de doelstellingen van de commissie. Ik heb alleen iets gezegd over het effect wat wij ervaren voor kleinere fracties en voor oppositiefacties. Dus niets over de intentie, daar heb ik geen twijfels over.

De voorzitter: Mijnheer Vermaat.

De heer Vermaat: Voorzitter, dank even voor deze verduidelijking. Zo heb ik hem ook niet bedoeld, dat ik zeg dat uw intenties ... Maar u concludeert hem wel naar aanleiding van het voorstel wat voorligt. Daar spreek ik hieruit namens de werkgroep, dat is niet onze intentie dat het zo bij u is overgekomen. Zullen we het daarmee dan afsluiten, voorzitter?

De voorzitter: Ik stel een gelijkspel voor.

De heer Vermaat: Kijk eens, mooi zo. Advies 6, daar hebben we in de commissie, in de werkgroep het uitvoerig over gehad verschillende keren. We begrijpen dat dit een punt is wat spanning of misschien stress oplevert van, hoe krijg ik dat allemaal georganiseerd? Ook omdat wij denk ik als werkgroep steeds hebben gezegd van, we zitten nu in de huidige situatie en we willen het graag naar een nieuwe situatie. Dat vraagt gewoon tijd. Als het gaat dan om advies 6, is het wat ons betreft ook misschien ook goed even mee te nemen, voor die drie fracties is het niet nodig dat iedereen het met je eens is. Het gaat erom dat er drie fracties zijn die het ondersteunen. Een van de dingen die we toen hebben geroepen, is, in totaal drie. Verder is het ook dat we gezegd hebben, als we per commissie een appgroep hebben, dan is het misschien nog heel makkelijk van, wij van D66 willen iets agenderen en dat de SGP dan zegt, ja, we doen zeker mee, over een onderwerp waar misschien we het niet mee eens zijn. Dus de, hoe moet ik zeggen, misschien de angst van, gaan we dat wel redden? Als werkgroep hebben wij gedacht van, volgens mij moet dit te doen zijn, en dat ook in ogeschouw met het doel dat we slagvaardig willen opereren. Dus korter in die zin, effectieve agenda's. Dan kan je als je daar met deze misschien min of meer kleine drempel daarvoor zorgen. Dus het is niet om mensen de mond te snoeren. Het is er gewoon om proberen op deze manier de agenda's wat te kaderen.

De voorzitter: Ogenblikje. Mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dank. Als het doel slagvaardigheid is, dan is het koe handelen om agenderingen voor elkaar te krijgen. Dat is toch niet per definitie slagvaardig te noemen, of wel?

De heer Vermaat: Voorzitter, voor iets op de agenda te krijgen, kost het misschien iets meer moeite. Dat zullen we als werkgroep zeker onderkennen. Maar voor de agenda die er vervolgens uit voortkomt, kan het er zeker voor zorgen dat er een slagvaardige en efficiënte vergadering is. Dus dat is het doel dat wij voor ogen hebben. U noemde zelf bijvoorbeeld één fractie in plaats van twee extra fracties. Dat is ... In de werkgroep hebben we het daar ook over gehad. Uiteindelijk hebben we als meerderheid in de werkgroep gezegd, dit is het advies. Hiermee gaan we naar de Staten, en dan zien we wel hoe ons advies op dit punt wordt gedragen. Dat is eigenlijk waar we hiermee nu zitten en dit advies is zo opgeschreven.

De voorzitter: Mijnheer Van den Dikkenberg heeft nog een nadere vraag.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, ik gaf in mijn spreektijd aan van, je kunt volgens mij beter sturen op je spreektijd, dan dat je stuurt op het aantal opwaarderende fracties. Want als iemand bij alle opwaarderings staat en zegt er uiteindelijk heel veel over, kom je spreektijd tekort, of zegt er heel weinig over en dan is het de

vraag of je de diepgang bereikt die je wil hebben met een opwaardering. Dan is dat toch een zelfregulerend systeem, of denkt de werkgroep daadwerkelijk dat er nu veel minder brieven geagendeerd gaan worden?

De voorzitter: Mijnheer Vermaat.

De heer Vermaat: Voorzitter, om op het laatste punt te komen, dat is wel onze verwachting. Tegelijkertijd moeten we daarbij wel zeggen, het gaat om, zoals de heer Van de Kamp van D66, de heer Kamp, over een cultuurverandering. Als wij als Staten- en commissieleden met dezelfde ideeën daar gaan zitten, we willen zoveel mogelijk misschien opinievoorstellen of Statenbrieven op de agenda hebben, dan kan je dat sowieso doen. Maar dat zou ook in het geval zijn als je geen fractie nodig hebt of één fractie. Dat is gewoon de cultuur. De cultuurverandering die wij eigenlijk met onze werkgroep voorstaan, dat we vanuit die missie die we hebben zo te opereren. Daar past ons voorstel, advies 6, daarbij wat ons betreft. Voorzitter, dan zijn we eigenlijk volgens mij klaar, als het gaat ... Want dat is eigenlijk het, dan moet ik het even goed zeggen, het amendement van zowel Partij voor de Dieren, SP, Volt en 50PLUS omhelzen in die zin hetzelfde als het gaat om het aantal fracties. We hebben natuurlijk nog een reactie op UtrechtNu! gedaan door Forum voor Democratie. Voorzitter, en dan hebben wij toch misschien zo iets van, misschien moeten we deze misschien wel om juridische redenen dan afwijzen, zoals we dat vandaag al meerdere keren hebben gehoord, en dan misschien bij een volgende Statenvergadering wel opnieuw inbrengen. Maar het doel, onze reactie, hierop is hetzelfde van, wat ons betreft is het een advies wat we moeten gaan uitvoeren, kijken hoe dat wordt ervaren. En inderdaad, na een jaar gaan we het sowieso evalueren. Mochten er echt zaken ontstaan waarvan we denken van, dit kan niet, dit druist tegen onze doelen in, dan kunnen we altijd nog weer met elkaar om tafel.

De voorzitter: Ik zie mijnheer Travaille en mijnheer De Jong. Maar wie het eerste was ... Mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Kijk, dat is ook mooi, als je het hebt over cultuur, dat je elkaar af en toe even voor laat gaan. Fantastisch. Is de heer Vermaat het met ons eens dat op het moment dat er inderdaad meerdere partijen moeten worden gezocht om iets te agenderen, en meestal zal dat wel lukken, als dat een automatisme wordt doordat we in een appgroepje elkaar makkelijk kunnen opzoeken of omdat drie partijen automatisch al afspreken van, als jij iets wil agenderen, dan willen wij het ook, dan is het een papier tijger. Het alternatief is dat er inderdaad discussie over plaatsvindt en dat er af en toe ook iets niet op de agenda komt omdat slechts één of twee partijen het zouden willen agenderen. Maar dat gaat dan ten koste van het democratisch proces, waarin partijen eigenlijk hun standpunt kenbaar willen maken en willen kijken of ze een meerderheid kunnen verzamelen in de commissie. Is de heer Vermaat het met ons eens dat die efficiëntieslag op dat moment ten koste gaat van het democratisch proces?

De voorzitter: Mijnheer Vermaat.

De heer Vermaat: Voorzitter, de conclusie die de Partij voor de Dieren, de heer Travaille, eraan trekt, dat het tegen het democratisch proces ... Dat betwijfel ik. Als werkgroep, wat we nu krijgen, en dat is eigenlijk precies de discussie die we ook in de werkgroep hebben gehad, dus in die zin is het ook wel weer mooi dat het hier plaatsvindt, is, je gaat kijken hoe dit mogelijk voor effect gaan krijgen in de toekomst. We kunnen niet alle situaties voorzien. Dus dan is het ook, wat gaan we nu doen? En als commissie, als werkgroep hebben wij in dezen met elkaar besproken en besloten van, laten we naar gewoon drie fracties in totaal gaan om het ... iets te agenderen. Als u een nieuw punt hebt, dan kunt u ook andere fracties vinden. Volgens mij zitten daar niet de beperkende democratische waarden in die worden bestreden daarmee.

De voorzitter: Goed. Dank u wel. Ik zie nog een interruptie van mevrouw Welschen. Of is het geen interruptie, mevrouw Welschen?

Mevrouw Welschen-van Der Hoek: Ik ben ook lid van de werkgroep en ik wil graag iets aanvullen hierop.

De voorzitter: Dat mag.

Mevrouw Welschen-van Der Hoek: Is daar ruimte voor? Ik kijk even ... De inzet ook om die opwaarderingen iets lastiger te maken, of lastiger, daar een drempeltje voor op te werpen, is omdat we juist het debat in de Staten onderling willen stimuleren en in ... De praktijk wijst uit dat opwaarderingen, zeker van één fractie, vaak een-tweetje is tussen GS en die fractie en verder de Staten erbij zit en er bijna geen tijd meer is, als we eenmaal bij de Statenvoorstellen komen, dat dat de fracties daarover onderling in debat kunnen gaan. Dat is volgens mij wat we willen en dat is ook de gedachte ook achter deze aanpassing, meer debat onderling en minder een-tweetjes in de vorm van vraag en antwoord tussen GS en fracties.

De voorzitter: Dank u wel, als aanvulling in ieder geval vanuit de werk... Mijnheer Vermaat is klaar.

De heer Vermaat: Voorzitter, volgens mij heb ik de adviezen besproken. Dank voor deze waardevolle aanvulling.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Vermaat. Mevrouw Van den Broek, gaat uw gang.

Mevrouw Van den Broek: Dank u wel, voorzitter. Ik mag een woordje doen over Praten met de Staten. Ik wil wel een beetje aan verwachtingenmanagement doen, want, even denken, mijnheer Adriani begon heel vrolijk van, na vandaag gaat het anders met de insprekers. Maar dat is iets te kort door de bocht, want er gaat natuurlijk nog wel een proces aan vooraf. Dat heeft ook te maken met de vraag van GroenLinks, hoe gaan de mensen de weg naar de Praten met de Staten weten te vinden? Daar moeten we natuurlijk nog wel een communicatiedingetje voor gaan doen, dus daar is de griffie ook heel hard over aan het nadenken. Dat wordt in gang gezet. Ik kan ook dus nog niet helemaal precies zeggen wanneer we daar echt daadwerkelijk mee gaan beginnen, maar de eerste ... Eerstkomende cyclus nog niet. Dat kan gewoon nog niet. We moeten dat wel secuur doen. Even kijken. Dan was er de zorg van de Partij voor de Dieren onder andere met betrekking tot de impact van insprekers. Wij, om even naar mijn eigen ervaring in de gemeenteraad van Vijfheerenlanden te kijken, dit is ook een beetje een idee wat uit onze koker gekomen is, wij werken daar al mee en wij zijn daar heel tevreden over juist, om het naar voren te halen. Wij beginnen de cyclus met een avond voor insprekers. Daardoor heb je juist veel meer tijd om daadwerkelijk ook met de mensen in gesprek te gaan. Sterker nog, je kunt ook nog afspreken later om bij ze langs te gaan eventueel als je ergens ... Als ze je iets willen laten zien of iets dergelijks. Dus wij vinden het heel fijn, want daardoor kun je ook je Statenvoorstel beter voorbereiden, want dan heb je de informatie van de insprekers al. Ik merk gewoon nu heel vaak, zeker in M&M, dan hebben we zo'n batterij aan insprekers en die worden allemaal gekort op hun spreektijd en we hebben geen tijd om met ze te spreken. Dus ik zie het echt als een verbetering als we dat naar voren kunnen halen. Dan was er de zorg van onder andere de SGP van, hoe zit het dan met als er ook dubbele afspraken worden gemaakt? De griffie heeft al beloofd, dit wordt een woensdagavond en naast de af... De Praten met de Staten-afpraak worden geen andere afspraken ingepland. Dus die wordt echt vrijgehouden, die avond. Dus ik denk dat we die zorg ook kunnen wegnemen. Iedereen heeft dus de kans om tijdens de Provinciale Statendag daarbij aanwezig te zijn. Nog even zoeken wat we nog meer hadden. Tijdelijk, daar hadden we het al over gehad. Dan hebben we het over tijdelijk, tot aan de zomer. Maar ik denk dat dit iets meer tijd gaat vergen, want we beginnen daar pas later mee. Dus het kost iets langer denk ik om deze pilot goed te doen. Ik hoop dat ik alle vragen zo beantwoord heb. En zo niet, dan hoor ik het graag nog.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Nagtegaal.

De heer Nagtegaal: Dank, voorzitter. Ik zal ingaan op het gedeelte commissie-indeling, en daar is eigenlijk maar één echt punt over gemaakt, namelijk door de VVD. De VVD vindt dat de commissie die wij nu BEC noemen misschien niet helemaal bekt en eerder BEMC moet gaan heten, omdat de VVD graag wil dat het stukje Middelen er ook bijkomt. De keuze voor die naam is eigenlijk voortgekomen uit een heel praktische overweging, namelijk, er was een voorkeur voor een afkorting van drie letters. Hoewel de optie bestond ook

om de benaming BEM te handhaven, was er ook wel de wens vanuit de werkgroep van, dat is niet echt vernieuwend dan. Ook was het een overweging omdat we letterlijk de naam ook uit de programma's van de begroting hebben gehaald. Middelen bestaat namelijk niet in de begroting, dat valt gewoon onder Bestuur. Dus na zorgvuldige overweging is er uiteindelijk gekozen voor de afkorting BEC. De werkgroep heeft overigens geen bezwaren per se om de commissie te dopen tot BEMC. Dus daar willen we best in tegemoetkomen en het voortaan zou gaan noemen, als ik daarmee de heer Gilissen blij maak. Dat was mijn reactie.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Nagtegaal. Ik begrijp het zo ... Mijnheer Gilissen.

De heer Gilissen: Misschien voor het verslag, dat de heer Gilissen knikte toen de heer Nagtegaal die vraag stelde, dat hij daar ... Hij mij daarmee blij maakt.

De voorzitter: Maar ik denk dat het idee is dat we kijken hoeveel mensen in de Staten daarmee blij maken. Dus dan toch wel even stemmen.

De heer Gilissen: Dat hoorde ik de heer Nagtegaal niet zeggen. Dat hoorde ik de heer Nagtegaal niet zeggen, voorzitter. Hij was toch heel specifiek.

De voorzitter: Nee, maar ik probeer het maar even. Mijnheer Nagtegaal.

De heer Nagtegaal: Voorzitter, er is nog een tweede termijn. De heer Gilissen heeft al een amendement rondgestuurd waarmee hij dit wilde gaan aanpassen. Als de heer Gilissen zijn mede-Statelieden met zich mee wil nemen, dan stel ik u eigenlijk gewoon voor om dat amendement gewoon in te dienen.

De voorzitter: Dat is mooi, een suggestie. Maar zolang het amendement in het Stateninformatiesysteem staat, zal het uiteindelijk ook in stemming worden gebracht. Goed. Dank aan de leden van de werkgroep voor een beantwoording op uw eerste termijn. Dan kijk ik, ik denk betrekkelijk snel, of er nog behoefte is aan een tweede termijn. Ik kijk naar mevrouw Zagt. Niet het geval. Dank u wel. Mevrouw Van Elteren, geen tweede termijn. VVD, mijnheer Gilissen.

De heer Gilissen: Voorzitter, mag ik even twee minuten schorsing, om even met mijn fractie te overleggen?

De voorzitter: Het is wel een beetje een ongelukkige timing.

De heer Gilissen: Ik ging wel heel snel door de tweede termijn, maar ... Het kan heel kort, het kan op de gang.

De voorzitter: U vraagt schorsing, u krijgt de schorsing. Twee minuten, dus 17:45 uur weer terug. Dames en heren, ik zie dat de VVD-fractie woord heeft gehouden om binnen twee minuten terug te gaan. Ik heropen de vergadering. Het woord is aan mijnheer Gilissen. De andere leden wil ik vragen om ...

De heer Gilissen: Voorzitter, dank voor de coulance van een korte ...

De voorzitter: Dames en heren, mag ik u ook vragen, ook bij de tribune, mijnheer Van Essen ... Dat is natuurlijk ongewoon dat u niet zelf aan deze kant zit. Maar we gaan nu luisteren naar mijnheer Gilissen.

De heer Gilissen: Voorzitter, dank voor de coulance. Ik vond het wel goed om nog even af te stemmen ook met de fractiegenoten. Ik zou het aangekondigde amendement ook graag willen indienen. Hij staat in het Stateninformatiesysteem, dus ik dien het hierbij ook officieel in. Ik had ook een motie achter de hand. Misschien ook goed dat ik ... Blij met de toezegging ook, in ieder geval de reflectie ook van de voorzitter van de werkgroep. Dus de motie is niet nodig, maar het amendement dien ik graag in.

De voorzitter: Mooi, dank u wel. Mevrouw De Widt, nog behoefte? Sorry, mijnheer Kamp wat het. Mijnheer Kamp, gaat uw gang.

De heer Kamp: Dank u wel, voorzitter. Ik wil in ieder geval de werkgroep bedanken voor de nauwkeurige beantwoording. Ik had nog wel een vraag gesteld in de eerste termijn en dat heeft ook een beetje met omgangsvormen te maken. De vorige Staten zijn zo vriendelijk geweest om ons een mooi documenten te sturen. Nou kunnen ze natuurlijk allemaal dit debat volgen, maar ik zou het zo mooi vinden als zij ook iets terug horen over wat wij met hun adviezen doen. Dat is eigenlijk mijn enige vraag. Gebeurt dat?

De voorzitter: Dank u wel. Gaan we straks nog even naar kijken. CDA, mijnheer Westerlaken. Heeft het opgegeven. Mevrouw Welschen.

Mevrouw Welschen-van der Hoek: Geen tweede termijn nodig.

De voorzitter: Geen tweede termijn. Partij van de Arbeid, mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Dank, voorzitter. Ik keek al uit naar het interruptiedebat tegen de heer Van den Dikkenberg en de heer Vermaat. Die is gekomen. Jammer dat we het interruptiedebat van de heer Nagtegaal met hier de heer Nagtegaal niet hebben gezien. Maar dat ... Dank ook voor de beantwoording Ik blijf een klein beetje wel hangen op de beantwoording van de heer Vermaat. Want die blijft wel volharden in, alleen als er een motie of amendement is, kan er sprake zijn van dat de oordeelsvorming nog niet afgerond is. Laten we ruimte houden voor het feit dat er misschien een element in een Statenvoorstel is wat nog uit bediscussieerd moet worden in de Staten, zonder dat er per se een motie of amendement aan ten grondslag ligt. Als die ruimte daar straks komt in het Reglement van Orde, ben ik helemaal gerustgesteld. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Adriani. Partij voor de Dieren, mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Dank u. De doelstelling van de Stranddagen was slagvaardig en efficiënt, en dat is gelukt met veertien adviezen. Maar dat is ook gelukt als we niet veertien maar dertien adviezen vandaag aannemen. Want met name advies 6 gaat wat ons betreft ten koste van de democratische waarden en verhoogt de werkdruk, die toch al redelijk hoog is. Diverse fracties hebben zorgen geuit over advies 6, het agenderen met drie fracties en de vindbaarheid van bestuurlijk relevante informatie. Wij vragen niet om advies 6 weg te gooien, wij vragen in ons amendement slechts om dit te bewaren tot bij de evaluatie van medio 2025 en dan te kijken of we inderdaad die slagvaardige en efficiënte slag al hebben gemaakt, of dat daar nog een extra inspanning voor nodig is. Als we advies 6 er nu uithalen, denk ik dat wij dit als Statenvreed kunnen aannemen. Want nogmaals, voorzitter, hoe helpt het ons democratisch proces als we het agenderen moeilijker maken en bestuurlijk relevante informatie minder bereikbaar maken? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. ChristenUnie, geen behoefte meer aan het woord. UtrechtNu!, mijnheer Nagtegaal, geen behoefte meer aan het woord. Volt, mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Een hele korte opmerking. Ik schaar me achter de woorden van Partij voor de Dieren zojuist. Er werd ook nog even door het CDA net gezegd dat het dan was omdat het meer de ruimte voor debat biedt. Dat begrijp ik niet. Volgens mij biedt ... Hebben we sowieso nu de ruimte voor het debat en moeten we niet de mogelijkheid wegnemen voor partijen om te agenderen wat zij denken dat het goed ... Wat goed dunkt binnen een democratisch mandaat.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Van den Dikkenberg, geen behoefte meer aan het woord. Mevrouw Van der Velde, ook niet. SP, mijnheer Breur. Niet. Forum voor Democratie, mijnheer Van Breukelen, niet. 50PLUS, mevrouw Hoek. U hebt nog spreektijd in de tweede termijn, dus ... Jazeker.

De heer Hoek: Sorry, voorzitter. Ik had niet in de gaten dat we in de tweede termijn waren en dat ik weer twee minuten heb gekregen. Maar ik blijf bij ... 50PLUS blijft bij het standpunt dat wij erop tegen zijn dat je nog twee partijen erbij moet zoeken om iets te kunnen agenderen. Dan kan je zelfs tegenover elkaar te komen staan en dat wil ik gewoon niet. Ik vind het gewoon eigenlijk ook een aantasting van de vrijheid om zelfstandig te kunnen agenderen. Dus we betreuren het dat ... Ik begrijp het dat je dus als ... Met één stem naar buiten moet komen van zo'n team. Maar ik heb goed geluisterd, er zijn ... De meerderheid van ... Heeft dit besloten. Dus ik hoop, u hoeft het niet te zeggen, dat je anders heb besloten ... Anders zou hebben besloten. Maar ik blij... 50PLUS blijft bij het standpunt dat we het niet goed vinden dat je twee andere partijen erbij moet zoeken om te kunnen agenderen. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Hoek. Daarmee is een eind gekomen aan de inbreng in tweede termijn vanuit uw Staten. Dan kijk ik nog even naar misschien de voorzitter van de werkgroep en daarna naar mijnheer Vermaat.

De heer Schaddelee: Dank, voorzitter. Het enige waar ik nog even op terug wil komen, is het punt van de heer Kamp, omdat inderdaad heb was overgeslagen. Excuus daarvoor. Ik heb even met de griffie overlegd. Het leek ons wel een goed idee om er sowieso iets mee te doen. Dus daar denken wij even over na. Misschien is het wel een aardige geste als wij hen uitnodigen voor de eerste sessie Praten met de Staten. Dan is het Praten met onze Oud-Staten. Maar nemen we zeker mee. Dank u.

De voorzitter: Mijnheer Vermaat.

De heer Vermaat: Voorzitter, in tweede termijn nog even kort. Allereerst nog even terugkomend, volgens mij was het van Volt, de opmerking dat de stukken nu niet meer of moeilijk te vinden zijn. Maar in het memorandum staat bij advies 6 dat er aan toegevoegd zal worden, de griffie blijft voor een duidelijke rubricering en vindbaarheid zorgen. Dus dat was ik eigenlijk in eerste mij nog even vergeten om te zeggen. Dus daar wordt door onze griffie voor gezorgd.

De voorzitter: Mijnheer Travaille, u heeft het woord.

De heer Travaille: U kunt wel zeggen dat in het addendum dan staat dat de vindbaarheid is gegarandeerd. De vindbaarheid is op dit moment gegarandeerd. Waarom in vredesnaam zou u die vindbaarheid moeilijker maken door een andere plek te creëren waar je dat dan moet gaan vinden? Ik ken het vanuit het waterschap. Daar hebben we de bestuursinformatiebrief die door niemand meer gelezen wordt op den duur. Dus hou die vindbaarheid alsjeblieft zoals het nu is en gebruik niet nog een of ander sjabloon of zo voor het opwaarderen. Ga niet iets repareren wat niet kapot is alsjeblieft.

De voorzitter: Mijnheer Vermaat. Tot slot, denk ik.

De heer Vermaat: Voorzitter, ik begrijp de reactie van de Partij voor de Dieren. Daarin las ik voor wat in het memorandum zit, wat op ... Eigenlijk op dit punt dat u vorige week hebt ingebracht als reactie daarop is. We zullen dat met elkaar verder moeten aanvaarden, als het voorstel wordt aangenomen zoals het nu voorligt. Wat we als werkgroep nog wel even willen zeggen, als het gaat over de twee amendementen die zijn ingediend, dat het amendement van UtrechtNu! en 50Plus eigenlijk het minst vergaande amendement is, want die wijzigt alleen het aantal fracties voor het agenderen. En het amendement van de Partij voor de Dieren, SP, Volt en 50PLUS houdt alleen het stukje overstaand over het agenderen van ... Met betrekking tot, even kijken, deze agenderende fracties gaan in gesprek met de GS. Die twee zinnen en de rest van het advies verdwijnt. Dus dat willen we even nog meegeven. Voor de rest is het natuurlijk aan u hoe u hiermee omgaat. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Daarmee heeft de werkgroep ook kunnen antwoorden op de vragen die gesteld zijn. Daarmee zijn de beraadslagingen over dit voorstel afgrond. Ik dank de leden van de werkgroep nogmaals voor de wijze waarop ze de beantwoording op zich hebben genomen.

10. Stemverklaringen

De voorzitter: Dan zijn wij toe, dames en heren, om over te gaan tot agendapunt 11. Sorry, agendapunt 10, stemverklaringen en daarna de stemmingen. Kunnen we dat gelijk aanvangen of heeft u behoefte aan schorsing? Tien minuten. Minstens een kwartier. Ik schors de vergadering tot 18:10 uur. 18:10 uur zijn we terug. Dames en heren, ik wil u vragen om uw stoel weer in te nemen. Ik verzoek ook alle Statenleden om in ieder geval op hun stoel te gaan zitten. Dames en heren, alle Statenleden zitten weer. Mooi. Dan heropen ik de vergadering. Dan is aan de orde de stemverklaringen. Dan kijk ik even de fracties af. Fractie van de BBB. Mevrouw Van den Broek, gaat uw gang. Mevrouw Ghijssels. Mevrouw Ghijssels, gaat uw gang.

Mevrouw Ghijssels-Kerkhoff: We hebben twee stemverklaringen. Eén komt van mij en de ander zal Jantine Zagt doen. Voor wat betreft motie 24-11A, de stemverklaring is kort dat wij daarin mee willen gaan. Maar wel nadrukkelijk, zoals gezegd werd, dat dat een neutrale definitiebepaling gaat worden, en niet van alleen de ecologen, et cetera. Maar onder die voorwaarde gaan wij mee.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Zagt.

Mevrouw Zagt-Lokhorst: Ik doe de stemverklaringen voor de Staten doende toe. We zullen tegen alles stemmen, maar met wel dat wij met de evaluatie echt erop terug kunnen komen. Dan we willen er eerst maar eens even zo mee gaan werken zoals het nou voorgesteld is.

De voorzitter: Dank u wel. GroenLinks, mevrouw Van Elteren. Geen stemverklaringen. VVD, mijnheer Janssen.

De heer Janssen: We hebben twee stemverklaringen. Eentje, mevrouw Van Gilse, over amendement A24-12 en eentje, de heer Van Gil... De heer Van Gilse, wilde ik zeggen. De heer Gilissen, Gilissen moet ik zeggen, amendement 24-15. Eerst mevrouw Van Gilse. Gilse.

De voorzitter: Mevrouw Van Gilse, gaat uw gang.

Mevrouw Van Gilse: De VVD-fractie is inhoudelijk voor het amendement Haas. We hebben grote zorgen voor het door kunnen gaan van ontwikkelingen in onze provincie, zoals de hard nodige woningbouw voor onze inwoners. We zijn in ieder geval blij met de toezegging dat de gedeputeerde extreem hard gaat werken aan de telling en de onderzoeken om die op orde te krijgen, zodat er een echt kloppend beeld gaat ontstaan van de instandhouding van de haas en er niet onnodig belangrijke ontwikkelingen tegen worden gehouden. Wij zullen het ook nauwlettend in de gaten houden en ook, zodra dit weer mogelijk is, kijken hoe het er dan voorstaat. Dus we stemmen op dit moment tegen het amendement.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Gilissen.

De heer Gilissen: Dank u wel, voorzitter. Amen... Stemverklaring amendementen 24-14 en 24-15. We hebben daar met de fractie over gesproken. De conclusie daarbij is dat wij tegen amendement 24-14 zullen stemmen en dat wij als fractie zelf bepalen ... De leden zullen zelf bepalen hoe zij stemmen bij amendement 24-15.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kom ik bij de fractie van D66, mevrouw De Widt.

Mevrouw De Widt: Er is één stemverklaring, die zal mijnheer Kamp voorlezen.

De voorzitter: Mijnheer Kamp. Mijnheer Kamp.

De heer Kamp: Dank u wel, voorzitter. We hebben een stemverklaring bij agendapunt 9, Sterke Staten: Gewoon Doen. Alle amendementen en moties die zullen ... Ingediend zijn, zullen wij niet steunen, omdat we het een afgewogen voorstel vinden dat door de werkgroep is gepresenteerd. Er komen nog genoeg mogelijkheden om eventuele aanpassingen aan te brengen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. CDA, mijnheer Westerlaken.

De heer Westerlaken: Voorzitter, wij hebben één stemverklaring. Die zal ik uitspreken. Die gaat over, laten we maar zeggen, amendement Haas. Alles overwegende, leggen wij de nadruk op de ruimtelijke ontwikkeling en zullen we deze ... Dit amendement steunen.

De voorzitter: Dank u wel. Partij van de Arbeid, mijnheer Adriani.

De heer Adriani: Dank, voorzitter. Geen stemverklaringen bij de Omgevingsverordening. Wel een stemverklaring bij Sterke Staten: Gewoon Doen. Daarbij sluit ik mij volledig aan bij de stemverklaring van mevrouw Zagt en de heer Kamp.

De voorzitter: Dank u wel. Partij voor de Dieren, mijnheer Travaille.

De heer Travaille: Dank u. Een stemverklaring bij onderdeel 9, Sterke Staten: Gewoon Doen. Met ... Ik wil vooral aangeven dat met enige pijn in het hart wij daartegen zullen gaan stemmen. Wij waarderen enorm de inzet en het resultaat wat er tot stand gekomen is. Tegelijkertijd, op het moment dat het amendement wat we hebben ingediend, wat een garantie is voor onze partij om het democratische traject goed te waarborgen, als dat ... Als we dat niet kunnen realiseren, dan is het voor ons te mager en dan geeft dat ons ook niet een goede positie om op het Reglement van Orde, op het moment dat een en ander wordt doorvertaald, alsnog te amenderen. Dus dat is onze positie. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. ChristenUnie, mevrouw Rikkoert. Geen stemverklaringen. UtrechtNu!, mijnheer ... Mijnheer Fiscalini is er weer. Of is er. Volt, mijnheer De Jong.

De heer De Jong: Volgens mij zijn onze stemmen duidelijk na onze inbreng vandaag. Dank, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. SGP, mijnheer Van den Dikkenberg.

De heer Van den Dikkenberg: Voorzitter, dank. Twee stemverklaringen. Eentje gaat over motie 24-6, Bedrijventerreinen voor circulaire economie. Ik herken me wel in het beeld ... Ik herken me in het belang dat gehecht wordt aan de circulaire economie, maar ook in het beeld dat de gedeputeerde opwierp met, als we alles een belang gaan geven, wie heeft er dan nog voorrang? En een stemverklaring bij Sterke Staten Doen ... Of Sterke Staten: Gewoon Doen, bij het Statenvoorstel. Daar zullen we verdeeld stemmen. Dat houdt deel met de deelname van de heer Vermaat in de groep. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Komt toch wel weer goed, denk ik, toch? Fijn. PVV, mevrouw Van der Velde. Nee. SGP, mijnheer Breur.

De heer Breur: Dank u wel. Wat betreft het amendement van de PVV over Sterke Staten: Gewoon Doen, daar hebben we lang en serieus over nagedacht en uiteindelijk besloten dat we die niet zullen steunen, omdat we zes maanden eigenlijk te kort vinden om iets zinnigs te vinden van de nieuwe werkwijze. Betreft de nieuwe werkwijze zelf, ik gaf al in mijn termijn aan dat onze behoefte aan en onze verwachtingen van die nieuwe werkwijze minder enthousiasme hebben dan wat er wellicht bij andere fracties leeft. Vandaar dat wij, met alle waardering die we ... Voor het werk dat is verzet, zeggen, thanks, but no thanks, wij stemmen tegen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kom ik bij Forum voor Democratie, mijnheer Van Breukelen. Geen behoefte. 50PLUS, mevrouw Hoek. Stemverklaring?

Mevrouw Hoek: Geen stemverklaring.

De voorzitter: Dank u wel. Zijn alle stemverklaringen gebracht die u wilde brengen? Dank u wel.

11. Stemmingen

De voorzitter: Dan gaan wij over naar agendapunt 11 en dat is de daadwerkelijke stemming over alle voorstellen, amendementen en moties die vandaag langs zijn gekomen in uw vergadering. Ik wil u even allemaal vragen of uw stempasje in het apparaat zit, dat u daar vervolgens niet meer aan zit. Dat is allemaal goed. Mooi. Mevrouw De Man. Gaat het goed, mevrouw De Man? Mooi. Dat is gecheckt. Ik leid u door de stemming heen. Ik begin ... Niels, alles in orde? Mooi. Fijn. Dan beginnen wij met de stemmingen over het Statenvoorstel Vaststelling eerste wijziging Omgevingsverordening. Als eerste breng ik in stemming het amendement A24-1, Delegatiebesluit Omgevingsvisie, ingediend door de BBB, UtrechtNu!, SGP en CDA. De stemming is geopend. Krijgen wij het niet te zien? Sorry, Niels. Ik zie niks. Ik kan ook niet de stemming sluiten. Het is ... Nee, dit is niet goed. Dames en heren, ik verklaar even deze stemming ongeldig, want die verloopt te rommelig. Ik heb ook geen zicht op het scherm. Dus de stemming gaat over. Even opnieuw starten, deze stemming. Kan het bij jullie? Maar hij wordt opnieuw gedaan Dan vraag ik u te stemmen over het amendement 24-1, Delegatiebesluit Omgevingsvisie, ingediend door de BBB, UtrechtNu!, SGP en CDA. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Het amendement, ziet u, is verworpen met 32 stemmen ... Nee, aangenomen. Sorry. Aangenomen.

Mevrouw Peters: V van verworpen.

De voorzitter: Het is wat later op de dag. Is aangenomen. 32 stemmen voor en 15 daartegen. Dan gaan wij stemmen over het amendement A24-2, Voorgestelde wijziging.

Mevrouw Peters: Die is ingetrokken.

De voorzitter: Sorry, die is ingetrokken. Is ingetrokken. We gaan stemmen over A24-3, Meerwaarde met zo min mogelijk aantasting, ingediend door GroenLinks, PvdA, Volt, 50PLUS, Partij voor de Dieren en de SP. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. U ziet met mij dat ook dit amendement is aanvaard met 26 stemmen voor en 21 daartegen. Dan gaan we stemmen over amendement 24-4, Verkeersveiligheid, ingediend door CDA, 50PLUS, SP en SGP. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Dit amendement is verworpen met 31 stemmen tegen en 16 voor. Dan gaan we stemmen over amendement 24-5, NNNee tenzij, of NNN tenzij, ingediend door Partij voor de Dieren, SP en 50PLUS. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Het amendement is verworpen met 42 stemmen tegen en 5 stemmen voor.

De heer Janssen: Voorzitter?

De voorzitter: Wie ... Mijnheer Janssen?

De heer Janssen: Bij amendement 24-3 hebben twee VVD-leden, waaronder ik, per ongeluk voor het amendement gestemd en we worden geacht volledig tegen te hebben gestemd. Dat is dus abusievelijk fout gegaan. Maar even voor het verslag.

De voorzitter: Dat verandert de stem...

De heer Janssen: Het gebeurt iedereen een keer. Mijn voorganger is het ... Goed.

De voorzitter: Het verandert ... Maar dat verandert de stemming niet. Maar waarvan akte, mijnheer Janssen. Aan de orde is de stemming over amendement 24-6, Flexwoningen niet in de natuur, ingediend door de partij van de ... Voor de Dieren. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Het amendement is verworpen met 30 stemmen tegen en 17 voor. Dan kom ik bij amendement 24-10, Meldplicht bestrijdingsmiddelen in het waterwingebied, ingediend door Volt, Partij voor de Dieren, SP, 50PLUS en ChristenUnie. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. U ziet dat dit amendement is verworpen met 37 stemmen tegen en 10 daarvoor. Dan gaan we stemmen over amendement 24-11A, Realistisch energieonderzoek, ingediend door de SGP, UtrechtNu!, BBB, 50PLUS en Volt. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. U ziet dat dit amendement is aanvaard met 41 stemmen voor en 6 tegen. Amendement 24-12, Haas, ingediend door SGP, UtrechtNu!, BBB en 50PLUS. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. U ziet dat dit amendement is verworpen met 30 stemmen tegen en 17 voor. Dan gaan wij stemmen over het Statenvoorstel. Dus dat is de Vaststelling eerste wijziging Omgevingsverordening, het besluit van het Statenvoorstel. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. U ziet dat het Statenvoorstel is aanvaard met 38 stemmen voor en 9 daartegen. Dan gaan we nu stemmen over een aantal moties behorende bij dit Statenvoorstel. Motie 24-1, Meerwaarde nog steeds evalueren, ingediend door D66, GroenLinks, Partij van de Arbeid en VVD. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. U ziet dat deze motie is aanvaard met 45 stemmen voor en 2 daartegen. Dan gaan we stemmen over motie 24-2, Maritiem erfgoed, ingediend door CDA, 50PLUS, SP en SGP. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is aanvaard met 29 stemmen voor en 18 daartegen. Motie 24-3, Meer draagvlak voor meer waarde, ingediend door CDA, 50PLUS en SP. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. U ziet dat de motie is verworpen met 26 stemmen tegen en 21 daarvoor. Motie 24-4A, Meerwaarde borgen we samen, ingediend door PvdA, GroenLinks en D66. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is aanvaard met 28 stemmen voor en 19 daartegen. Dan gaan we stemmen over de motie 24-5A, Borging NNN-toetsing in de Omgevingsverordening, ingediend door Partij voor de Dieren en Volt. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. U ziet dat deze motie is verworpen met 41 stemmen tegen en 6 daarvoor. Motie 24-6, Bedrijventerreinen door ... Voor circulaire economie, ingediend door Partij voor de Dieren, 50PLUS en SP. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is aanvaard met 25 stemmen voor en 22 tegen. Dan gaan we stemmen over motie 24-7, Eerste wijziging Omgevingsverordening utilitair lopen, ingediend door de ChristenUnie. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. U ziet dat de motie is aanvaard met 32 stemmen voor en 16 daar... 15 daartegen. Motie 24-8A, Op naar een verbod op PFAS-pesticiden, ingediend door Volt, D66, PvdA 50PLUS en Partij voor de Dieren. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. U ziet dat de motie is aangenomen, 31 voor, 16 tegen. Dan gaan we stemmen over motie 24-9A, Geen hypotheek op de toekomst NNN, ingediend door Volt, GroenLinks, PvdA, ChristenUnie, Partij voor de Dieren, SP en 50PLUS. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. U ziet dat deze motie aanvaard is met 27 stemmen voor en 20 tegen. Dan komen we bij motie 24-10, Kansanalyse duurzame mobiliteit, ingediend door Volt, Partij voor de Dieren, 50PLUS en ChristenUnie. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. U ziet dat deze motie is aanvaard met 25 stemmen voor en 22 daartegen. Dan stemmen we over motie 24-11A. Dat is Sleutelbegrippen natuur definiëren in de Omgevingsverordening, ingediend door Volt, ChristenUnie, Partij voor de Dieren, SP en 50PLUS. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. U ziet dat de motie is aanvaard met 33 stemmen voor en 14 daartegen. Daarmee hebben we alle amendementen en moties bij dit Statenvoorstel ... Hebben we daarover gestemd. Dan ga ik nu over naar agendapunt 9, stemmingen daarover. Dat is het Statenvoorstel Sterke Staten: Gewoon Doen. Ik wijs u erop dat ik straks als eerste het meest verstrekkende amendement in stemming ga brengen. Dat is te doen gebruikelijk op grond van het Reglement van Orde. Dat is amendement A24-14. Dat amendement heet Makkelijk agenderen en eenvoudig toegang ingekomen stukken, ingediend door de Partij voor de Dieren en andere partijen. Ik vraag u met nadruk om erop te letten dat we nu gaan stemmen over A24-14, omdat op uw stemmingslijst de volgorde nog anders is. Is het voor iedereen ... Begrepen? Wij stemmen nu over A24-14, Makkelijk agenderen en eenvoudig toegang ingekomen stukken, ingediend door Partij voor de Dieren en andere. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. U ziet dat dit amendement verworpen is met 37 stemmen tegen en 10 daarvoor. Dan gaan we nu stemmen over het amendement A24-15, Behoud de ruimte voor kleine fracties om zelfstandig te opereren, ingediend door UtrechtNu! en 50PLUS. De stemming is

geopend. De stemming is gesloten. Ook dit amendement is verworpen, 35 stemmen tegen en 12 daarvoor. A24-13, de motie A24-13, Maar natuurlijk is er een commissie Middelen, ingediend door de VVD. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. U ziet dat het amendement is verworpen. Ik vraag om stilte, ook op de publieke tribune. We gaan stemmen over A24, amendement 24-16, Utrecht deur op kier voor tussentijdse evaluatie, ingediend door de PVV. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Dit amendement is verworpen met 40 stemmen tegen en 7 daarvoor. Dan is aan de orde de stemming over het Statenvoorstel Sterke Staten: Gewoon Doen, over het besluit dus. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. U ziet dat het Statenvoorstel is aanvaard met 42 stemmen voor en 5 stemmen daartegen. Dames en heren, daarmee zijn we aan het eind gekomen van onze vergadering. Dank u hartelijk voor uw deelname en inbreng.

Mevrouw Peters: Grote borrel.

De voorzitter: Dank ook, de griffie en de medewerkers, voor de ondersteuning. Voor u staat er een grote borrel klaar, zegt de griffier. Dus ... Voor straks, welthuis. Dank u wel.